

varetur, et nisi ad hoc magister, conventus aut alii interesse habentes seu praetendentes vocati non fuerint; quodque aliter factae derogationes non valent, et nullatenus suffragentur, tenores huiusmodi praesentibus pro sufficienter expressis, ac formas pro plene observatis habentes, ad hunc effectum, specialiter, expresse ac latissime derogamus, ac derogatum esse volumus et decernimus, il-

laque omnia adversus hanc reservationem, nemini omnino suffragari, perinde ac si non emanassent, decernimus pariter et declaramus; caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XXI decembris MDXCI, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 21 decembr. 1591, pont. an. I.

CLEMENS VIII

PAPA CCXXXIII

Anno Christi MDXCII.

Die xxx ianuarii MDXCII, Hippolytus Aldobrandinus, patria Florentinus, sanctae Romanae Ecclesiae presbyter cardinalis tituli sancti Pancratii, electus est Romanus Pontifex, qui, Clementis VIII nomine assumpto, sacra thiara redimitus est die II februarii. Sedit temporibus Rodulphi II imperatoris, ann. XIII, mensem I, dies V; creavitque diversis temporibus cardinales LVI. Obiit die III martii MDCV, sepultusque fuit in basilica Vaticana. Vacavit Sedes dies vigintinovem.

I.

Prorogatio ad aliud quinquennium applicationis fructuum ecclesiae Chissamensis in insula Cretae collegio Graecorum in Urbe erecto¹.

Clemens Papa VIII,
ad futuram rei memoriam.

§ 1. Cum alias felicitis recordationis Gregorius Papa XIII, praedecessor noster, per suas litteras datas idibus ianuarii,

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium. — Hoc Collegium fundavit Gregorius PP. XIII, Constit. LXIII, quae incipit: *In Apostolicae*, tom. VIII, pag. 159. Eidemque Collegio Sixtus PP. V officium diaconi et subdiaconi pro capellis pontificiis addixit Constit. LXXXI, quae incipit: *Religiosa*, tom. eodem, pag. 833.

Gregor. XIII collegio Graecorum ad quinquennium applicavit fructus ecclesiae Chissamensis.

pontificatus sui anno V, collegio scholarium Graecorum, in alma Urbe tunc erecto et instituto, in sustentationem eorundem scholarium, Chissamensis ecclesiae in insula Cretae, tunc certo modo vacantis, fructus, redditus, proventus, iuraque, obventiones et emolumenta (dempta eorum certa portione) ad annos quindecim applicaverit; prout in eiusdem litteris plenius continetur.

Clemens ad alios quinque annos prorogavit huiusmodi applicationem.

§ 2. Et, sicut accepimus, tempus huiusmodi iam forsitan effluxerit, sive eius finis nunc instet; nos, considerantes ecclesiam praedictam, quae adhuc vacat, clero populoque latino omnino carere, praeter paucos quosdam canonicos, qui tamen a longo seu immemorabili tempore, sive ob tenuitatem praebendarum, sive alias ob causas, in ea non resident, sed apud Cidonensem ecclesiam, cui inservire solent, atque piae menti dicti Gregorii praedecessoris inhaerentes, convenire iudicavimus subsidium huiusmodi collegio praedicto ad aliquod longius tempus prorogare, donec, Deo dante, talis praedictae Chissamensis ecclesiae constitui possit episcopus, qui etiam clero et populo graeco in eadem insula sacramenta et quae sunt pontificalis ordinis valeat ministrare. Quare applicationem et assignationem omnium dictae Chissamensis ecclesiae fructuum, reddituum et proventuum, omniumque iurium, obventionum et emolumentorum per ipsum Gregorium praedecessorem dicto collegio, ut praefertur, factam, et ipsum tempus dictorum quindecim annorum, quatenus adhuc daret, ad alios quinque annos a fine dicti quinquennii computandos, auctoritate apostolica, tenore praesentium, prorogamus, extendimus et ampliamus; quatenus vero lapsum sit, eosdem fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta omnia, exceptis ducatis centum quinquaginta monetae venetae, admi-

nistratori seu vicario, qui auctoritate apostolica eidem ecclesiae deputabitur, persolvendis ipsi Graecorum collegio, pro eius alumnorum sustentatione, similiter ad annos quinque, ut praefertur numerandos, cum omnibus et singulis privilegiis, exemptionibus, immunitatibus et gratiis, quae in ipsius collegii erectione ac praedictis Gregorii praedecessoris litteris desuper confectis, sunt expressa, et alias, iuxta illarum tenorem, quem praesentibus haberi volumus pro expresso, auctoritate et tenore praedictis, de novo applicamus, concedimus et assignamus, itaut ab ipsius collegii procuratoribus per dilectos filios nostros sanctae Romanae Ecclesiae cardinales eiusdem collegii protectores nunc et pro tempore existentes deputatis, propria auctoritate, ea omnia exigi, percipi et levare, praediaque, domus et bona quaecumque locari, aliaque ad id opportuna et necessaria fieri possint.

§ 3. Interim vero, ne ipsa ecclesia aliquid in spiritualibus detrimenti patiatur, dilectum filium Paulum Magnanum de Utino, Ordinis Eremitarum S. Augustini professorem, eiusque ecclesiae, illius Sede vacante, in spiritualibus vicarium, ad quinquennium praedictum, auctoritate et tenore praemissis, constituimus et deputamus, eique pro sua et unius presbyteri capellani, qui ipsi ecclesiae deserviat, congrua sustentatione, et onerum pro divino cultu in ipsa ecclesia conservando supportatione, ducatos centum quinquaginta monetae venetae praedictos, sibi annuatim, per eiusdem collegii procuratores, in tribus terminis, in fine videlicet cuiuslibet quadrimestris, persolvendos, attribuimus et assignamus.

§ 4. Nec non eidem Paulo vicario omnia et singula in praedicta ecclesia gerendi, exercendi, mandandi, ordinandi et exequendi, etiam per se vel alium seu alios,

Vicarium in ecclesia Chissamensi deputat.

Necessarias eidem vicario concedit facultates.

quae ad vicarii huiusmodi, auctoritate deputati, officium de iure, consuetudine vel privilegio seu alias quomodolibet pertinent, etiamsi notam et expressionem requirerent magis specialem, et sub generali concessione non venirent, plenam et liberam per praesentes concedimus facultatem. Mandantes omnibus et singulis, ad quos spectat, ut eum in vicarium a nobis deputatum recipiant et admittant, eiusque salubribus monitis et mandatis humiliter obtemperent.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis; quodque ipsa ecclesia ad praesens pastore careat et legitimo defensore, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die x februarii MDXCII, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 10 februarii 1592, pont. an. i.

II.

Innovatio constitutionis Pii V, ab Innocentio IX declaratae, de non alienandis et infeudandis civitatibus et locis sanctae Romanae Ecclesiae¹.

Clemens Episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Ad Romani Pontificis curam et sollicitudinem pertinet hoc quoque inter caetera non mediocri studio providere, ut quae ad conservandam Sanctae huius Sedis temporalem ditionem, bona et iura salubriter sancita fuerunt, ea et ab ipso et ab aliis inviolata servantur.

§ 1. Alias siquidem felicitis recordationis Pius Papa V, praedecessor noster,

Pius V edidit Bullam hic cit.

¹ Constitutio Pii V posita fuit in Constit. LIII: *Admonet*, tom. VII, pag. 569, Constit. I: *Quae ab hac*, Innoc. IX, pag. 505 ut supra.

litteras edidit in haec verba: *Pius Episcopus, etc. Admonet, etc.*¹

§ 2. Quae quidem constitutio, uti optima, et ad retinendam S. R. E. dignitatem plane salutaris, approbata, confirmata et innovata fuit ab iis qui sequuti sunt, praedecessoribus nostris, pia nimirum memoriae Gregorio XIII, Sixto V et Gregorio XIV.

§ 3. Et novissime ab Innocentio IX, qui etiam, de tunc sanctae Romanae Ecclesiae cardinalium consilio et assensu, de quorum numero nos quoque tunc eramus, declaravit eadem constitutione prohibita fuisse et prohiberi omnem et quamcumque infeudationem ac alienationem civitatum, terrarum, oppidorum et locorum Sedi Apostolicae tam mediate quam immediate subiectorum, non solum ne fiat neve attentetur post eorum devolutionem, sed etiam antequam devolvantur; ac omnem et quamcumque in perpetuum vel ad tempus prorogationem ac extensionem infeudationum, investiturarum et concessionum de dictis civitatibus, terris, oppidis et locis nondum finitarum, ipsorumque incorporationem, quoad effectum impediendae infeudationis, alienationis, prorogationis et extensionis huiusmodi, non a die eorum devolutionis, sed a die ipsius constitutionis etiam antequam illa devolvantur, ipso iure, cum omnibus clausulis et decretis in praedicta constitutione contentis, Camerae et Sedi Apostolicae factam censi, adiecto etiam decreto et declaratione, ut promissio et iuramentum praestitum et praestandum de servanda eadem Pii praedecessoris praedicti constitutione, per ipsum Innocentium et successores suos Romanos Pontifices, ac praedictos sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, intelligatur de ipsa Pii V praedecessoris constitutione per eum

¹ Omittitur quia legi potest loco citato in nota ad rubricam.

Successores approbavit.

Innoc. IX amplavit.

ut supra declarata, et secundum huiusmodi declarationem eandem constitutionem ad unguem et inviolabiliter observari oportere ac debere, sicuti etiam servaturum esse promisit, ac sancte et solemniter iuravit, prout in eiusdem Innocentii praedecessoris, sub datum pridie nonis novembris, pontificatus sui anno primo, expeditis litteris, clarius continetur.

Hic Pontifex probat et iurat dictam Bullam Pii V ab Innocentio IX extensam.

§ 4. Quare nos, cum primum ad apostolicae dignitatis fastigium divina providentia vocati sumus, id ipsum ad exequendum nostri pastoralis officii debitum praecipue pertinere existimantes, praeinsertas Pii praedecessoris litteras ac omnia in eis contenta, etiam iuxta declarationem praedictam, per ipsum Innocentium praedecessorem factam, ac desuper confectarum litterarum continentiam et tenorem, quem pariter praesentibus haberi volumus pro expresso, ac de verbo ad verbum inserto, auctoritate apostolica, tenore praesentium, comprobamus, confirmamus et innovamus. Easque firmiter et inviolate, ac iuxta declarationem praedictam nos similiter servaturos esse promittimus et iuramus, atque per eos, ad quos spectat, pariter perpetuo observari praecipimus et mandamus.

Clausulae.

Nulli ergo omnino hominum, etc. Si quis, etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDXCII, xvi kalendas martii, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 14 februarii 1592, pontif. an. i.

Sequitur declaratio et extensio dictae Constitutionis Pii V.

§ 5. Sanctissimus dominus noster dixit, post editam per sanctae recordationis Pium Papam V, Sanctitatis Suae praedecessorem, de fratrum consilio constitutio-

Pius V alienationem locorum Sedis Ap. strictissime prohibuit, ut supra

nem de non alienandis civitatibus, terris, oppidis et locis, sibi et Apostolicae Sedi in temporalibus mediate et immediate subiectis, etiam ad illud usque tempus in feudum aut quemvis alienationis titulum dari solitis, ad Sedem praedictam quomodolibet devolutis et pro tempore devolvendis, gravissimis impositis poenis contra personas tractantes, consulentes aut alias verba facientes de huiusmodi civitatum, terrarum, oppidorum et locorum infeudationibus, etiam sub praetextu necessitatis et evidentis utilitatis, sive illas insinuantes et suadentes, prout in ipsa constitutione sub datum iv kalendas aprilis, pontificatus sui anno II, edita, saepius postmodum per praedecessores suos ac novissime per Sanctitatem Suam comprobata latius continetur.

§ 6. Piae memoriae Gregorium XIV, itidem praedecessorem suum, in consistorio secreto, Romae apud Sanctum Marcum, die veneris, xiii septembris MDXCI, habito, sententiis tamen S. R. E. cardinalium, qui tunc aderant, ac de quorum numero etiam Sanctitas Sua erat, minime requisitis, quinimmo multis eorum expresse contradicentibus declarasse et decrevisse, Pii praedecessoris constitutione praedicta non prohiberi, feudum nondum devolutum, quando necessitas aut evidens et vera Ecclesiae utilitas postulaverit, iterum infeudari. Nec iuramentum in ea praestitum similem casum comprehendere, ac neminem licite iurare posse quod contra necessitatem aut evidentem utilitatem Ecclesiae sit; sicque praedictam constitutionem intelligendam iudicasse ac definivisse, ita ut nemini postea de ea aliter quam tunc ab ipso declaratum fuit, loqui et scribere liceret, prout in eodem decreto et declaratione plenius continetur.

§ 7. Verum, quia re ipsa compertum est, quod fere omnes alienationes terra-

in eius Constit. ubi etiam id tractantibus imposit poenas.

Gregor. XIV dictam prohibitionem declaravit non intelligi de feudo non devoluto, si evidens extaret utilitas vel necessitas illud iterum infeudandi.

Hic modo Pon-
tifex dictam de-
clarationem re-
vocat Gregorii
XIV.

rum, civitatum, oppidorum et locorum huiusmodi hactenus factae, ex quibus magna laesio et imminutio patrimonii ac existimationis sanctae Romanae Ecclesiae sequuta est, etiam sub praetextu et colore verae et evidentis necessitatis vel utilitatis praedecessoribus Sanctitatis Suae insinuatae fuerunt, cum tamen vix ulla necessitas excogitari possit, cui ex aliis bonis aut redditibus et proventibus quam constitutione praedicta alienari prohibitis subveniri nequeat, vix etiam ulla dari possit utilitas, cui non praeponderet recuperatio et realis reintegratio in patrimonium S. R. E. earumdem civitatum et locorum hucusque alienatorum; cumque huiusmodi casus absolutae necessitatis aut verae et evidentis utilitatis facilius mente atque animo concipi et effingi, quam usui venire possint, multo magis expedire omnem prorsus alienationum et investiturarum, prorogationum et aliarum concessionum, quomodocumque et sub quibuscumque causis et praetextibus attemptandi viam omnino praeccludere, quam ob rarissimos casus, qui vix umquam contingere possunt, apertam relinquere; cumque lucrum in tempore negligere, maximum quandoque sit Ecclesiae lucrum, utilius esse radices omnes, ex quibus huiusmodi alienationes provenire valeant, penitus evellere; quam ex eo quod aliquando possit earum aliqua utilis esse, occasionem praebere ut multae praediciales et damnosae fiant; cui absurdo atque incommodo ipsum Pium praedecessorem praefatum dicta constitutione non immerito occurrere voluisse, qui longe plures et graviores iacturas ex multis perniciosis distractionibus sequi posse censuit, quam utilitates ex paucissimis, siquae umquam contingerent fructuosae: proinde Sanctitas Sua, habita super hoc cum venerabilibus fratribus S. R. E. cardinalibus deliberatione matura, et singu-

lorum auditis sententiis, de eorum consilio et unanimi assensu, decretum et declarationem superius memoratam felicis recordationis Gregorii XIV, tamquam destruens praedicti Pii constitutionem, alienandique occasionem praebens, ac minime necessariam, et desuper forsitan confectas litteras (quarum omnium tenores haberi voluit pro expressis ac ad verbum insertis) auctoritate apostolica, revocavit, abrogavit, cassavit et annullavit, perinde si numquam emanassent.

§ 8. Declarans dicta constitutione prohiberi civitatum, terrarum, oppidorum, feudorum et locorum in ea contentorum, tam quae nunquam antea in feudum concessa, quam quae alias etiam saepius alienata vel infeudata, ac postmodum devoluta, aut etiam nondum devoluta fuerunt, alienationes, infeudationes et prorogationes et extensiones investiturarum, feudorum et concessionum, etiam ex causa necessitatis aut evidentis et verae utilitatis factas et faciendas, iuramentum quoque super eiusdem constitutionis observationem per Sanctitatem Suam et successores suos, ac S. R. E. cardinales praestitum et praestandum, casum hunc necessitatis, etiam absolutae et evidentis et verae utilitatis, omnino comprehendere; nec propterea aliquid illicitum iurari aut quod contra necessitatem vel utilitatem Ecclesiae sit, sed quod rationi consonum, atque e re illius est, ac summopere conducit, prout eadem auctoritate declaravit, statuit et decrevit, cum clausulis et derogationibus opportunis.

Actum Romae in Monte Quirinali, die xxvi iulii mdcxii, in Consistorio secreto.

Dat. die 26 iulii 1592, pont. an. 1.

Prohibitionem-
que Pii V. casus
etiam verae ne-
cessitatis et uti-
litatis compre-
hendere decla-
rat.

III.

*Comprobatio constitutionum a Sixto V. editarum, circa conservationem pecuniarii praesidii triginta centenorum millium nummum aureorum, in arce Sancti Angeli repositorum, ad Sedis Apostolicae subventionem*¹.

Clemens episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Quae salubri praedecessorum nostrorum providentia, pro communi christianae reipublicae bono, et rei ecclesiasticae fidei nostrae creditae conservatione, statuta fuerunt, ea ut firma perpetuo et inconcussa permaneant, libenter nostrae approbationis munimine roboramus.

Sixtus V. tri-
ginta centeno-
rum millia num-
mum aureorum
in aerarium re-
posuit, indeque
promi vetuit in
suis constit. ed.
in rubrica.

§ 1. Dudum siquidem felicis recordationis Sixtus Papa V, praedecessor noster, gravissimis de causis adductus, et adversus ingentia, quae impendebant et adhuc impendent pericula, opportuna, quantum temporis conditio ferebat, subsidia praeparans, de fratrum suorum S. R. E. cardinalium, in quorum numero etiam nos tunc eramus, consilio, primo sui pontificatus anno, decies centena nummum aureorum millia; secundo vero anno, altera itidem decies centena millia; ac demum, tertio anno, tertia similiter decies centena millia aureorum huiusmodi, in certum sanctiusque aerarium, quod in Pontificia S. Angeli arce constitutum est, summa diligentia industriaque retulit, ac de singulis decies centenis millibus nummis perpetuo asservandis, nec ullo inde umquam tempore, nisi ad praescriptos maximeque necessarios usus, depromendis et erogandis trinas constitutiones edidit, prout in illis, quarum tenores etiam

¹ Hae Constitutiones Sixti sunt tres, et leguntur Const. xliii, tom. viii, pag. 693; Const. cxviii, pag. 939, ibid.; tertia vero praesenti tomo Constit. cxxv, pag. 1.

pro expressis et praesentibus litteris de verbo ad verbum, nihil poenitus omisso, insertis haberi volumus ac decernimus, plenius continetur.

§ 2. Quas quidem constitutiones cum maxime expediat in futurum servari, nos, et muneris nostri debito satisfacere, et quod in eis disponitur, ut par est, adimplere cupientes, easdem Sixti praedecessoris litteras et omnia in eis contenta, de venerabilium fratrum nostrorum praedictorum cardinalium consilio et assensu, auctoritate apostolica, tenore praesentium, approbamus, confirmamus et innovamus, easque firmiter et inviolate, iuxta illarum dispositionem, observare, etiam nunc de novo, per praesentes promittimus, vovemus et iuramus, ac per eos, ad quos spectat in futurum observari debere statuimus et ordinamus.

Nulli ergo, etc. Si quis autem, etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae mdcxii, xvi kalendas martii, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 14 februarii 1592, pont. an. 1.

IV.

Confirmatio et innovatio litterarum Pii V. et constitutionis Pauli IV contra Haebreos civitatis Avenionensis et comitatus Venaissini editarum, praesertim ne res novas vendant.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Cum saepe accidere possit ut, vel temporum iniuria vel hominum negligentia aut alias, ea quae a Romanis Pontificibus proinde sancuntur, paulatim in desuetudinem abeant, ideo convenit quandoque eorum memoriam, adhibito confirmationis et innovationis remedio, per

Quas consti-
tut. hic Pontifex
confirmat, vovet
et iurat.

Clausulae.

Prooemium.

eosdem Romanos Pontifices renovari, ut illa perpetuo firmiora subsistant.

Pius V Pauli IV litteras, de quibus sit mentio in rubrica, confirmavit.

§ 1. Dudum siquidem a felicis recordationis Pio PP. V, praedecessore nostro, emanarunt litterae confirmatoriae constitutionis piae memoriae Pauli PP. IV, similiter praedecessoris nostri, contra Iudeos editae tenoris subsequentis, videlicet: *Pius Episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam, Romanus Pontifex, Christi Vicarius in terris*, etc. ¹.

Iudaei supra dictas constitutiones non observabant in aliquibus locis.

§ 2. Cum autem, ut liquido apparet, praeinsertarum litterarum observationem ipsi Iudaei aliquantulum relaxare, praesertim in locis ab Urbe remotis, et nominatim in civitate Avenionensi et comitatu nostro Venaissino, et in desuetudinem trahere dignoscantur:

Eas innovat Clemens peculiariter pro civitate Avenionensi et comitatu Venaissino.

§ 3. Nos, volentes litteras et constitutionem praefatas, ac omnia et quaecumque perpetuo, ut par est, inviolate observari debere, easdem litteras et constitutionem perpetuo confirmantes et approbantes, nostraeque apostolicae confirmationis perpetuo munimine roborantes, auctoritate apostolica, tenore praesentium, praecipimus, et mandamus omnibus et singulis, quos litterae et constitutio praedictae concernunt, sub poenis in eis contentis, ut ea omnia et singula inviolabiliter perpetuo observent ac observari curent et faciant.

Vice-legatis, etc. eorumdem executionis committitur.

§ 4. Et nihilominus dilectis filiis nostro et apostolicae Sedis legatis, vice-legatis, gubernatoribus, officialibus et ministris quibuscumque, nominatim in civitate Avenionensi et comitatu nostro Venaissino praedictis, nunc et pro tempore existentibus, districte praecipiendo mandamus ut litteras et constitutionem praedictas in civitatibus nostris et locis quibuscumque, praesertim comitatus praedicti, et seu le-

¹ Tenorem istius Constitutionis omisit in sua editione Mainardus: *Cum habeatur*, tom. VII. Constitutione x, pag. 438.

gationis Avenionensis, omnino observari faciant, ac, inter alia, Iudaeis ibidem degentibus, ne merces rerum novarum, sed tantummodo ipsas res veteres, ut in ipsis litteris disponitur, vendere aut mercari praesumant, expresse prohibeant, in contravenientes poenas in litteris et constitutione huiusmodi comminatas irremissibiliter exequendo.

Clausulae.

§ 5. Et ita in praemissis per eiusdem civitatis et comitatus legatos seu vice-legatos et alios quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffinire debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

Derogat contrariis.

§ 6. Non obstantibus omnibus, quae in ipsis litteris expressum est non ob stare, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxviii februarii mdcxii, pontificatus nostri anno i.

Dat. die 28 februarii 1592, pont. an. i.

V.

Declaratio quoad electionem et qualitates iudicum conservatorum, ad instantiam quorumcumque Ordinum, universitatum, collegiorum et locorum piorum a Sede Apostolica concessorum et concedendorum.

Clemens Papa VIII.

Sanctissimus in Christo pater et dominus noster dominus Clemens, divina providentia Papa VIII, ne ob inaltiosam potentium suggestionem, et ex eo quod ob locorum distantiam, personarum, quibus causae mandantur, certa notitia haud ita

Causa huiusmodi.

facile haberi potest, per iudices aliquos, minus interdum idoneos, in conservatores deputatos causas ipsas cognosci contingat, cupiens salubriter providere:

Revocatio quorumcumque deputationum iudicum conservatorum a Sede Apostolica concessarum non habentium qualitates requisitas in cap. i. De rescript. in vi.

§ 1. Revocavit ac declaravit nullas, invalidas et subreptitias omnes et quascumque iudicum deputationes in litteris conservatoriis, iuxta formam in quinterno Cancellariae descriptam, seu alias quomodolibet expeditis hactenus per Sedem Apostolicam perpetuo vel ad tempus nondum elapsam, concessas et directas iis conservatoribus et iudicibus, qui qualitates non habent requisitas et descriptas in constitutione felicis recordationis Bonifacii Papae VIII, praedecessoris sui, quae incipit: *Statutum*.

Et non electorum in provincialibus conciliis iuxta formam Conc. Trid.

§ 2. Quique etiam in conciliis provincialibus aut dioecesanis, iuxta decretum Concilii Tridentini, electi et designati non sunt ad instantiam quorumcumque conventuum, capitulorum, militiarum, universitatum, collegiorum, Ordinum, ac in favorem quorumvis monasteriorum, hospitalium et aliorum quorumvis piorum, tam saecularium quam cuiusvis Ordinis aut instituti regularium, locorum, quantumvis exemptorum, obtentas, cum quibusvis praeservativis, restitutivis, mentis attestativis, derogatoriis derogatoriis, efficacioribus et insolitis clausulis et decretis, quorum omnium tenores Sanctitas Sua haberi voluit pro expressis.

Excepiuntur causae tam definitae, vel inceptae.

§ 3. Non tamen quoad negotia iam coepta, vel quoad ea, in quibus illae summ sortitae sunt effectum, seu executionem habuerunt.

Litterae impo- nendae expe- diendae iuxta formam Const. Bonifacii VIII.

§ 4. Ac etiam insuper voluit et ordinavit quod omnes deinceps litterae conservatoriae huiusmodi per Sedem Apostolicam concedendae, ad conservatores et iudices duntaxat dirigantur, qui qualitates, iuxta dicti Bonifacii constitutionem, habeant, quique in praefatis conciliis electi et designati sint, et non aliis:

aliter vero expeditae litterae praefatae nullius sint roboris vel momenti.

Decretum irritans.

§ 5. Decernens, etc.

Placet, publicetur, et describatur. Hi.

Publicatio.

Lecta et publicata fuit supradicta revocatio Romae in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis Dominicae mdcxii, die vero xix martii, pontificatus Sanctissimi Domini nostri Papae anno primo.

Claudius Ciccōlinus, cursor.

Dat. die 19 martii 1592, pontif. an. i.

VI.

Commissio nuncio apud Hispaniae regem, ut per se aut per alium intersit capitulis generalibus et provincialibus monachorum Ordinis S. Benedicti.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

§ 1. Cum nos hodie per alias nostras litteras, nonnulla circa controversias et dissensiones electionis abbatum monasterii S. Benedicti Vallis Oleti Ordinis eiusdem S. Benedicti, Palentinae dioecesis, qui abbas generalis congregationis eiusdem Ordinis regnorum Hispaniarum esse debet, statuerimus et ordinaverimus, prout in eiusdem litteris, quarum tenorem praesentibus pro expresso haberi volumus, plenius continetur; cupientes summo opere ut ea omnia et alia quaecumque in capitulis tam generalibus quam provincialibus et intermediis eiusdem Ordinis fieri contingerit, et praesertim circa electiones et regularia eiusdem Ordinis instituta, regulas, reformationes, visitationes, observationes et monasticam disciplinam rite et recte executioni de-

Commissio, de qua in rubrica.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

mandentur; ac simul etiam providere ne in Capitulis successive celebrandis inter ipsos monachos dissensionis aut contentio- nis alicuius occasione scandalum oriatur, dilecto filio nostro et Apostolicae Sedis pro tempore in Hispaniarum regnis nuncio, per praesentes mandamus ut in Capitulis huiusmodi, quoties sibi expedire videbitur, per se vel alium seu alios, quos ad id idoneos duxerit eligendos, nostro et Apostolicae Sedis nomine intersit, assistat, praesideat, ac quaecumque ad divinum cultum, salubrem directionem ipsius Ordinis illiusque monachorum bonum regimen et reformationem expedire videbuntur, ordinari ac constitui curet et cum effectu faciat provide, atque ut electiones huiusmodi per eos, ad quos spectat, iuxta et secundum nostrarum praedictarum tenorem, fiant; ac Ordinis constitutiones, instituta, regulas, visitationes et reformationes aliaque circa monasticam disciplinam, observationes caeteraque omnia pro divini cultus augmento statuta et ordinata, etiam sub censuris et poenis ac suffragiorum, tam activorum quam passivorum, privatione, aliisque iuris et facti remediis opportunis, cum facultate aggravandi et reaggravandi et interdicens, invocato etiam ad hoc, si opus fecerit, auxilio brachii saecularis, omni et quacumque appellatione, reclamazione et recursu remotis, inviolabiliter observari curet et faciat cum effectu, cum potestate omnia et singula ac quaecumque in praemissis universis et singulis et circa ea necessaria seu quomodolibet opportuna faciendi, decernendi et exequendi, per se vel alium seu alios ad id eligendum vel eligendos, quam sibi tenore praesentium concedimus et impartimur.

§ 2. Decernentes praesentes litteras nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio aut intentionis nostrae aut alio quovis defectu notari, argui, impu-

gnari, revocari, restringi vel limitari, nec praemissa per Capitulum generale aut alias retractari, corrigi vel abrogari posse, sed ab omnibus inviolabiliter observari. Sicque in praemissis per quoscumque iudices, etiam S. R. E. cardinales et causarum Palatii Apostolici auditores, iudicari debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis, ac monasteriorum et Ordinis praedictorum statutis, concordis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis dicto Ordini, eiusque monasteriis et superioribus, in genere vel in specie, quomodolibet concessis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa ac individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio aut alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi pro plene et sufficienter expressis, et ad verbum insertis habentes, ad effectum praesentium dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xx martii mdcxii. pontificatus nostri anno i.

Dat. die 20 martii 1592, pontif. an. i.

VII.

Insularum Philippinarum praesidibus gratulatur de propagata illis in oris fide christiana; eos hortatur, ut cum christianis humaniter agant, et Apo-

Derogatio contrarium.

*stolicam Sedem suis in necessitatibus consulant*¹.

Ven. fratri episcopo, ac dilectis filiis gubernatori, clero, religiosis, senatui, magistratibus, nobilibus, commendatariis et universo populo Philippinarum Insularum

Clemens Papa VIII.

Venerabilis frater, et dilecti filii, salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Excelsa divinae potentiae opera, quae corporeis in rebus non humana, sed coelesti virtute fiunt, dum eduntur, se patefacere saepius consueverunt; ipsae vero res, quae, divina sapientia duce ac magistra, ad spiritualem finem, animarum nempe salutem, tendunt, sic interdum latent, aut si quae emergunt, tam exigua sui parte initio extare videntur, ut ne oculatissimi quidem videre eas satis possint, donec per clarissimos earum effectus, ad id maxime excitentur. Quod cum alias saepe, tum hoc tempore in novi Orbis, necnon utrarumque Indiarum, et Insularum, praesertim Philippinarum, ad evangelicam veritatem conversione apparet. In qua peruberrimi rerum gestarum proventus ad ea perpendenda, quae, divina sapientia, a prima dictarum regionum inventionem latenter exorta est, in magnam nos admirationem rapiunt. Intellexeramus id quidem nos antea ex multorum litteris et fama; nunc vero (cum divina bonitas humilitatem nostram ad apostolicae dignitatis fastigium exexit) ex legatione, qua dilectus filius Alphonsus Sanchez, presbyter Societatis Iesu professus, vestro nomine, primum apud felicis recordationis Sixtum Papa V, deinde apud reliquos, qui subsequuti sunt, Romanos Pontifices praedecessores nostros, et novissime apud nos laudabiliter functus est, et ex privato sermone, quem cum eodem

¹ Ex Regest. in Secret. Brev. Hanc Bullam ex Appendice huc transtulimus. (R. T.)

saepius habuimus, apertius cognovimus. Abstrusa enim, et quae humana mens assequi vix potest, divina consilia, et inexplicabilem erga Indicas, et vestras potissimum regiones, Dei providentiam agnovimus, qua tot provinciae ac regna tam late patentia, tot reges et principes christianam religionem his temporibus susceperunt. Numquam certe tot novi Orbis locorum ad fidem conversio, tum eorum, quae propter insularum multitudinem passim sunt mari circumfusa, tum eorum, quae sita sunt in Africae atque Asiae, in continentis etiam novae Hispaniae, Americae, Brasiliae, Peruviansium, totiusque immensi reliqui tractus adiacentis, obscurissimis quondam regionibus, neque earum omnium rerum, quae ad christianae religionis inductionem conservationemque pertinent, procuratio tam exiguis, tamque imparibus causis sine manifesta divini numinis ope et auxilio perfici potuissent. Benedictus itaque Deus qui, secundum magnam misericordiam suam, nunc etiam novis quibusdam rationibus vocare non desinit homines ex filiis irae in spem vivam et agnitionem filii sui Iesu Christi Domini nostri. Ex eiusdem etiam Alphonsi colloquio intelleximus vestra et caeterorum studia et officia, quae in ecclesiarum erectionem, divini cultus amplificationem, indigenarum disciplinam, scholarum institutionem, bonarum artium exercitationem, magistratuum designationem, evangelizantium defensionem, neophitorum protectionem, istarum denique rerum publicarum, quae ex novi et veteris Orbis quasi quorundam membrorum ac partium coniunctione constant, stabilitatem contulistis. Hinc, venerabilis frater episcopo Manilensis, tuorum laborum pro Ecclesiae dignitate susceptorum utilitas colligitur; hinc, nobilis et prestans gubernator, prudentis sollicitudinis tuae egregiis operum monumen-

Pontifici nuncio in Capitulis praesentia.

Fidei propagationem, ecclesiarum erectiones, ac salum et pietatem omnium ordinum Philippinarum Insularum commendat.

Clausula.

lis testata pietas cognoscitur; hinc, clerici et religiosi viri Deo nobisque charissimi, sanctae ac sedulae actiones vestrae in evangelica administratione probantur; hinc, insignis senatus et magistratus, provida vestra vigilantia laudatur; hinc, nobiles viri, virtutis vestrae praestantia commendatur; hinc, egregii duces, pii vestri labores in nova ista ecclesia tuenda digni laude censentur; hinc singularis vestra ad veram fidem amplectendam, atque colendam propensio elucescit, nova ac Deo grata germina, viri Philippini.

§ 2. Vestram igitur in Romanam Ecclesiam fidem, et erga nos et Sedem Apostolicam obedientiam, et hoc ipsum legationis officium, quod idem Alphonsus magna cum fide, prudentia, atque sollicitudine praestitit, tanti fecimus, quanti quae a talibus (nostri nimirum et Sedis Apostolicae observantissimis) proficiscuntur, fieri debere omnes intelligunt.

§ 3. Ut autem nunc aliquod specimen huius vestrae in nos charitatis et benevolentiae habeatis, ac nonnullum vestrorum studiorum et laborum praemium reportetis, auctoritate Omnipotentis Dei, atque Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, ac nostra, vos, omnes et singulos, vestraque universa tenore praesentium in nostram et Sedis Apostolicae fidem, ac protectionem recipimus, vobisque nostram et apostolicam benedictionem per eundem Alphonsum transmittimus; de inexhausto insuper thesauro, cuius dispensatores facti sumus, mittimus vobis insignes quasdam indulgentias, quemadmodum ex aliis nostris litteris cognoscetis.

§ 4. Hortamur praeterea vos, pro eximia Christi in omnes charitate, ut in huiusmodi obedientia et fide in Romanam Ecclesiam et in nos constanter perseveretis; et ut vestra omnia studia, consilia,

cogitationes et actiones ad infidelium, qui in erroribus misere versantur, conversionem ac salutem prompto libentique animo conferatis.

§ 5. Quoniam vero ad vitae cuiusque vestrum exemplar nationes istae (vetustiores christianos alloquimur), ut videtis, suas tamquam christianis atque catholicis institutis consentaneas vivendi rationes facile conformatae sunt, a vobis requirimus, ut vestram humanitatem benignitatemque tum christianis, tum caeteris ad fidem nondum conversis (illis, ut confirmetur, his, ut ad veram religionem alliciantur), quibuscumque in rebus poteritis, impertiri velitis.

§ 6. Ubicumque autem vestrum omnium, tum antiquiorum, tum recentiorum fidelium, res postulaverint, expectabimus ut ad nos et Apostolicam Sedem confidenter recurratis, vestrasque necessitates, cum spirituales tum temporales, nobis exponatis. Nostrum enim et eiusdem Sedis auxilium vobis praesertim, qui a regionibus istis oriundi novissime christianam fidem amplexi estis, cum opus fuerit, minime defuturum pollicemur.

§ 7. Commendamus denique vobis, quantum cum Domino possumus, fidem et obedientiam erga charissimum in Christo filium nostrum Philippum Hispaniarum Indiarumque regem catholicum, principem vestrum, cui Sedes Apostolica in procuranda istarum nationum salute (in quam sola ipsa, talibus ipsius et ministrorum suorum sibi non sociatis laboribus incumbere non ita facile potuisset) officii ac potestatis suae munus commisit; et quibus (regi videlicet ministrisque praefatis) vos multa debetis, et plura in dies, Deo dante, debebitis. Id enim idem Philippus rex praecipue curat, ut universae istae regiones, explosis impiae superstitionis erroribus, quibus misere tenebantur, et vos Christo Deo, Cui et ipse

inservit, et Cui servire regnare est, morem geratis, et libere serviatis.

§ 8. A vobis praeterea omnibus petimus, ut de vestris piis felicibusque progressibus, quorum in nostris sacrificiis, atque orationibus quotidie memores erimus, saepe ad nos scribatis. Caetera quae unumquemque vestrum pro suo cuiusque statu, gradu et conditione scire cupimus, cum litteris complecti non ita facile possumus, ex dicti Alphonsi verbis, vel scriptis uberius cognoscetis; cui eam fidem adhibere poteritis, quam nobis, si praesentes vobiscum ageremus, adhiberetis. Deus benedictus piis vestris ad animarum salutem et status constitutionem caeptis benigne faveat, vobisque copiosam praesentium in hac vita honorum, in aeterna vero perennem coelestium praemiorum retributionem largiatur. Apostolicam interea benedictionem vobis impertimur, et propitia ac felicia omnia a Domino deprecamur.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die XXI martii MDXCII, pontificatus nostri anno I.

Dat die 25 martii 1592, pontif. an. I.

VIII.

Altare privilegiatum ad instar altaris Sancti Gregorii de Urbe conceditur ecclesiae Ordinis Praedicatorum in Insulis Philippinis per eorum provinciam eligendam.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Salvatoris Domini nostri Iesu Christi, Qui pro humani generis salute, in ara crucis immolari voluit, vices, quamvis immeriti, in terris gerentes, fidelium omnium salutem, quantum cum Domino

Ex Regest. in Secret. Brevium. — Haec constitutio extabat in *Appendice* sub numero CCCXVI, temporum servata serie, in sua sede collocavimus. (R. T.)

Bull. Rom. Vol. IX

67

possumus, procurare tenemur, quam ut facilius ipsi fideles (ii praesertim, qui longiore a Sede Apostolica distant intervallo) eiusdem Salvatoris nostri, Sanctae Mariae semper Virginis ac Sanctorum meritis adiuti, consequi valeant, coelestes Ecclesiae thesauros, quorum Ipse nuper nos dispensatores esse voluit, libenter erogamus.

§ 1. Cum itaque, sicut ex dilecti filii Alphonsi Sanchez, presbyteri professi Societatis Iesu, qui novissime ex Insulis Philippinis a venerabili fratre episcopo, dilectisque filiis gubernatore, clero, religiosis, senatu universoque populo earumdem insularum ad Sedem Apostolicam missus fuit, relatione accepimus, christianam religionem in illis partibus magnos progressus facere dignoscatur, et christifidelium, quorum numerus ibidem, Deo dante, in dies augetur, maxima sit erga Sedem Apostolicam et Romanum Pontificem fides et devotio, illorum pietatem specialibus favoribus et gratiis prosequi volentes, supplicationibus eiusdem Alphonsi ipsorum nomine nobis porrectis inclinati, de Omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri et Pauli apostolorum Eius, ac nostra auctoritate confisi, superioribus regularium Ordinis Sancti Dominici in eisdem insulis existentibus, auctoritate Apostolica, tenore praesentium, facultatem tribuimus, ut in aliqua eorum regulari ecclesia sacerdotum missas et alia divina officia in ea iugiter celebrantium numero, quantum fieri poterit, referta, quam ex omnibus maluerint, et deputandam duxerint, unum altare eligere valeant, in quo, postquam electum et decenter ornatum fuerit, deinceps in perpetuum, quotiescunque aliquis sacerdos, sive saecularis, sive cuiuscumque sit Ordinis, vel instituti regularis, missam defunctorum pro anima cuiuscumque fidelis, quae Deo in charitate coniuncta ab

Altare privilegiatum in ecclesia a fratribus Ordinis Praedicatorum eligenda conceditur.

Missumque ad ea fuisse legatum Alphonsum Sanchez gaudet.

Eliaque benedictionem apostolicam et indulgentias nonnullas elargitur.

Et cum omnibus humaniter agant.

Apostolicam Sedem consulant in necessitatibus suis.

Philippo Hispaniarum regi obediunt.

Procedunt.

hac luce migraverit, celebrabit, ipsa anima de thesauro ecclesiae indulgentiam consequatur, ita ut, Domini nostri Iesu Christi, ac gloriosissimae Virginis Mariae, ac Sanctorum omnium meritis suffragantibus, a purgatorii poenis liberetur; perinde ac si idem sacerdos in altari sancti Gregorii de Urbe ad hoc specialiter deputato, missam huiusmodi celebraret.

In ea vero Ecclesia aliud simile altare esse non debet.

Derogatio contrariorum.

§ 2. Volumus autem, ut huiusmodi altare in ecclesia, in qua aliud altare taliter privilegiatum hactenus concessum fuerit, eligi minime possit.

§ 3. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac regula nostra de non concedendis indulgentiis ad instar, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxv martii mxcii, pontificatus nostri anno 1°.

Dat. die 25 martii 1592, pontif. anno 1.

IX.

Suppresso officio vacabili praefecti carcerum Status Ecclesiastici, huiusmodi praefecturam confraternitatibus charitatis erectis vel erigendis committit¹.

Clemens episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium

Inter multiplices pastoralis nostri officii curas, in eam libenter incumbimus, ut populorum nobis et S. R. E. in temporalibus subiectionum commodis et publicae utilitati (quantum in nobis est) consulamus; et si qui interdum abusus in

¹ Eadem die Clemens similia altaria concessit ecclesiis Ordinis S. Francisci, Societatis Iesu, et etiam S. Augustini, episcopo vero, et eius vicario generali pro ecclesia per eosdem eligenda. Quae quidem ideo recensenda putavimus, quod specialia admodum sint, nec nisi urgentissimis exigentibus causis indefinite soleant concedi.

² Ex Regest. in Secret. Brevium.

eorum commune damnum et gravamen irrepunt, iis salubria, quaecumque possumus, remedia adhibeamus, prout conspiciamus in Domino expedire.

§ 1. Cum itaque alias omnes et singulas concessionibus, applicationes et appropriationes, deputationes et electiones omnium et quorumcumque officiorum guardianorum et custodum carcerum seu carceratorum civilium et criminalium in omnibus civitatibus, provinciis, terris et locis ditionis temporalis S. R. E. (alma Urbe, ac Anconitana et Beneventana civitatibus, ac earum territoriis dumtaxat exceptis) quibusvis personis, cuiuscumque dignitatis existentibus, ac ipsius legationibus, guberniis, potestariis, communitatibus, universitatibus aut certis magistratibus per quoscumque Romanos Pontifices, vel eorum officiales perpetuo seu ad vitam cuiuscumque eorum, vel ad tempus factae, auctoritate apostolica revocatae et annullatae fuerint: ipsaque officia et illa conferendi, concedendi, assignandi, locandi et alias de illis disponendi facultates, nec non emolumenta omnia seu responsiones inde provenientes a quibusvis legationibus, etiam de latere, guberniis, potestariis aliisque officiis et magistratibus, etiam per dietas communitates seu universitates eligi seu deputari solitis, penitus et omnino perpetuo dismembratae et separatae, dictaque officia custodum et guardianorum singula ab omni et quacumque responsione annua seu menstrua sive in ipso ingressu et admissione persolvenda, nec non onere et solutione legatis, etiam de latere, vice-legatis, gubernatoribus, potestatibus, barisellis, officialibus, communitatibus universitatibusque et eorum magistratibus quibuscumque facienda exempta extiterint.

§ 2. Ac unum officium praefecturae generalis custodum seu guardianorum carcerum et carceratorum huiusmodi ad vi-

Concessionibus quibuscumque revocatis circa custodiam carcerum

Erectaque officio vacabili generali praefecturae.

tam personae illud obtinentis vacabile, excepta prima vice, qua ut pro medietate non vacaret indultum fuit, per unum praefectum generalem, qui omnibus custodibus et guardianis carcerum et carceratorum provinciarum, civitatum, oppidorum et locorum praedictorum praesideat, omnesque ipsos pro suo arbitrio deputet et amoveat, tenendum et regendum eadem auctoritate erectum fuerit: eidemque officio praefecturae omnia et quaecumque regalia, salaria, emolumenta, ordinaria et extraordinaria, etiam incerta, cum facultate alendi carceratos cum solitis et consuetis, iura et obventiones per ipsos custodes, guardianos et illorum quemlibet, etiam ratione laboris, ac etiam quoad annuam vel menstruam responsionem, per legatos, etiam de latere, vice-legatos, gubernatores, potestates, barisellos aliosque officiales et magistratus, communitatesque et universitates praedictas percipi solita, seu alias illis per quoscumque, etiam dictam cameram apostolicam, eiusque ministros, quavis occasione vel causa solvi consueva vel quomodolibet debita, perpetuo assignata, applicata et appropriata fuerint.

Quod concessum fuit Annibaldi et Joanni de Lilio.

§ 3. Insuper dilecto filio Joanni Baptistae de Lilio, clerico Bononiensi, cuius nomine, ac pro pretio dicti officii sic erecti, quondam Annibal etiam Lilius, eius genitor, xiii millia scuta monetae ad rationem iuliorum decem pro quolibet scuto iam persolverat, officium praedictum praefecturae generalis, sic ab eius primaeva erectione vacans, cum omnibus salariis, emolumentis, iuribus et obventionibus, ordinariis et extraordinariis et incertis, illis quomodolibet debitis, ut praefertur, per illum, quoad vixerit tenendum, habendum et regendum concessum extiterit, cum indulto pro haereditibus dictorum Annibalis et Joannis Baptistae, ut si ipsum, quandiu dictum of-

ficiam obtineret, decedere contigisset, medietas illius pretii reservata salvaque esset, prout in eius litteris apostolicis seu in forma brevis desuper expeditis latius continetur.

§ 4. Nos, intelligentes postmodum experientia compertum esse, dum ipse praefectus aliis plerumque conductoribus, lueri causa, id muneris obeuntibus vices suas demandat, vix posse eam, quam christianos potissimum decet erga personas in carcere detentas, charitatem exercere: multos etiam de gravaminibus sibi per huiusmodi substitutos custodes illatis in dies conqueri; saepe etiam contigisse ut plures pauperes aeris alieni, quod suo tempore solvere nequiverunt, causa, in carcerem ducti, in ipso carcere, ut se alerent, novum aes alienum contrahere coacti fuerint, propter quod rursus re-tenti in eodem carcere, licet prius illo aere alieno se exolvissent; inopes vero gratis e carcere liberari non posse, sicuti antea fieri solebat, sed in carceribus misere marcescere; ideoque in praemissis opportuna aliqua ratione publicae utilitati consulere volentes:

§ 5. Motu proprio, non ad alicuius super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex mera nostra deliberatione et certa scientia deque apostolicae potestatis plenitudine, officium praefecturae generalis custodiae seu guardianorum carcerum huiusmodi, cuius erectionis et illius concessionis in favorem dicti Joannis Baptistae, ut praefertur factae, ac desuper confectarum litterarum tenorem praesentibus haberi volumus expressis et ad verbum insertis, illiusque nomen, titulum et denominationem perpetuo, tenore earundem praesentium, supprimimus et extinguimus; concessionemque praedicto Joanni Baptistae de illa, ut praefertur, etiam titulo oneroso factam, eiusdem Joannis Baptistae expresso ad hoc accedente con-

Ex quo tamen nonnulli exortantur abusus.

Clemens, restituit pretio, dictum officium suppressit.

sensu, eique restituto pretio, quod alias, ut dictum est, persolverat, ac ulterius ei solutis his mille scutis, quae illi largimur, ut libentius consensum huiusmodi praestet; nec non per eum eiusve genitorem postea factas sublocationes, subdelegationes, subrogationes et deputationes ac contractus desuper initos, etiam iuramento et quavis alia firmitate roboratos, ac instrumenta, etiam cum obligatione in forma Camerae Apostolicae celebrata, cum omnibus inde secutis, revocamus, irritamus et annullamus, nulliusque roboris, vel momenti esse decernimus, ita ut de caetero neque ipsi Ioanni Baptistae aut cuicumque ab eo causam habenti in aliquo suffragentur, neque alterutra pars ad observantiam eorum, quae in constitutionibus et instrumentis praedictis continentur, in futurum ulterius teneantur.

Carcerum custodiam et praesentiam quolibet loco confraternitati ad hoc primum opus institutae vel instituendae committit.

§ 6. Novam vero et magis piam ac miserabilibus personis et pauperibus commodiorem custodem carcerum rationem inire cupientes, in unaquaque civitate, terra, oppido et loco dictae ditionis et Status Ecclesiastici, singula officia custodum carcerum, quae inibi sunt, quaeque hactenus dicto officio praefecti generalis per praesentes suppresso annexa et ab eo dependentia eique incorporata fuerunt, cum omnibus eorum iuribus, pertinentiis, auctoritatibus, facultatibus et emolumentis, ei confraternitati sive societati laicorum seu clericorum aut mixtum, quae charitatis et pietatis opera erga carceratos in ea civitate, oppido et loco exercere solita est: aut si in aliqua ex huiusmodi civitatibus, terris, oppidis et locis nulla confraternitas, quae id faciat, ad praesens reperitur, ei confraternitati seu societati, quam loci Ordinarius ad id primum munus obeundum deputandam seu de novo erigendam duxerit, motu, scientia et potestate similibus, perpetuo unimus, annectimus et incorporamus.

§ 7. Et singulas confraternitates praedictas, quae inopes, egenos, carceratos gratis alere et gratis etiam dimittere, pietatis causa visitare, sincera in Domino charitate tractare, spiritualibus et temporalibus auxiliis iuvare, aliaque erga eos pia opera exercere teneantur, sicuti similes confraternitates charitatis et pietatis nuncupatae in hac alma Urbe erectae erga carceratos exercere solent, quoad officia huiusmodi in locum et iura ipsius praefecti generalis ponimus et subrogamus.

Has confraternitates in locum supradicti praefecti cum eisdem iuribus et privilegiis subrogat.

§ 8. Nec non eisdem confraternitatibus et earum unicuique respective custodes singulos in carceribus praedictis idoneos ad beneplacitum ipsius confraternitatis et ad tempus, et cum salario seu mercede ei benevisa, de expressa tamen licentia et consensu gubernatoris seu potestatis aut praesidis eius loci, nec alias, ponendi, et ad nutum eiusdem confraternitatis amovendi, nec non iura, salaria, mercedes, emolumenta ac regalia quaecumque custodibus carcerum solvi solita et ad eos quomodolibet pertinentia, per fideles ministros ad id per ipsas confraternitates deputandos colligendi, exigendi et levandi, ac in proprios earumdem confraternitatum usus convertendi, omniaque et singula, quae ipse praefectus custodum facere poterat seu debebat et consueverat, aliaque in praemissis et circa ea necessaria et quomodolibet opportuna, etiam quae expressionem requirerent magis specialem et sub generali concessione non venirent, gerendi, mandandi et exequendi plenam et liberam haram serie facultatem concedimus et impartimur.

Et quae omnia applicantur emolumentis, et privilegiis legatim concessis.

§ 9. Quamquam vero emolumenta huiusmodi integra sine ullo onere ipsius confraternitatis elargiri summopere cuperemus, tamen, cum ipsius Ioannis Baptistae indemnitati, ut praefertur, consulendum sit, Camera Apostolica multis et

Immo, onere quoque, sententia, vel vendi quodammodo summa re submittenda. Bp. de Latis.

extraordinariis impensis gravata, pecunias ad id necessarias in promptu non habeat, gravesque sumptus ad arcendos bannitos ac facinorosos homines ab ipsa ditione ecclesiastica, et ad succurrendum catholicis in christianissimo Franciae regno, qui furiosis haereticorum armis pene oppressi sunt, in dies magis subire cogamur, aliquid subsidii ad tempus modicum comparare volentes, loco annuae responsionis circiter quatuor millium scutorum, quae ipse Ioannes Baptista ex sublocationibus officiorum custodum huiusmodi in totum percipere consueverat, imponimus atque indicimus taxam pro scutorum tantum per ipsas confraternitates et earum singulas pro rata a dilectis filiis sanctae Romanae Ecclesiae camerario et thesaurario generali, habita ratione prioris responsionis, ut praefertur solvi solitae, declaranda, ex nunc in futurum Camerae Apostolicae, ac pro ea thesaurario pro tempore existenti eius provinciae, ubi quaeque civitas, terra aut oppidum vel locus sita erunt, annuatim de bimestri in bimestre anticipare et pro rata persolverendi, ea nimirum de causa, ut ex ea dos seu fructus pro locis seu portionibus montis vacabilis ad effectum congerendae summae dictorum xv millium scutorum, quae dicto Ioanni Baptistae restituenda et solvenda erunt, per nos erigenda constituatur.

Qua restituta summa, omnia cedant in beneficium dictarum Confraternitatum.

§ 10. Decernentes taxam huiusmodi tamdiu per ipsas confraternitates solvendam esse, donec extinctis per obitum personarum illa obtinentium omnibus locis seu portionibus eiusdem montis, quae cum primum, ut praefertur, vacaverint, eo ipso extincta esse volumus, et aliis ulterius vendi aut alias concedi prohibemus, id totum commodum earumdem confraternitatum cedat, eaeque tandem, et ab hac impositione et a quocumque alio onere et solutione prorsus immunes et exemptae, possint uberius et commodius suam

erga carceratos charitatem et beneficentiam exercere.

§ 11. Quocirca universis et singulis locorum huiusmodi Ordinariis per apostolica scripta mandamus ut ipsi et eorum quilibet, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, solemniter publicantes, faciant illas per eos, ad quos spectat, inviolabiliter observari; contradictores per censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo.

Executionem locorum Ordinariis committit.

§ 12. Non obstantibus praemissis et quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis; dictarumque provinciarum, civitatum, terrarum, oppidorum et locorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis illis earumque civitatibus, universitatibus et magistratibus ac personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, etiam iteratis vicibus concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, tenores huiusmodi, ac si ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis habentes, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 13. Volumus autem ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides, in iudicio et extra illud, ubique locorum adhibeatur, quae adhiberetur praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

Idem transumptis addit.

Clausulae.

§ 14. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae suppressionis, extinctionis, largitionis, revocationis, irritationis, annulationis, unionis, annexionis, incorporationis, positionis, surrogationis, concessionis, impartitionis, impositionis, indictionis, decretorum, mandati, derogationis et voluntatis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac Beatorum Petri et Pauli apostolorum Eius se noverit incursurum.

Datum Romae in Monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicae MDXCII, tertio idus aprilis, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 11 aprilis 1592, pont. an. I.

X.

Confirmatio decretorum cardinalis camerarii pro communitantibus Status Ecclesiastici¹.

Clemens Papa VIII,
ad futuram rei memoriam.

Card. camerarius edictum tulit circa solutiones a subditis Status Ecclesiastici Camerae Apostolicae faciendas.

§ 1. Pro nostro pastoralis munere subditorum nostrorum incommodis sublevandis, publica utilitate ac necessitate id exigente, intenti, dilecto filio nostro Henrico tituli Sanctae Pudentianae presbytero cardinali Caetano, S. R. E. camerario, vivae vocis oraculo, dedimus in mandantis ut statim circa solutiones, etiam Camerae Apostolicae, ac illius ministris et appaltatoribus per eosdem subditos faciendas aliqua statueret atque decerneret, donec magis opportunum remedium his rebus adhiberemus: ad quorum mandatorum executionem idem Henricus cardinalis camerarius procedens, edictum per viam legis generalis proposuit.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

§ 2. Volentes igitur in eodem edicto contenta, cuius feriem inferius adscribi fecimus, exacte observari, illi ac in eo contentis quibuscumque, motu proprio, et ex certa scientia maturaque deliberatione nostra, ac de apostolicae potestatis plenitudine, plenariae et inviolabilis firmitatis robur adiecimus, ac ob omnibus tam in Urbe nostra et Romana Curia quam extra eam iudicantibus, etiam notario; in eadem Urbe eiusque districtu nunc et pro tempore vicario generali ac gubernatore et senatore praedictae Urbis, nec non causarum eiusdem Camerae Apostolicae generali auditore; extra Urbem vero per nostros et Sedis Apostolicae, etiam de latere, legatos, vice-legatos, gubernatores, rectores et alios iura redentes, eius edicti observationem procurari debere praecipimus atque mandamus, ac iuxta edicti praedicti et in eo contentorum seriem et tenorem, nec aliter in quibuscumque iudiciis et litibus motis et imposterum introducendis, etiam coram causarum Palatii nostri Apostolici auditoribus ac S. R. E. cardinalibus, ac quibusvis aliis tribunalibus, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri debere; irritumque et inane decernimus quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 3. Non obstantibus Cancellariae nostrae Apostolicae regulis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac contractibus et conventionibus, tam cum particularibus personis quam cum Camera nostra Apostolica praedicta initis et in posterum ineundis, eiusdemque Camerae, atque provinciarum, civitatum terrarum et locorum statutis, stilo atque stabilimentis, nec non consuetudinibus, etiam immemorabilibus, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate

Confirmat Clemens et executioni iubet mandari.

Obstantia tollit.

alia roboratis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem Camerae illiusque thesaurariis in provinciis deputatis, ac civitatibus, terris et locis Status Ecclesiastici constitutis appaltatoribus et ministris, nec non vicario Urbis, gubernatori, senatori atque auditori generali causarum Camerae praedictae sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis efficacissimis et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam ex causa onerosa, atque in vim contractus ultro citroque obligatorii concessis confectis ac saepius innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio aut quaevis alia expressio habenda esset, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, his nostris litteris pro expressis atque insertis habentes, illis alias (dummodo edicti praedicti et in eo comprae-hensorum effectum impedire aut retardare nequeant) in suo robore perman-suris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse ac latissime derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Edicti tenor.

§ 4. Tenor autem edicti praedicti sequitur, et est huiusmodi:

HENRICO del titolo di S. Pudentiana, prete cardinale della S. R. Chiesa camerlengo.

Avendo la Santità di Nostro Signore, per la divina provvidenza Clemente Papa VIII, fermamente deliberato di provvedere che li populi e sudditi suoi e di S. Chiesa siano quanto prima sollevati dall'incomodi, quali continuamente occorrono, per li pagamenti de denari da farsi fuori di Roma nelle provincie, città, terre e luoghi dello Stato Ecclesiastico, ed anco in quelli che si devano fare alla Rev. Camera Apostolica istessa, e per lei

alli thesorieri delle provincie, appaltatori ed altri ministri camerali, nè potendosi così presto apportare in tale occorrenza quella necessaria ed opportuna provvisione, che saria proporzionata a tale bisogno, perciò mentre non sarà ordinato altro, e sino a migliore deliberazione, per espresso commandamento di sua Beatitudine datoci a bocca per publica utilità e commodità delli vassalli e sudditi di Santa Chiesa dichiarando primieramente, che quando se tratta de tollerare che s'esigga per cambiare il paolo di argento alcuna quantità d'aggio, o in qualsivoglia altra maniera, non possa essere altra esattione di maggior quantità di tre quattrini delle infrascritte zecche per ciaschedun paolo; e così non se possa pagare ne esiggere maggior quantità di cinquantatre quattrini per ciaschedun paolo. Prohibimo a qualsivoglia persona di ciascuno stato, grado, ordine e condizione che sia, che nelli pagamenti, quali si avranno di fare per qualsivoglia causa e occasione, non possa refutare ne recusare d'accettare il pagamento che se li dovrà fare per la terza parte in quattrini e baiocchi battuti però nelle zecche di Roma, Ancona, Macerata, Fano, Montalto, e de Castro Vecchio; e questa proibizione s'intenda aver luogo in qualsivoglia pagamento da farsi così per contratto non solo di compra e vendita, ma per qualsivoglia altra specie di convenzione, ancora redotta in scrittura, così se sarà in forma publica, come privata e cautelata di qualsivoglia maniera con rinunzia anco per giuramento e forma guarentigiata ed obbligazione in forma di Camera Apostolica, rinunzia di costituzione di procuratore ed altre cogitate, inexcogitate e più efficaci cautele, e con particolare renunzia della presente proibizione, alla quale essendo fatta per publica utilità, non intendiamo che sotto qualsivoglia forma di

parole, o pretesto si possa rinunciare, togliendo all'istromenti e convenzioni ancora giurate, che si faranno dapoi la pubblicazione del bando presente, siccome di abbasso si dirà, continenti la renunzia di tale proibizione di accettare la terza parte del pagamento nella detta specie di quattrini e baiocchi, la fede, e di poter fare alcuna prova nè in giudizio nè fuori, e che il giuramento interposto in tale contratto, istromento o scrittura sia reputato nullo, e non possa produrre efficacia alcuna, come in detrimento del publico, estorto dolosamente e per via d'inganno; eccettuando però dal presente editto le convenzioni e contratti sopra ciascheduna cosa, e di qualsivoglia sorte che siano fatti e celebrati sino al giorno che il presente ordine sarà pubblicato nelli luoghi soliti della città, terre e luoghi del detto Stato, nel qual caso, mentre se tratterà delli pagamenti da farsi per vigore de' contratti ed istromenti già stipulati e fatti, quantunque sia convenuto altrimenti, intendiamo e così espressamente comandiamo che quelli doveranno ricevere tali pagamenti siano obbligati non dimeno a pigliare il resto delli quattrini e baiocchi predetti, con habilitarli però di potere esigere l'aggio di tre quattrini delli approbati, come di sopra per ciaschedun paolo: volendo che qualsivoglia tribunale del Stato di Santa Chiesa faccia eseguire quanto in questo nostro editto si contiene, ed assista, non solo richiesto dall'interessati, ma per mero officio suo, acciò detto ordine sia posto in esecuzione, procedendo contra tutti li disobbedienti e che contraverranno direttamente o vero indirettamente a tale proibizione, ed esigeranno maggior quantità d'aggio delli tre quattrini per paolo, non solo per la detta quantità della terza parte, ma per qualsivoglia altra quantità che si accettasse in pagamento, alla confiscazione di tutto

quello che sarà dedotto in obbligazione, convenzione e contratto, quale subito irremissibilmente sia applicato alla detta Rev. Camera, dandoli ancora facoltà de aggravare le dette pene pecuniarie, e de imporre pene corporali a loro arbitrio, provvedendo anco in ogni miglior modo circa l'osservanza delle cose predette. Sotto però a questo nostro bando non s'intenderanno compresi li pagamenti da farsi per vigore delle lettere di cambio, circa delle quali non s'intende d'alterare il solito, si come si è ordinato, e sino a hora s'è osservato in Roma.

Di più espressamente si comanda, sotto le medesime pene, che fra le persone particolari e nelli pagamenti che passano ed occorrono fra privati, e devano seguire fra essi, se debba in loco del paolo d'argento accettare la moneta, secondo la valutazione d'essa fatta già nelli tempi passati, ed ultimamente rinnovata per un bando pubblicato in Roma sotto il dì xxiv di marzo del presente anno mxcii, al quale, havendo il tenor d'esso per espresso, s'abbia relazione; ed in oltre si ordina alli thesorieri delle provincie, appalti dell'entrate et proventi camerali, commissarii, esattori e ministri della detta Camera, che debbano, non ostante qualsivoglia contratto, convenzione, patto ed altro che facesse in contrario, in luogo delli paoli d'argento accettare le dette monete, conforme alla valutazione di esse monete, perchè secondo la medema valutazione saranno accettate dalla medema Camera Apostolica, nelli pagamenti che si doveranno fare alla detta Camera da essi thesorieri, appaltatori, commissarii e ministri: ordinando per questo, che così si debba eseguire da essi thesorieri, appaltatori e ministri.

E per maggior comodo delli sudditi del detto Stato Ecclesiastico, di più vo-

gliamo che li medesimi thesorieri, appaltatori e ministri della detta Camera, come di sopra, per la parte e rata delli pagamenti camerali, quali si devano fare dalle provincie, città, terre e luoghi del detto Stato, per sopportare le spese per il regimento d'esse, ed altri pagamenti che devano seguire nelli medesimi luoghi, e nelli medemi luoghi si devano verisimilmente spendere e smaltire, si accettino senza contradizione o dilazione alcuna li quattrini e baiocchi delle zecche e stampe già dette di sopra, con li quali quattrini e baiocchi ricevuti nella medema specie, si possino fare li pagamenti dalli thesorieri e ministri camerali a quelli che sono descritti nelle Tavole date dalla detta Camera, e ad alcun'altri pagamenti, quali devano seguire nelle provincie e luoghi predetti senza alcun aggio.

Dichiarando in caso che si contravenga alle cose predette, che non possano li principali scusarsi per li ministri, ma si debba procedere contro li principali, non esentando li ministri dalle pene che potranno sopportare; e vogliamo che il presente bando, pubblicato nelle città, terre e luoghi secondo il solito d'essi, stringa ed obblighi ciascuno all'osservanza delle cose predette, e s'incorra nelle pene come se fosse personalmente intimato. Datum Romae in Camera Apostolica, die viii aprilis mxcii. Henricus cardinalis camerarius.

Transsumtis
fidem addidit.

§ 5. Volumus autem ut praesentium transumptis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem, quae ipsis praesentibus in iudicio et extra haberetur, fides adhiberi debeat.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xv aprilis mxcii. pontificatus nostri anno i.

Dat. die 15 aprilis 1592, pont. an. i

Bull. Rom. Vol. IX

68

*Documentum erectae ecclesiae Fossanae in episcopatum Taurinensi archiepiscopo suffraganeum*¹.

Clemens episcopus, servus servorum Dei,
dilectis filiis, populo civitatis
et dioecesis Fossanensis,
salutem et apostolicam benedictionem.

§ 1. Hodie ex certis causis oppidum Fossani, olim Taurinensis dioecesis, ad omnipotentis Dei laudem et gloriam, ac gloriosissimae eius Virginis Mariae totiusque curiae coelestis honorem, et fidei catholicae exaltationem, ac christifidelium animarum salutem, civitatis titulo, de fratribus nostrorum consilio et apostolicae potestatis plenitudine, apostolica auctoritate, perpetuo decoravimus, ipsumque oppidum in civitatem Fossani nuncupandum, et ecclesiam S. Mariae et S. Iuvenalis inibi existentem in cathedralem, sub eadem invocatione pro uno episcopo Fossanensi nuncupando, qui illi praesit ac iurisdictionem episcopalem, omniaque et singula quae ordinis et iurisdictionis ac cuiuscunque muneris episcopalis sunt, exerceat in spiritualibus et temporalibus; et pro tempore esistenti archiepiscopo Taurinensi iure metropolitico subsit cum Sede, mensa episcopali, arca, sigillo aliisque honoribus, insigniis ac privilegiis, necnon iurisdictionibus episcopalibus, immunitatibus et gratiis, quibus aliae ecclesiae cathedrales et earum praesules de iure ac consuetudine vel alias quomodo libet utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt quomodo libet in futurum, etiam perpetuo ereximus et instituimus, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur.

§ 2. Quocirca universitatem vestram monemus et hortamur attente vobis per

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

Fossanensem
Ecclesiam in
episcopatum
se
erexisse
signi-
ficat.

Populum Fos-
sanensem hon-
oratur ad praes-

standam debi-
tam obedi-
tiam suo epi-
scopo.

apostolica scripta mandantes, quatenus eumdem episcopum Fossanensem futurum, tamquam patrem et pastorem animarum vestrarum devote suscipientes, et debita honorificentia pertractantes, eius monitis et mandatis humiliter intendatis. Ita quod ipse futurus episcopus in vobis devotos filios, et vos in eo per consequens patrem benevolum invenisse gaudetis.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo nonagesimo secundo, xvii kal. maii, pontificatus nostri anno 1°.

Dat. die 15 aprilis 1592, pont. an. 1.

XII.

Confirmatio constitutionum Pii IV et Sixti V circa poenas et confiscationes ex maleficiis Status Ecclesiastici provenientes, ut in Urbe omnino serventur, praesertim circa eas non alibi quam apud depositarium Camerae persolvendas.

Clemens Papa VIII, motu proprio, etc.

Exordium

Inter caeteras animi nostri curas, quibus a primordiis assumptionis nostrae ad summi apostolatus apicem quotidie sollicitamur, illam propensiori animo amplectimur, per quam Camerae nostrae Apostolicae iurium, reddituum et bonorum recto et firmo regimini consulitur.

§ 1. Alias siquidem felicitis recordationis Pius Papa IV, praedecessor noster, statuit quod omnes poenae et mulctae pecuniariae, seu cuiusvis qualitatis bona, quae communitatibus et universitatibus civitatum, oppidorum et locorum S. R. E. ditioni in temporalibus subiectorum applicatae essent, non amplius eisdem communitatibus et universitatibus, sed Ca-

merae Apostolicae applicatae existant et esse censerentur, nec per alios quam ab eadem Camera ad id specialiter deputatos, officiales et exequutores exigenter, de quorum manibus illa reciperent, si qui, titulo oneroso aut ob aliquos pios vel alios quoscumque usus, eas sibi debere praetenderent.

§ 2. Et demum bene et prudenter recolendae memoriae Sixtus Papa V, etiam praedecessor noster, eiusdem Pii constitutionem praefatam approbavit et innovavit, ac opportune voluit et mandavit ut quaecumque communitates, universitates, collegia aut personae, etiam ecclesiasticae, quavis dignitate fungentes, aut eorum magistratus, poenas seu multas praedictas, seu illarum portionem aliquam, quovis titulo, etiam oneroso aut alia occasione vel causa, etiam iustissima, sibi debere vel applicatas esse praetenderent, intra certum tunc expressum, nunc vero elapsum terminum, concessionem et applicationem praedictas, suaeque iura et privilegia, si quae haberent, in Camera Apostolica exhiberent, et illorum confirmationem obtinerent; quos nihilominus de manibus depositarii uniuscuiusque provinciae, seu civitatis, praecedente speciali mandato, nec alias, exigere possent seu deberent; insuperque revocavit omnes et quascumque concessionem et applicationem dictarum mulctarum, poenarum et compositionum eisdem communitatibus et universitatibus, collegiis et aliis praedictis, titulo oneroso et alias, ut praefertur factas, quae intra dictum tempus ab eadem Camera approbatae et innovatae non forent, prout in eorundem praedecessorum nostrorum desuper editis constitutionibus latius continetur.

§ 3. At cum nos acceperimus in hac alma Urbe nostra eorundem praedecessorum constitutiones usu receptas non esse; immo in grave dictae nostrae Ca-

Sixtus V Bullam
Pii IV confirmavit
et amplavit.

Hic Pontifex
ex causis hu-
enunciatis.

merae Apostolicae detrimentum, poenae, mulctae et compositiones praedictae, iudicum et praesulum curiarum et tribunalium eiusdem urbis arbitrio, penes notarios et alias incertas personas deponuntur, ex quorum manibus dictae nostrae Camerae officialibus irrequisitis, eorundem iudicum mandato et iussione persolvuntur; et plerumque evenire solet ut dictarum poenarum et mulctarum pecuniae, occurrente aliquando iudicum praedictorum mutatione, cum iudices de novo assumpti dictarum pecuniarum illorumque depositariorum penitus sint ignari, a depositariis et illa detinentibus facillime occultentur.

Dictas constitutiones appro-
bat, et mulctas
quascumque a-
pud deposita-
rium Camerae
persolvi iubet.

§ 4. Nos itaque, huic malo mederi, ac malitiis, quantum cum Deo possumus, obviare, simulque dictae nostrae Camerae Apostolicae indemnitati consulere cupientes, motu proprio et ex certa nostra scientia, deque apostolicae potestatis plenitudine, eorundem Pii et Sixti, praedecessorum nostrorum, constitutiones praedictas et omnia in eis contenta et disposita harum serie confirmantes et approbantes, illasque, quatenus opus sit, innovantes, hac perpetuo valitura constitutione nostra sancimus, statuimus et ordinamus, ut deinceps perpetuis futuris temporibus poenae seu mulctae pecunariae et confiscationes omnium seu cuiusvis partis honorum inflictas et infligendae, causa et occasione cuiusvis criminis, excessus, delicti, maleficii vel quasi per reos quoscumque in dilectorum filiorum eiusdem Urbis vicarii, gubernatoris ac Curiae causarum Camerae Apostolicae generalis auditoris et aliorum quorumcumque Romanae Curiae tribunalium et curiarum iudicibus ordinariis, quam ab eis deputatis, tum per sententias, decreta, processus, tum etiam per viam supplicationum, remissionum, absolutionum, li-

berationum, condemnationum, compositionum, gratiarum, abolitionum, seu cassationum, processuum, ab ipsis pro tempore concessarum, tam ex iuris communis dispositione, quam iuxta tenorem quarumcumque apostolicarum constitutionum, ordinum, statutorum, consuetudinum, eiusdem Urbis et illius curiarum, aut in vim edictorum, decretorum, bannimentorum a dicta nostra Camera Apostolica illiusque officialibus, nec non iudicibus praedictis promulgatorum, processatos seu condemnatos persolvendae, in manibus dilecti filii Iohannis Baptistae Ubertini, florentini, moderni ac pro tempore existentis dictae Camerae depositarii, non autem penes dictos notarios aut alias personas quascumque realiter et cum effectu deponantur et persolvantur.

§ 5. Districte propterea interdiciamus et prohibemus eisdem vicario, gubernatori, auditori et aliis iudicibus supradictis, ne in posterum poenas pecuniarias seu mulctas et compositiones praedictas, in manibus cuiusvis alterius personae, quam depositarii pro tempore existentis eiusdem Camerae persolvi mandent, faciant seu permittant, nec ex eis partem sive ratam vel portionem aliquam ex huiusmodi poenis sibi debitam propria auctoritate retinere, aut a partibus exigere valeant.

§ 6. Idem vero depositarius quaecumque pecuniarum summam causa et occasione poenarum, mulctarum et compositionum praedictarum ei persolvendam, in libro particulari more mercatorum tenendo describat et adnotari faciat, et de eis bonum et fidele computum teneat, quae computa singulo anno in Camera Apostolica exhibeat, iuret et solidari curet, pecuniasque praedictas non aliter quam in vim mandatorum manu nostra seu camerarum dilectorum filiorum nostrorum et S. R. E. camerarii et thesau-

A iudicibus
haec observari
mandat.

Depositario for-
mam observan-
dam praescribit
in redendis ra-
tionibus, et in
solutionibus fa-
ciendis.

Pius IV poenas
pro maleficiis in
Statu Eccles.
Camerae appli-
cavit in Consti-
tut. l. Decet,
tom. IV, parte II,
fol. 95.

1 Huius erectionis meminit etiam Ughellius, Ital. Sac., tom. IV, col. 1080, editionis venetae.

sive extra, quascumque consuetudines, statuta, constitutiones et decreta, quae praedicti Tridentini Concilii decretis contraria fuerint, submoveri ac tolli et ad praescriptum eiusdem Concilii omnino conformari cures. Nos enim omnia, quae per te, modo ac forma praemissis, facta et executi fuerint, probabimus et auctoritate nostra, cum opus erit, tuebimur.

Hortaturque
suffraganeos
episcopos ut illi
praesto sint.

§ 4. Hortamur etiam, et requirimus omnes et singulos suffraganeos ac dioecesanos subditosque tuos, eisque etiam praecipimus in virtute sanctae obedientiae, ut tibi in praemissis assistant atque obediant, ac paternam correctionem salubriaque monita et mandata tua reverenter suscipiant, et efficaciter adimplere procurent, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxv aprilis MDXCII, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 25 aprilis 1592, pont. an. 1.

XIV.

Erectio Montis vacabilis charitatis¹.

Clemens episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium

Pastoralis officii cura in universum Christi gregem nobis divina dispositione commissa facit ut paterna sollicitudine ea libenter amplectamur, quae in subditorum ditionis nostrae temporalis, et praesertim piorum operum, commodum, utilitatem et incrementum vertere noscuntur.

SIXTUS V. of-
ficium vacabile
praestitit prae-
fecturae custo-
dum carcerum.

§ 1. Nuper siquidem per nos accepto quod cum alias felicis recordationis Sixtus Papa V, praedecessor noster, officium praefecturae generalis custodum et guardianorum carcerum civilium et criminalium provinciarum, civitatum et locorum

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

dictae nostrae ditionis temporalis (alma Urbe ac Anconitana et Beneventana civitatibus earumque territoriis dumtaxat exceptis) per ipsum praedecessorem, ad vitam personae illud obtinentis vacabile (excepta prima vice, qua ut pro medietate non vacaret, indulgit) erectum, et a primaeva illius erectione vacans, dilecto filio Ioanni Baptistae de Liliis clerico Bononiensi, cuius nomine pro pretio eiusdem officii quondam Annibal de Liliis eius genitor summam xiii millium scutorum monetae, iuliis decem pro scuto computatis, persolverat, cum omnibus et singulis regaliis, salariis et emolumentis, ordinariis et extraordinariis, et incertis solitis et consuetis, concesserit et assignaverit; experientia ipsa compertum esse, ut cum ipse praefectus aliis personis, lucri causa id muneris subeuntibus, vices suas demandaverit, eam, quam christifideles potissimum decet erga carceratos charitatem in illis, et praesertim pauperibus, alendis non fuisse adhibitam, et quamplurimos etiam de gravaminibus sibi per huiusmodi conductores et custodes illatis in dies conqueastos esse; ideoque praemissis publicae utilitatis causa opportune consulimus, et officium praefecturae carcerum et carceratorum huiusmodi suppressimus et extinximus, et in unaquaque civitate, terra, oppido et loco dictae ditionis et Status Ecclesiastici singula officia custodum carcerum, quae inibi sunt, quaeque, dicto officio praefecti generalis suppresso, annexa fuerunt, cum omnibus eorum iuribus, pertinentiis, auctoritatibus, facultatibus et emolumentis ei confraternitati sive societati laicorum sive clericorum aut mixtim, quae charitatis et pietatis opera erga carceratos in ea civitate, oppido et loco exercere consuetum est, aut si in aliqua ex huius-

Unde miseris
multa praesidi-
cia exorta fue-
rant.

Clemens illud
suppressit.

Et confraterni-
tatis charita-
tis univit.

¹ De hac suppressione vide sup. Const. ix Inter, pag. 530.

modi civitatibus, terris, oppidis et locis nulla confraternitas, quae id faceret, reperiretur, ei confraternitati seu societati, quam loci Ordinarius ad id pium munus obeundum deputasset, seu de novo erigendum duxisset, univimus et incorporavimus; eisdemque confraternitatibus et earum unicuique custodes in carceribus praedictis idoneos ponendi et amovendi, nec non iura, salariaria, mercedes, emolumenta et regalia quaecumque custodibus carcerum solvi solita et ad eos quomodolibet pertinentia colligendi, exigendi et levandi plenam et liberam facultatem concessimus; et loco annuae responsionis, circiter quatuor millia scutorum, quam dictus Ioannes Baptista ex sublocationibus officiorum huiusmodi in totum percipere consueverat, cum illa secundum optatum nostrum, ob maximas quibus hisce miserrimis temporibus gravamur impensas, eisdem confraternitatibus donare non valeremus, imposuimus et indiximus taxam xv millium scutorum tantum per dictas confraternitates earumque singulas, pro rata unicuique ipsarum a dilectis filiis S. R. E. camerario et thesaurario generalibus, habita ratione prioris responsionis ut praefertur solvi solitae, declaranda et assignanda, in futurum thesaurario eius provinciae, ubi quaeque civitas, terra seu oppidum vel locus sita erunt, annuatim de bimestri in bimestre anticipate, et pro rata persolvenda, ea nimirum de causa, ut ex ea dos seu fructus pro locis seu portionibus montis vacabilis ad effectum congerendae summae scutorum quindecim millium, quae dicto Ioanni Baptistae restituere et persolvi decreveramus, nempe xiii millia per dictum eius genitorem ratione pretii eiusdem officii dictae nostrae Camerae soluti, et reliqua scuta duo millia, quae eidem largiti fuimus ut libentius dicti officii suppressioni consentiret, per nos ut infra

Nonnullaque
concessit privi-
legia onere in-
iuncto solvendi
ad scut. DD. de
Liliis.

erigendi constitueret; prout in nostris desuper expeditis litteris sub datum tertio idus aprilis, pontificatus nostri anno primo, latius continetur.

§ 2. Quare, cupientes ut ea, quae a nobis, ut praefertur, ad publicam utilitatem et piorum operum incrementum instituta sunt, quamprimum ad effectum perducantur, motu proprio, et ex certa scientia nostra, deque apostolica potestate plenitudine, unum Montem Charitatis nuncupandum, centum quinquaginta locorum seu portionum vacabilium, ad instar Romanae Curiae officiorum et aliorum montium vacabilium, non tamen per biennium ab infrascripta die, nec per promotionem vel translationem ad cathedrales, etiam metropolitanas vel patriarchales ecclesias et monasteria, etiam consistorialia, ad rationem centum scutorum monetae pro quolibet loco seu portione a die primo aprilis praesentis anni MDXCII inchoandum, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo creamus, erigimus, facimus et instituimus.

§ 3. Illique sic erecto et instituto, ac personis, quae in eo pecunias suas possuerint, pro eiusdem Montis Charitatis congrua dote ac annuis fructibus et emolumentis, ad rationem decem scutorum similium pro quolibet loco in fine cuiuslibet bimestris pro rata solvendorum, dictam taxam scutorum mille et quingentorum similis monetae per nos, ut praefertur, indictam, et per confraternitates, ut praefertur, eligendas, annuatim solvendam auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo, concedimus, applicamus, assignamus et appropriamus, applicatamque, appropriatam et assignatam esse volumus et mandamus; ipsumque Charitatis Montem et illius creditores in nostrum sedisque et Camerae Apostolicae locum super taxa dictorum scutorum ad illiusque

Montem Cha-
ritatis ex loco-
rum vacabilium
origi.

Fructus x scut.
pro quolibet lo-
co assignat ex
praedicta sum-
ma a confrater-
nitatibus per-
solvenda.

liberam perceptionem, exactionem et con-
secutionem ponimus, substituimus et sub-
rogamus.

§ 4. Dictamque taxam scutorum md ab
omnibus oneribus, tributis, subsidiis et
collectionibus, ex quacumque urgenti,
urgentissima et publica et fidei catholi-
cae tuendae causa impositis et imponen-
dis, caeterisque aliis quibuscumque gra-
vaminibus, ordinariis et extraordinariis,
praesentibus et futuris, eadem auctoritate
similiter perpetuo eximimus et liberamus,
exemptaque et libera esse volumus.

§ 5. Ac pro maiori Montis Charitatis
huiusmodi et personarum in eo pecunias
ponere et collocare volentium cautela
et securitate, dictam taxam mille et quin-
gentorum scutorum, omniaque et singula
alia Sedis et Camerae praedictarum mo-
bilia et immobilia bona, res, actiones et
iura, praesentia et futura, ubivis locorum
existentia, eidem Monti illiusque singula-
ribus personis in solidum et integraliter,
ac generaliter et specialiter, ita tamen
quod specialitas generalitati non derogat,
nec e contra, auctoritate et tenore simi-
libus, pariter perpetuo obligamus et hy-
pothecamus, obligataque et hypothecata
esse decernimus.

§ 6. Nec non dilectum filium nostrum
Bartholomeum Caesium, modernum et
pro tempore existentem Camerae Apo-
stolicae thesaurarium, in protectorem et
administratorem dicti Montis Charitatis
cum plena, libera et absoluta potestate,
facultate et auctoritate eiusdem Montis
secretarium et computistam eligendi et
deputandi, litterasque et patentes illius
locorum et portionum sub eius nomine
et sigillo expediendi et concedendi, et
omnia alia quae ad ipsius Montis utili-
tatem pertinere cognoverit, peragendi,
auctoritate et tenore praedictis constitui-
mus et deputamus.

§ 7. Insuper, eadem auctoritate, itidem

perpetuo statuimus et concedimus quod
quaecumque utriusque sexus personae,
cuiuscumque status, gradus, ordinis, con-
ditionis, aetatis, dignitatis et praeemi-
nentiae existentes, etiamsi cardinalatus
honore praefulgeant, et ecclesiis cathe-
dralibus et metropolitanis et patriarcha-
libus seu monasteriis etiam consistoriali-
bus praesint, ac quaecumque et qualia-
cumque, cum cura et sine cura, benefi-
cia ecclesiastica obtineant, ac in sacris
etiam presbyteratus ordinibus constitutae,
nec non Sancti Ioannis Hierosolymitani
vel aliorum sub quavis regula et institu-
tione hospitalium et militiarum, ac quo-
rumcumque, non tamen Mendicantium,
Ordinum regulares, quibus a iure vel per
privilegium concessum est proprium re-
tinere posse, cuiuscumque nominis, qua-
litate et conditionis existant, et aliae,
quae alias locorum huiusmodi, iuxta te-
norem erectionum Montium Sixti, came-
rariatus, Datariae, S. Bonaventurae, et
cancellariarum per dictum Sixtum prae-
decessorem erectorum, capaces sunt, in
Monte Charitatis huiusmodi quascumque
pecuniarum quantitates, non tamen infra
dictam summam centum scutorum in sin-
gulas personas, itaut etiam dicta loca et
portiones dividi non possint usque ad
summam dictorum md locorum seu por-
tionum, ponere.

§ 8. Et tam ipsae personae quam cau-
sam ab eis habentes, quoad vixerint, pro
pecuniis sic positae, ad rationem decem
scutorum similium pro quolibet loco sin-
gulis annis et quolibet bimestri eorum
ratam, sine aliquo conscientiae scrupulo
et sortis principalis diminutione vel aliquo
restitutionis onere, etiamsi quaecumque
etiam de necessitate exprimenda origina,
praeterquam in personam Romani Ponti-
ficis pro tempore existentis aut alicuius
ex sanctae Romanae Ecclesiae cardinali-
bus, commiserint, ac propterea sive legi-

Praedicta loca
ab omnibus, qui
voto paupertatis
non vincuntur,
declarat
posse acquiri.

Ea vero loca
si in ea non ex-
se vult

time convictae, sive in eorum non com-
parentium contumaciam, in poenam ul-
timi supplicii condemnatae seu condem-
nandae, et poenas huiusmodi per eas
persolvendae, atque omnia eorum bona
fisco ipso iure vel facto applicata vel ap-
plicanda fuerint, tam pro sorte principali
quam pro emolumentis suorum locorum
seu portionum montis huiusmodi, quae
seu quas nullatenus confiscari aut pre-
scribi vel ad instantiam quorumcumque
creditorum suorum aut alias quovis modo
sequestrari aut impediri posse declara-
mus, integre, omni prorsus impedimento
cessante, percipere, habere.

Alterius favore
resignari posse
declarat.

§ 9. Ac loca seu portiones huiusmodi,
corpore tamen sano, et alias, prout in
resignationibus dictae curiae officiorum
et aliorum montium vacabilium observa-
tione in unius vel plurium, prout eis pla-
cuerit, etiam filiorum suorum aut alia-
rum quarumcumque personarum, iuxta
eiusdem montis Sixti privilegia, favorem
in manibus dicti Bartholomaei moderni
et pro tempore existentis dictae nostrae
Camerae Apostolicae thesaurarii praedicti
resignare, et de locis et portionibus prae-
dictis, dummodo in alicuius personam de
minori quantitate unius loci non disponat,
nulla alia desuper obtenta dispensatione,
in toto vel parte, simul vel separatim,
per viam resignationis huiusmodi libere
disponere possint; itaut resignatarii in
pecuniis per eos, a quibus causam ha-
buerint, positae, ac locis seu portionibus
et emolumentis praedictis per eandem re-
signationem succedere, et ad illa admitti:

Et portionarios
privilegiis, quae
Montibus vacabi-
libus a Sixto
erectis, conces-
sa sunt, feni.

§ 10. Ac omnibus et singulis aliis pri-
vilegiis, facultatibus, exemptionibus, im-
munitatibus, libertatibus, praerogativis,
indultis, concessionibus caeterisque gra-
tiis, tam specialibus quam generalibus,
quibus praedictorum Sixti camerariatus,
Datariae, cancellariarum, S. Bonaventurae
ac quorumcumque aliorum per dictum

Sixtum et alios Romanos Pontifices prae-
decessores nostros erectorum Montium
vacabilium creditores utuntur, fruuntur,
potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri
et gaudere possint et poterunt quomodo-
libet in futurum, pariformiter et absque
ulla prorsus differentia, etiam perinde ac
si omnino hic de verbo ad verbum in-
serta forent, uti, frui potiri et gaudere
libere et licite valeant et debeant.

§ 11. Quodque Mons Charitatis huius-
modi illiusque personae ratione pecunia-
rum in eis positarum ab omni etiam men-
surae et aliorum onerum per nos et pro
tempore existentes Romanos Pontifices,
etiam pro defensione fidei et augmento
cultus divini, ac alias sublevatione et con-
servatione Status Ecclesiastici, quomodo-
libet impositorum, solutione, liberae,
immunes et exemptae sint et esse censean-
tur. Nec super annuis redditibus et emo-
lumentis ei assignatis, illorumque perce-
ptione et exactione etiam per nos et suc-
cessores nostros Romanos Pontifices, quo-
vis modo perturbari aut alio gravamine
seu onere, etiamsi evidens utilitas et ur-
gens necessitas id suaserit, onerari pos-
sint; et ad probandum quod pecuniae
in dicto Monte Charitatis positae, vel ali-
qua eorum pars, in utilitatem et neces-
sitatem Romanae Ecclesiae, aut Sedis et
Camerae praedictarum vel defensionem
catholicae fidei conversa fuerint, minime
teneantur.

Fructus Montis
nullo onere gra-
vari posse etiam
per Romanum
Pontificem.

§ 12. Quodque praesentes litterae vim
et robur veri et validi contractus et obli-
gationis inter nos ac Sedem et Cameram
praedictas ex una, et eos qui pecunias
super ipso Monte Charitatis posuerint vel
ab eis causam habuerint, ex altera parti-
bus legitime initi et stipulati obtineant
et obtinere debeant, dictusque Mons Cha-
ritatis et illius montistae in pacifica, li-
bera et quieta dictorum emolumentorum
eis, ut praefertur, assignatorum exactio-

Praesentes an-
tem litteras vim
habere veri con-
tractus.

nis et perceptionis possessione perpetuo manuteneri et conservari debeant.

Depositarii officium; § 13. Dictusque Montis Charitatis depositarius, dictam taxam a thesaurariis et quaestoribus uniuscuiusque provinciae ditionis nostrae temporalis, et ratam unicuique ipsorum, ut infra, assignandam exigere, ac in personas, quae suas pecunias in dicto Monte Charitatis posuerint, pro rata locorum et portionum cuiuslibet quolibet bimestri in fine distribuere et dividere.

Computistae et secretarii. § 14. Computista vero emolumenta et introitus huiusmodi annotare, ac libros rationum et administrationum eiusdem Montis Charitatis edere; secretarius vero personis pecunias suas in dicto monte tam a primaeva illius erectione huiusmodi quam alias ponentibus pro earum securitate litteras patentes concessionum et resignationum locorum seu portionum huiusmodi sub eiusdem Camerae Apostolicae thesaurarii pro tempore existentis nomine, et quae illius manu subscriptae et sigillo eiusdem thesaurarii munitae sint, tam hac prima vice, quam quoties loca seu portiones huiusmodi per resignationem vel obitum aut alias quomodolibet vacare contigerit, durante dicto indulto non vacandi, eidem monti ut praefertur concessio; nam, illo completo, montem huiusmodi illiusque loca et portiones, ut in dies vacabunt, extinguere, et in dictarum confraternitatum commodum cedere et utilitatem, ut eo libentius charitatis opera erga pauperes carceratos exerceant, volumus et decernimus, conficere et tradere teneantur.

Eiusdem secretarii emolumenta. § 15. Idemque secretarius et eius in officio secretariatus huiusmodi pro tempore existens successor, pro resignationibus et expeditionibus litterarum paten-
tium huiusmodi eadem emolumenta percipere possit, illaque cum dicto computista dividere debeat, prout secretarii

camerariatus et aliorum superius expressorum montium percipere et dividere consueverunt.

§ 16. Praeterea praecipimus et mandamus, Marchiae, Umbriae, Romandiolae Campaniae et Patrimonii ditionis nostrae temporalis provinciarum thesaurariis seu quaestoribus, praesentibus et futuris, ut taxam dictae annuae summae MD scutorum a confraternitatibus, quibus ab earum Ordinariis munus huiusmodi, ut praefertur, iniunctum fuerit, earumve officialibus, commissariis et ministris iuxta distributionem per eosdem Henricum camerarium et Bartholomaeum thesaurarium factam, nempe thesaurarius Marchiae in Anconitana, octuaginta trium cum dimidio; in Firmana et Asculana, centum novem; in Maceratensem, ducenta decem et octo; thesaurarius Umbriae in Perusiae, centum septuaginta unum et iulios sex; in Spoletana, septuaginta octo cum dimidio, in Tudertina, sexaginta, in Narniensi, sex cum dimidio; thesaurarius Romandiolae in Ravennatensi, ducenta septuaginta duo cum dimidio; et in Bononiensi, tercenta viginti septem; thesaurarius Campaniae in Frosinonensi, sexaginta cum dimidio; in Tyburtina, sex cum dimidio; thesaurarius seu quaestor patrimonii in Viterbiensi, triginta octo; et thesaurarius Camerini in eadem civitate scuta septuaginta et paulos quatuor exigant, levent et recipiant, et illa depositario dicti Montis Charitatis pro tempore existenti annuatim et quolibet bimestri in fine illius ratam libere et absque ulla contradictione solvant; seque ad illas modis et temporibus praedictis, eorum conductionibus et appaltibus respective durantibus, et quod ratas taxae praedictae ab unoquoque ipsorum exigendae, ex quavis causa non exegerint, solvendi respective se obligent, et quascumque obligationes, promissiones et instrumenta de-

Taxam per confraternitates solvendam, et a thesaurariis exigendam praestitit.

super necessaria et opportuna, etiam in forma dictae Camerae, cum iuramento et aliis vinculis ac cautelis solitis et necessariis ac dicto depositario benevisis faciant, et ad id iuris et facti remediis praecise cogi et compelli possint.

Huiusmodi obligationem dictis thesaurariis inesse semper vult. § 17. Quodque de caetero thesaurariorum dd. provinciarum et civitatum appaltatores et conductores in contractibus eorum appaltuum et conductionum cum eadem Camera celebrandis se se pariter ad dictas solutiones, ut supra, faciendas obligare, et in tabulis seu libellis rationum exitus dictorum appaltuum describi et annotari facere teneantur.

Dictum Montem vacabilem Ioann. Baptistae Ubertino vendit pro pretio scutorum sexdecim millium quingentorum. § 18. Ut autem pecunias, quae nobis pro dicti Ioannis Baptistae satisfactione, iuxta primodictarumstrarum litterarum tenorem, necessariae sunt, quam celerius et unica vice consequamur; motu simili, dictum Montem Charitatis illiusque loca seu portiones centum quinquaginta cum omnibus et singulis indultis, praerogativis, immunitatibus, exemptionibus et privilegiis praedictis, dilecto filio Ioanni Baptistae Ubertino, laico Florentino, pecuniarum Camerae nostrae Apostolicae depositario, pro pretio scutorum sexdecim millium quingentorum monetae, iuliorum decem pro scuto, quae in manibus ipsiusmet Ioannis Baptistae depositarii praedicti ad creditum dictae Camerae, ad effectum, ut illa postmodum cum mandato camerale per dictos Henricum et Bartholomaeum subscribendo, nullo alio a nobis expectato mandato, dicto Ioanni Baptistae Lilio vel eius legitimo procuratori (nempe scuta tresdecim mille in restitutionem et solutionem pretii dicti officii per nos extincti eidem Camerae pro eiusdem officii collatione in eius personam per dictum praedecessorem facta, ut praefertur soluti; et alia scuta duo mille, quae ei per primodictas nostras litteras donavimus, realiter et cum

effectu persolvant; residuum vero ad creditum eiusdem Camerae remaneat) vendimus et alienamus, ac purae et perfectae ac irretractabilis venditionis titulo concedimus et assignamus.

§ 19. Nec non eundem Ioannem Baptistam Ubertinum eiusque successores in omne ius, locum et privilegium nostrum, dictaeque Camerae quoad ipsum Montem Charitatis et illius iura, montisque locorum et iurium huiusmodi possessionem ex nunc substituimus, ponimus et surrogamus; ipsique Ioanni Baptistae Ubertino, ut centum quinquaginta loca seu portiones Montis praedicti quibuscumque personis in una vel pluribus vicibus et partitis, et pro quocumque pretio maiori, ad suam utilitatem et damnum respective, absque alia nostra et Sedis ac Camerae predictarum vel alterius requisita et obtenta licentia, et sine aliqua solutione alicuius compositionis et regaliorum facienda, vendere, alienare et disponere libere valeat indulgemus: eique omne illud plus, quod dicta centum quinquaginta loca seu portiones Montis huiusmodi eodem pretio scutorum sexdecim millium quinquaginta valent, valerent aut valere possent, irrevocabiliter donatione pura, mera et irrevocabili, ex apostolicae liberalitatis gratia, donamus et elargimur, dictumque Ioannem Baptistam Ubertinum dicti Montis depositarium facimus, constituimus et deputamus, quoad ipse Ioannes Baptista vixerit, dum tamen per decennium minime vacet.

§ 20. Praesentesque nostras litteras de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio aut intentionis nostrae vel alio quovis defectu notari, argui, impugnari, revocari, restringi vel limitari nullatenus posse; et si secus fiat, quoties id evenierit, toties illas in pristinum statum restitutas et plenarie reintegratas, validasque et efficaces, perinde ac si consistoriali-

Data ei facultate portiones vendendi etiam maiori pretio.

Clansulae pro perpetua praesentium litterarum firmitate.

ter et de venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium consilio et assensu emanassent, seu venditio praedicta in Camera praedicta facta esset, perpetuo fore et esse censi, vimque validi contractus inter nos et Cameram, necnon Ioannem Baptistam Ubertinum praedictum initi et stipulati habere, easque ad omnia et singula praemissa plene probandum omnino sufficere, nec ad id alterius probationis adminiculum requiri; sicque et non aliter per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri debere; nec non si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari irritum, et inane decernimus.

Exequutionem
thesaurarii et
Camerae clerici
committit.

§ 21. Mandantes propterea nunc et pro tempore existentibus camerario, vice-camerario, thesaurario, nec non praesidentibus et clericis eiusdem Camerae, caeterisque ad quos spectat et in futurum spectabit, ut easdem praesentes in ipsa Camera admittant et in illius libris describi et registrari faciant, inviolabiliter observent et observari mandent, et ad maiorem dicti Ioannis Baptistae Ubertini emptoris cautelam desuper patentes litteras, mandata et alias scripturas opportunas expediant et expediri curent.

Obstantibus
derogat.

§ 22. Non obstantibus praemissis, ac recolendae memoriae Siminachi, Benedicti XII, Callixti III, Pauli II et Pii IV, aliorumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, de rebus Ecclesiae non alienandis, et per quas mandatur quod certae diligentiae et formae, etiam sub nullitatis venditionum et concessionum aliter faciendarum, aliisque gravissimis poenis servari debeant, nec aliter

fieri possint; ac quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis; nec non dictae Camerae, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, stylo, stabilimentis, usibus et naturis. Nec non cancellariae nostrae regulis, et de non tollendo iure quaesito; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eidem Camerae etiam per nos et praedecessores nostros cum quibusvis derogatoriis et insolitis clausulis, irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, ac alias quomodolibet concessis, approbatis et innovatis; ac etiam constitutionibus, eiusdem Pii IV ac aliorum praedecessorum nostrorum, quibus cavetur quod personae et officiales dictae Camerae nostrae in rebus et contractibus cameralibus non participant, attento quod idem Ioannes Baptista Ubertinus est pecuniarum nostrarum et dictae Camerae depositarius generalis; quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso; et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae pre-natales.

§ 23. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae creationis, erectionis, facti, institutionis, concessionis, applicationis, assignationis, appropriationis, positionis, substitutionis, surrogationis, exemptionis, liberationis, obligationis, hypothecae, constitutionum, deputa-

tionum, statuti, declarationis, voluntatis, praecepti, decretorum, mandatorum, venditionis, alienationis, indulti, donationis, elargitionis et derogationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum Eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicae MDXCII, VII kalendas maii, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 25 aprilis 1592, pont. an. I.

XV.

Assignatio pensionis a Rev. Camera Apostolica persolvendae singulis annis episcopis latinis in Mari Aegaeo, Bosna et Moldavia.

Clemens Papa VIII,
ad futuram rei memoriam.

Exordium.

In Apostolicae Sedis specula, disponente Domino, constituti, ad universorum christifidelium salutem procurandam ita nos debitores esse agnoscimus, ut non minus longe quam iuxta positum pastoralis nostrae vigilantiae et charitatis studium impartiri, quodque utrisque expedire censem pro viribus exequi studeamus.

Paupertatis
causa episcopi
Maris Aegaei in
dioecesis suis
non residebant.

§ 1. Idcirco non immerito cupientes saluti christifidelium latinorum et aliorum christianorum, qui in partibus infidelium seu turcarum tyrannidi subiectis, praesertim vero in insulis Maris Aegaei seu Archipelaghi existunt, prospicere; accepto per nos quod eorum episcopi et pastores propter eorum et ecclesiarum inopiam et impotentiam apud ipsos manere et in suis ecclesiis sustentari non valentes, neque continuo, ut debent, resident, seu se residere non posse excusant; ne defectu

Ex Regest. in Secret. Brevium.

vel absentia episcoporum dicti fideles pastoralis cura destituti in haereses vel schisma vel in infidelitatem misere labantur sive inducantur, neve alias pereant, sed eorumdem episcoporum praesentia, studio et auxilio in christianae et catholicae fidei unitate, doctrina, moribus et praeceptis contineantur et conserventur, providere volentes, motu proprio, non ad alicuius nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed ex mera liberalitate certaque scientia nostra, perpetuo statuimus et decernimus infrascriptis episcopis et eorum successoribus ex nostris et Camerae Apostolicae pecuniis, donec eis aliter opportune provisum fuerit, singulis annis in duobus terminis, uno videlicet in S. Ioannis Baptistae a proxime futura incipiendo, et alio in domini nostri Iesu Christi Nativitatum festivitatis, infrascriptas summas integras indiminutas in civitate Venetiarum, absque cambii vel alicuius damni, detrimenti vel mercedis deductione seu defalcatione, persolvi debere, easdemque summas praedictis episcopis et eorum singulis in dictis terminis, ut praefertur persolvendas, loco pensionis annuae ab omni alio onere prorsus immunis et exemptae, auctoritate apostolica, tenore praesentium, concedimus et assignamus.

Annua pensiones ex Camera Apostolica redditibus eis elargitur Clemens omni diminutione immunes.

Thesaurario et depositario eiusdem Camerae solutionem huiusmodi pensionum demandat.

§ 2. Mandantes propterea dilectis filiis thesaurario et depositario nostris et pro tempore existentis Romani Pontificis generalibus, praesentibus et futuris, eisdem in virtute sanctae obedientiae et sub indignationis nostrae aliisque arbitrio nostro poenis districte praecipientes, ut in praedictis terminis, et civitate Venetiarum, dictis episcopis et eorum successoribus aut ipsorum legitimis procuratoribus vel agentibus, donec aliter eis provisum fuerit, ut praefertur, dictas pecuniarum summas seu quantitates libere et absque aliqua mora, nullo alio a nobis seu succes-

soribus nostris expectato mandato, integras et indiminutas, ut praemittitur, persolvant seu persolvere debeant et teneantur.

§ 3. Mandantes etiam dilectis item filiis nostro et S. R. E. camerario ac praesidentibus et clericis Camerae Apostolicae, commissariisque et aliis illius officialibus nunc et pro tempore existentibus, ut eadem pecuniarum summas et cambia forsan pro eis solvenda, in ipsorum thesaurarii et depositarii rationibus et computis deducant, et in debita ipsius Camerae accepta et rata habeant; praesentes vero litteras in eadem Camera admittant, ac in illius libris describi et registrari per eos, ad quos pertinet, sine ulla contradictione, curent et faciant.

§ 4. Non obstantibus quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac si opus sit Cancellariae nostrae Apostolicae regulis, statutis quoque et consuetudinibus ipsius Camerae ac ecclesiarum huiusmodi, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, cacterisque contrariis quibuscunque.

§ 5. Personae autem episcoporum et summae pecuniarum, quae eis vel eorum successoribus singulis annis, donec aliter eis provisum fuerit, Venetiis persolvi volumus, sunt haec, scilicet fratri Bonaventurae de Naxo, moderno et pro tempore existenti episcopo Andrensi, in Archipelago, scuta auri in auro ducenta; fratri Antonio de Chio, moderno et pro tempore existenti episcopo S. Irenos, in eodem Archipelago, scuta similia ducenta; fratri Francisco, moderno et pro tempore existenti episcopo Bosnensi in Bosnia Argentina, scuta similia centum; fratri Bernardino Quirino, Cretensi moderno et pro tempore existenti episcopo Argenti in Valachia et Moldavia, scuta similia centum quinquaginta; fratri Augustino Gisulpho,

Ordinis Praedicatorum, proximo futuro, et alii pro tempore existenti episcopo Sirensi in eodem Archipelago, scuta similia centum quinquaginta.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxx aprilis mdcxii, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 30 aprilis 1592, pont. an. 1.

XVI.

Declarat civitatem Avenionensem et comitatum Venaissinum comprahendi constitutione Pii PP. V de bonis Romanae Ecclesiae non alienandis.

Clemens Papa VIII,
ad futuram rei memoriam.

§ 1. Etsi dubium nemini esse debeat civitatem Avenionensem et comitatum nostros Venaissini, ac civitates, terras, oppida, castra, villas et alia loca quaecunque ibidem consistentia, uti bona S. R. E., illiusque vetustissimum patrimonium, sub constitutione felicitis recordationis Pii V. praedecessoris nostri, de civitatibus, terris et locis S. R. E. non alienandis neque infeudandis, comprahendi; nihilominus tamen, ne ab aliquo, quovis praetextu vel occasione, ullo tempore id in dubium revocari contingat, et ut probatae eiusdem civitatis et comitatus fidei ac constantiae in hac parte satisfaciamus, eosque in spe firma perpetuo remanendi sub nostri et Sedis Apostolicae domini subiectione contineamus, omni dubitatione seu spe alienationis, distractionis, dismembrationis, infeudationis, abdicationis vel detentionis aut alterius cuiuscunque concessionis, per quam civitas et comitatus praedicti eximantur a dominio et subiectione Sedis Apostolicae, in qua nunc sunt, omnibus semper sublata; et illorum etiam supplicationibus, per dile-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

Declaratio de qua in rubrica.

ctum filium Thomam Astoaudux, equitem nostrum, et Sedis Apostolicae feudatarium, eiusdem civitatis et comitatus nomine, nobis humiliter hac in parte porrectis, inclinati, hac nostra perpetuo valitura declaratione decernimus et declaramus civitatem Avenionensem et comitatum Venaissinum, civitatesque, terras, oppida, castra, villas et loca quaecunque dicti comitatus nobis et S. R. E. mediate vel immediate subiecta, tamquam propria, pecuniaria et charissima eiusdem S. R. E. bona, ac vetustissimum illius patrimonium, sub praefata constitutione Pii V de civitatibus, terris et locis ipsius S. R. E. non alienandis neque infeudandis, seu in quosvis alios ullo modo transferendis et remittendis, cum illius declarationibus factis et faciendis, quarum omnium tenores, praesentibus ac si ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis haberi volumus, comprahensas esse et censi; et propterea non debere neque posse ullo tempore, quovis quaesito colore vel praetextu, causa vel occasione, a quocunque, sine contraventione praedictae constitutionis et illius declarationum, quoque modo alienari, distrahi, dismembrari, infeudari, transferri, remitti, abdicari seu deseri et, ut praefertur, quovis modo concedi.

Quaecunque alienationes nullae sunt.

Et contra eas electi ordinum possunt reclamare.

Praesens Constitutio eandem vim habet, ac

§ 2. Quinimmo contra praesentium huiusmodi tenorem, pro tempore quavis causa faciendas alienationes, distractiones, dismembrationes, infeudationes, abdicationes, ac alias quascunque concessionis superius expressas, nullas et invalidas fore et esse.

§ 3. Ac pro tempore electos trium ordinum huiusmodi ab illis reclamare et contra reniti, omnibus iuris et facti remediis, posse licite et iuridice.

§ 4. Praesentesque perpetuo validas et efficaces existere et fore, plenamque roboris firmitatem obtinere, ac si in con-

sistorio nostro secreto de consensu et consilio venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium factae fuissent.

§ 5. Sicque per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, sublata illis aliter iudicandi facultate, iudicari et diffiniri debere; irritum quoque et inane decernimus quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac civitatis Avenionensi et comitatus praedictorum, illiusque civitatum, oppidorum, terrarum, castrorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis quibuscunque regibus, ducibus, principibus et aliis personis, sub quibuscunque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, etiam motu proprio et consistorialiter, in genere vel in specie aut alias in contrarium quomodolibet concessis et in posterum concedendis; quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, latissime hac vice derogamus, cacterisque contrariis quibuscunque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die ultima aprilis mdcxii, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 30 aprilis 1592, pontif. an. 1.

Clausulae.

Contrarium derogatio.

XVII.

Censuum a communitatibus Status Ecclesiastici venditorum reductio ad scuta septem pro centenariis.

Clemens Papa VIII.
ad futuram rei memoriam.

Quae ad sublevationem gravaminum et commoda populorum, nostrae et Sedis Apostolicae ditioni in temporalibus subiectorum, pertinere dignoscimus, in iis libenter auctoritatis nostrae partes interponimus, prout, aequitate ipsa et nostra ergo eos paterna charitate suadente, conspicimus in Domino expedire. Sane non sine magna animi nostri molestia accepimus, plerasque communitates et universitates civitatum, oppidorum et locorum Status nostri Ecclesiastici, ob varias eorum necessitates, multos census vendendo, grave aes alienum contraxisse: huiusmodi vero censuum emptores, illos ad rationem non sex vel septem, sed octo, novem et decem, pro quolibet centenariis et anno, fere omnes exigere solere; quare intollerabili onere gravati, ex redditibus propriis aliquando emptoribus censuum satisfacere nequeunt.

Censuum omnium reductio per communitates impositorum ad septem pro centenariis.

§ 1. Nos igitur, in praemissis, opportuna ratione aliqua, saltem ex parte, providere volentes, motu proprio et ex certa scientia, omnes et singulos census hactenus super quibuscumque rebus immobilibus, tam urbanis quam rusticis, in quacumque provincia, civitate, terra, oppido, territorio, districtu et loco Status Ecclesiastici, nobis et Sedi Apostolicae tam mediate quam immediate subiectis, consistentibus, cuiuscumque pretii, valoris, qualitatis, quantitatis et denominationibus bona et census huiusmodi extiterint, per quascumque communitates seu universi-

1 De materia censuum vide in Constitut. cxxiii Pii V: Cum onus, tom. VII, pag. 736.

tates eiusdem Status, ditionis, seu etiam singulares personas, intuitu tamen illarum et cum promissione indemnitate ab ipsis communitatibus seu universitatibus, quae pretia censuum huiusmodi venditorum in suos usus acceperint, facta, septem pro quolibet centenariis et anno, quocumque modo excedente, hactenus creatos, constitutos, impositos et venditos, quod illorum fructus, ex nunc deinceps in futurum per primo decurrendos, ad rationem septem tantum pro quolibet centenariis et anno, salva tamen dictos census redimendi facultate, auctoritate apostolica, tenore praesentium, reducimus et moderamus.

§ 2. Ac ipsas communitates et universitates census praedictos ex nunc persolventes, et alios pro eis, etiam uti principales, principaliter et in solidum seu alias quovis modo, etiam in forma Camerae Apostolicae, obligatos, a solutione censuum praedictorum, alias quam ad rationem septem pro centenariis et anno huiusmodi, aliquid ulterius pro fructibus in futurum solvendum non teneri; nec ad id, vigore quorumcumque obligationum et quibusvis iuramentis, quae ipsis communitatibus et universitatibus, praedictos census persolventibus, ut praefertur, et aliis pro eis etiam in dicta forma Camerae obligatis, harum serie relaxamus seu alias liberamus, nec ad illarum observationem et censuum iam impositorum solutionem, ultra praedictam summam septem pro quolibet centenariis et anno, cogi aut compelli posse declaramus.

§ 3. Ac ita per quoscumque iudices, commissarios, etiam Palatii Apostolici causarum auditores, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, necnon Curiae causarum Camerae Apostolicae, ac Rotae auditores, seu quosvis alios iudices, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate

Liberatio obligatorum a solutione censuum maioris.

Clausula sublata, etc.

Clemens Papa VIII.
ad futuram rei memoriam.

et auctoritate, iudicari et definiri debere. Irritum quoque decernimus et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac quarumcumque provinciarum, civitatum, terrarum, oppidorum et locorum statutis, consuetudinibus, legibus et naturis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, necnon obligationibus in ampliori forma, fideiussionibus, renunciationibus ac iuramentis praestitis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac etiam nos, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, necnon irritantibus decretis, ex quavis causa, etiam per modum legis universalis, aut alias quomodolibet editis, sive in favorem universitatum, communitatum, collegiorum, congregationum, civitatum et locorum concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus et singulis, illorum tenores praesentibus pro expressis habentes, quatenus directe vel indirecte praesenti nostro motui proprio in toto vel in parte contrariantur, specialiter et expresse derogamus, cacterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die prima maii mxcii, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 1 maii 1592, pontif. an. I.

XVIII.

Erectio Montis annonae nuncupati civitatis et comitatus Bononiensis cum diversis statutis.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium

Bull. Rom. Vol. IX

70

§ 1. Cum, sicut accepimus, civitas nostra Bononiae, his duobus annis proxime praeteritis, maxima omnium rerum ad usum et victum humanum necessariorum caritate gravata fuerit et de praesenti reperiatur, adeo ut praedecessores nostri seu eorum iussu. Camera Apostolica, pro sublevandis aliqua ex parte eiusdem civitatis et illius comitatus necessitatibus, Camerae Bononiensi seu illius communitati et populo mutuaverit et gratis eisdem dederit et numeraverit summas scutorum octuaginta millium monetarum, eidem Camerae nostrae Apostolicae intra certum terminum, iamdiu elapsam, restituendas, prout in instrumentis seu scripturis desuper celebratis, latius apparet; et cum adhuc eadem summa non sufficeret, eadem civitas Bononiae et illius viri reformatores et alii ad id deputati, diversas et notabiles pecuniarum summas ad censum seu alias a diversis personis acceperint ad subveniendum pauperibus dietae civitatis et illius comitatus, adeo quod, de praesenti eadem civitas reperiatur gravata gravi aere alieno, ascendente ad summam scutorum trecentorum millium et ultra; et ut eadem civitas possit nobis seu Camerae Apostolicae de dicta summa mutuata, et de alia summa decem et octo millium circiter scutorum pro manutentione trirremium debita, satisfacere, seque ab huiusmodi aere alieno eximere; ob id antiani et vexillifer ac tribuni et massarii nec non reformatores pluries etiam collegialiter congregati, cum nulla alia potiori ratione huiusmodi aes alienum extinguere posse viderent, infrascripta data augere, et quaedam nova imponere, quae civitati et pauperibus praesentim, minus gravia essent, cogitarunt, etque nobis confirmanda proposuerunt, et sunt haec, quae pro faciliiori intelli-

Civitate Bononiensi propter annonae caritatem multo aere gravata.

Astoria, et nonnulla data augere et imponere, etc.

gentia vulgari idiomate praesentibus adnotari volumus, videlicet:

Tenor dationum imponendorum.

Augmentare la seta forestiera soldi tre e denari sette per libra. Il filicello della città, contado e forastiero quattrini quattrotro per libra. Far pagare la canapa greggia spadolata e grafiata, il gazzolo, fune, stoppa ed ogni altra merce, il doppio più, eccettuando li lavori di seta e le sete lavorate per essere già aggravate. Alla lana del contà Maggratica e Guagiume quattrini tre per libra. Accrescere il sale fino a soldi quattro, sicchè l'augumento tocchi tutti, così esenti secolari, come religiosi e luoghi pii. Accrescere le porte quattrini sei di più per carra tanto per li secolari, come per li religiosi e luoghi pii. Tutti i cittadini, esenti e non esenti, religiosi e luoghi pii, paghino ogni corba di formento che macinono, soldi due e denari sei. I terreni de forastieri, che si possono gravare soldi dodeci per cento del valore: accrescere il terzo per due del pagamento alle mercanzie forestiere rimanenti dentro la città.

Montem non vacabilem sibi etiam erigere.

Ac super redditibus augmentorum et impositionum huiusmodi unum Montem temporalem et non vacabilem, quo poterit breviori tempore extinguendum et affrancandum seu redimendum, Bononiensem annonae nuncupandum, usque ad summam trecentorum millium scutorum monetae huiusmodi dumtaxat, cum annuo emolumento scutorum sex, vel ad summum sex cum dimidio pro his, qui suas in dicto monte pecunias collocaverint pro quolibet centenatio, erigere, dummodo ea omnia per nos confirmarentur.

Dictas impositiones, a legato prius examinandas, confirmat Clemens.

§ 2. Nos igitur, qui subditorum nostrorum et Apostolicae Sedis necessitates, quantum cum Domino possumus, sublevare cupimus, quamvis eosdem subditos novis impositionibus gravare sit ab instituto et desiderio nostro valde alienum,

nihilominus, attendentes praemissa in publicum civitatis praedictae commodum cedere, et volentes quod augmenta et impositiones huiusmodi a nostro et apostolicae Sedis in dicta civitate legato seu eius vice-legato prius examinentur et approbentur, si et postquam per eum, uli minus onerosa, approbata fuerint, omnia praedicta, atque scripturas desuper confectas et in eis contenta et inde sequuta quaecumque, quae praesentibus pro expressis et ad verbum insertis haberi volumus, auctoritate apostolica, tenore praesentium, confirmamus et approbamus, illisque inviolabilis apostolicae confirmationis robur adiciamus, supplentes omnes et singulos tam iuris quam facti ac solemnitatum, etiam substantialium, forsitan omissarum, defectus, si qui intervenerint in eisdem.

§ 3. Et nihilominus omnia et singula augmenta et impositiones praedictas, ut supra excogitata seu forsitan facta et per nos confirmata, per quascumque personas, etiam immunes et exemptas et quomodocumque et quantumcumque privilegiatas, etiam ecclesiasticas, tam saeculares quam quorumvis Ordinum et militiarum, etiam hospitalis Hierosolymitani utriusque sexus, etiam ratione clericatus, seu alias ex dispositione iuris communis aut municipalis, vel ex speciali privilegio, etiam per nos aut praedecessores nostros aut modernum vel pro tempore existentem dictae civitatis legatum vel eius vice-legatum aut viros reformatores ex quavis causa, etiam onerosa, ac sub quibuscumque verborum formis et tenoribus, et cum quibusvis clausulis, etiam derogatoriis derogatoriis, irritantibusque et aliis decretis concessis et saepius confirmatis et innovatis (exceptis tamen mendicantibus ac illis qui per veram et actualem exbur-sationem pecuniarum in Camerae et Sedis Apostolicae subventionem factam, aut

Easque ab omnibus ecclesiasticis etiam solvendas esse declarat.

ratione numeri duodecim filiorum, exempti sunt, dumtaxat), etiamsi eadem personae episcopali, archiepiscopali vel maiori dignitate praefulgeant, aut reformatoris status eiusdem civitatis vel alia quaecumque mundana vel saeculari potestate et auctoritate sint suffultae, nec non pro eis agentes, nec non eorum conductores et cessionarios, tam in emendo quam in vendendo omnia bona dictis augmentis et novis impositionibus supposita et obnoxia, persolvi debere, absque ulla personarum earumdem exceptione vel differentia, perinde ac si minime exemptae vel liberae aut immunes existerent, nec de aliqua earum exemptione, libertate vel immunitate constaret, quinimmo quaecumque similes exemptiones, libertates et immunitates eis aut cuicumque earum, quavis ratione, causa vel occasione competentes, ut praefertur, quoad augmenta et novas impositiones huiusmodi illis nullatenus suffragari, omnesque praenominatos ad praemissorum augmentorum et impositionum solutionem, aequae ac alios non exemptos, teneri, et, opportunis iuris et facti remediis, cogi et compelli posse ac debere, decernimus et declaramus.

Montem non vacabilem annonae Bononiensem nuncupandum erigit.

§ 4. Ac successive super eisdem augmentis et novis impositionibus et illorum annuis redditibus unum Montem temporalem non vacabilem et extinguibilem, Bononiensem annonae, ut praefertur, nuncupandum, scutorum trecentorum millium monetae in eius proprietate, centum millium videlicet vel circa nobis et seu Camerae Apostolicae, ut praemittitur, solvendorum, et aliorum ducentorum millium in extinctionem aliorum debitorum per eandem Cameraam Bononiensem convertendorum pro tot personis, quot eorum pecunias in ipso Monte collocaverint, auctoritate apostolica, tenore praesentium, erigimus et instituimus.

§ 5. Ac illi sic erecto et instituto an-

num censum sive redditum decem et octo seu decem et novem millium scutorum similium ab omni opere, impositione, gravamine et restauro, ac etiam quocumque casu fortuito, quantumcumque inexcogitabili, liberorum, immunium et exemptorum super dictis augmentis, impositionibus et illorum redditibus, inter personas collegii dicti Montis pro rata portionum seu locorum per eos obtentorum ad rationem praedictam sex, vel si fieri non poterit, ad summum sex cum dimidio pro centenatio, annuatim, sed de bimestri in bimestre, distribuendorum, ac in salarium capsarii et aliorum ipsius Montis officialium, et aliorum onerum supportationem et expensas pro ipso Monte substinendas et faciendas, ad libitum ipsius collegii exponendorum, ac per augmentorum seu impositionum et datorum huiusmodi exactores, aut appaltatores vel conductores pro tempore annis singulis, quolibet bimestri, pro rata eidem collegio seu illius depositario integre et sine aliqua diminutione persolvendorum applicamus, appropriamus ac titulo venditionis concedimus, tradimus et assignamus; nec non Montem praedictum ac illius collegium et personas huiusmodi in ipsius Camerae Bononiensis locum, quoad censum seu redditum praedictum et illius exactionem ponimus, substituimus et surrogamus.

§ 6. Volentes quod quaecumque utriusque sexus personae, cuiuscumque dignitatis, status, gradus et conditionis existentes, etiam si cardinalatus honore praefulgeant et ecclesiis, etiam cathedralibus et metropolitanis et monasteriis praesint, et quaecumque, quocumque et qualiacumque beneficia ecclesiastica obtineant, ac in sacris etiam presbyteratus ordinibus sint constituti, ac quorumvis, non tamen Mendicantium de Observantia, Ordinum ac hospitalium et militiarum religiosae,

Censumque sex scut. pro quolibet centenatio constituit.

Omnes, qui regulari professione non sunt adstricti, huiusmodi portiones incapaces esse declarat.

ac mulieres, cuiuscumque nominis, qualitatis et conditionis, nec non qualitercumque, praeterquam ratione regularis professionis in aliquo Ordine Mendicantium de Observantia, ut praefertur, inhabiles et incapaces existant, super dicto Monte a quinquaginta scutis similibus, super quaecumque pecuniarum summam usque ad dictam summam scutorum trecentorum millium monetae ponere, et pro pecuniis sic positis ad rationem sex vel ad summum sex cum dimidio pro centenario, annis singulis et quolibet bimestri, eorum ratam, sine aliquo peccato et conscientiae scrupulo seu restitutionis vel satisfactionis onere, in utroque foro.

§ 7. Etiam absque eo quod eorum solutio quorumvis interdictorum aut repraesalium, etiam forsitan contra civitates, loca et castra et eorum universitates, seu communitates aut dominos, seu subditos vel incolas, in genere vel in specie, etiam ex causa belli vel cuiusvis inobedientiae seu rebellionis etiam excogitatorum, incogitatorum et inexcogitatorum decretorum, seu relaxatione aut quovis alio praetextu denegari aut potari vel differri valeant, recipere et habere, et etiam si laesae maiestatis aut alia quaecumque et qualiacumque et quantumcumque gravia ac gravissima crimina, praeterquam in personam Romanorum Pontificum, aut alicuius personae Romanae Ecclesiae legatorum seu vice-legatorum vel gubernatorum Bononiensium pro tempore existentium commiserint, et propterea ultimo supplicio condemnati et traditi, seu condemnandi et tradendi fuerint, ac omnia eorum bona sint confiscata vel confiscanda. De locis et portionibus montis huiusmodi et emolumentis sibi ex eo spectantibus, necnon pecuniis per eos, qui ab ipsis causam habuerint, super eodem monte positae, ita statuimus quod nullatenus confiscari possint, sed ad eorum ab-

intestato haeredes seu proximiores aut alias succedere habentes, transeant, et de eis illorum libito in testamento vel codicillis aut quocumque contractu inter vivos, in quoscumque etiam illegitimos et alios, ac in omnibus et per omnia, iuxta facultates aliis montibus, et praesertim augmenti vini dietae civitatis per felicis recordationis Paulum Papam IV et alios Romanos Pontifices concessa, concedimus et indulgemus;

§ 8. Et ut personae pecunias super dicto Monte ponentes et habentes collegium inter se constituent, et collegialia iura et insignia habeant, statutaque et ordinationes ad instar aliorum montium habeant, illaque mutare et alterare libere et licite valeant;

§ 9. Et ut etiam possint depositarium, notarium et campionarium ac alios et quoscumque officiales deputare et ad eorum libitum amovere, illisque ex praedicta summa scutorum decem et novem millium salaria et honoraria respective constituere et deputare libere possint et valeant.

§ 10. Et pro Montis annonae huiusmodi, illiusque collegii et personarum cantela et securitate, ultra census seu redditus praedictos, omnia et singula alia Camerae et civitatis praedictae bona, mobilia et immobilia, ubicumque posita et existentia, etiam si talia sint quae in obligatione generali comprahendantur, perpetuo, specialiter et expresse ac in solidum obligamus et hypothecamus.

§ 11. Decernentes insuper Montem et collegium ac personas huiusmodi, eorumque assignamenta ac iura quaecumque per nos eis, ut praefertur, data, concessa et assignata, etiam per nos et dictam Sedem aut successores nostros Romanos Pontifices praedecessores pro tempore existentes aliquo gravamine seu ordinario vel extraordinario onere affici, aut ratione

C. Regio Montis
faciunt statuta
conferunt facultatem concedit.

Nulli de spoliis
regni.

Et eorum se
cantela quae
Camerae Bononiensis
obligat.

Inductum montem
nulli committere
alibi per nos de
claret.

cuiuscumque pecuniarum summae, etiam pro subventionem onerum Romanae Ecclesiae aut nobis incumbentium, seu ex quacumque alia etiam urgentissima et efficacissima causa pro tempore imposito, minui, aut ex eis aliquam partem auferri vel retineri nullatenus posse vel debere; et quascumque diminutiones et remissiones fiendas seu contingentes super eius assignamentis ad dictae Camerae Bononiensis damnum et totale incommodum cedere debere; et quod collegium et illius personas ad probandum quod pecuniae in dicto Monte posita vel aliqua earum pars in solutionem et extinctionem debitorum praedictorum et utilitatem Romanae Ecclesiae vel Camerae Bononiensis fuerint conversae, minime teneri.

§ 12. Praesentesque nostras litteras vim et robur veri et validi contractus et obligationis inter nos et Cameraam Bononiensem nostram ex una, et eos qui pecunias super Monte praedicto posuerunt, et ab eis causam habentes, ex altera partibus, legitime initi et stipulati obtinere.

§ 13. Sicque et non alias per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, et causarum Palatii Apostolici auditores et S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et diffiniri debere; irritum quoque et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, seienter vel ignoranter, contraxerit attentari, decernimus.

§ 14. Et insuper cupientes ut Mons annonae huiusmodi et praesentes litterae suum facilius et celerius consequantur effectum, moderno et pro tempore existenti vexillifero iustitiae dietae civitatis, ut omnibus ponentibus pecunias super dicto Monte, tot loca et portiones super dicto Monte, quot pecuniae, per eos posita capient, concedere ac assignare, et

super inde patentes litteras, eius manu subscriptas et sigillo dicti Montis munitas, tam hac prima vice, quam quotiescunque deinceps loca et portiones huiusmodi per resignationem vacare contigerit, conficere et tradere possit et valeat.

§ 15. Volumus autem quod dicti reformatores seu agentes pro dicta Camera nostra Bononiensi pecunias ex dictis augmentis et novis impositionibus, ut praefertur, percipiendas, quae dicto censui et assignamento scutorum decem novem millium annuatim supererint, in extinctionem et affrancationem tantae partis illius Montis, quantam pecuniae praedictae capere poterunt, omni exceptione penitus cessante, singulis annis, per extractionem locorum redimendorum, ac illis modis et formis desuper per dictos reformatores, in praesentia tamen pro tempore existentis legati seu vice-legati vel gubernatoris, statuendis ordinandis, convertere et cum effectu erogare.

§ 16. Et de huiusmodi extinctione et extractione singulis annis vice-legato seu gubernatori dietae civitatis computum ostendere et rationem reddere omnino teneantur.

§ 17. Nec ad illas aliter distribuendas vel exponendas, etiam per nos et successores nostros aut Sedem huiusmodi vel quosvis alios, quacumque auctoritate et facultate compelli, neque superextantes pecuniae huiusmodi alicui gravamini, ordinario vel extraordinario, aut oneri cuiuscumque, etiam pro subventionem onerum nobis et praedictae Ecclesiae incumbendum, aut ex quavis alia, etiam efficacissima et inexcogitabili causa, subici vel supponi aut alias quomodolibet minui nec retineri possint.

§ 18. Quinimmo eisdem reformatorebus et agentibus dietae Camerae Bononiensis sub excommunicationis latae sententiae et decem millium scutorum auri poenis,

Reformatores
etiam committit
extinctionem ex
pecuniis quas
novis soluto, an
perceperint.

Computumque
extinctionis. Vice
legato exhibeant.

Huiusmodi pecunias
autem onere redimendi
nummibus.

Inimica reformationibus
in quibus per nos
na temporibus et
spirituali, si de
locis in quibus usque
insuperant.

districtius inhibemus ne pecunias, quae censui et assignamento decemnovem milium scutorum huiusmodi de anno in annum supererunt, etiam ex quavis urgentissima et inexcogitabili causa, in quosvis alios quam in extinctionis et affrancationis Montis huiusmodi usus, in toto vel in parte distribuere aut erogare vel convertere praesumant; toto autem Monte extincto et affrancato, augmenta et omnes impositiones gabellarum praedictarum omnino cessent, et extincta et sopita censeantur, nec ulterius in toto vel in parte, etiam minima, exigi possint.

Reformato-
ribus facultatem
dat loca ven-
dendi Bononiae
vel Romae.

§ 19. Caeterum declaramus quod dictus Mons tam in dicta civitate Bononiensi quam in Urbe intelligatur erectus, et illum et loca illius in totum vel in partem ubique vendi, et bona dictae Camerae Bononiensis, tam ibi quam in Urbe, ad libitum dictorum reformatorum, obligari et obligata etiam censi.

Et accedendi
Monti a Grego-
rio XIV erecto
pro communita-
tibus Status Ec-
clesiastici.

§ 20. Volentes etiam quod, pro praemissorum faciliiori et celeriori expeditione, iidem reformatores, si voluerint, monti provinciarum Status Ecclesiastici per felicis recordationis Gregorium XIV in extinctionem debitorum Camerae Apostolicae pro communitatibus erecto, in totum vel in partem, prout ipsis magis placuerit, accedere, non obstante quod in illius erectione et confirmatione expresse caveatur quod pro debitis annonae seu aliis eadem communitates accedere non possint (cui, quoad hoc, expresse derogamus), et in praemissis dictis reformato-ribus plenam facultatem concedimus et elargimur.

Transumpti-
barum littera-
rum credi iubet.

§ 21. Volumus insuper quod praesentium litterarum transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo dicti Montis seu eius collegii vel alterius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, ea prorsus fides, in iudicio et extra, adhibeatur, quae eisdem

praesentibus adhiberetur si forent exhibitae vel ostensae.

Obstantibus
derogat.

§ 22. Non obstantibus felicis recordationis Simmachii Papae, quae incipit: *Non liceat*, et aliorum Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum ac nostris et aliis apostolicis, in conciliis etiam generalibus editis, constitutionibus et ordinationibus, necnon civitatis et districtus praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel alia firmitate roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, exemptionibus, immunitatibus, libertatibus et litteris apostolicis, etiam *Mare Magnum et Bulla Aurea* nuncupatis, quibusvis etiam cuiuscumque et Mendicantium aut duodecim congregationum Ordinum aut militiarum, etiam Hierosolymitani, regularibus aut secularibus, cuiuscumque dignitatis seu gradus, Ordinis et conditionis existentibus; necnon S. Stephani et S. Bartolomaei de Muriano, Bononiensis civitatis et dioecesis, S. Benedicti seu alterius ex praedictis invicem unitorum, et quorumcumque aliorum monasteriorum et abbatiarum commendatariis seu administratoribus, conventibus, ac quorumcumque castrorum, terrarum et locorum, etiam a civitate, comitatu et districtu praedictis illorumque iurisdictione, ex quavis causa quomodolibet dismembratorum et segregatorum, dominis seu comitibus aut feudatariis, censuariis, livellariis, vassallis et universitatibus, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem Apostolicam, etiam per viam legis et statuti perpetui, et ex quavis etiam onerosa causa, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis ex motu proprio et ex certa scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine aut

consistorialiter seu alias quomodolibet concessis, ac etiam iteratis vicibus approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma servanda sit, et in eis caveatur expresse quod illis nullatenus derogari possit; tenores huiusmodi eorumque causas et effectum praesentibus pro sufficienter expressis, ac de verbo ad verbum insertis, necnon modos et formas ad id servandas pro individuo servatas habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae in Monte Quirinali, sub annulo Piscatoris, die XI maii MDCXII, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 11 maii 1592, pontif. an. I.

XIX.

Vice-legatus Avenionensis, rector comitatus Venaissini caeterique officiales sindicatui coram archiepiscopo Avenionensi aliisque episcopis subiiciuntur.

Clemens Papa VIII,

ad futuram rei memoriam.

Cura quae prin-
cipibus mense
debet ut aequa
suis subditis ad-
ministretur ius-
titia.

Officii nostri partes esse ducimus ita statuere et ordinare ut populus, temporali nostrae et Sedis Apostolicae ditioni subiectus, per eiusdem Sedis ministros, iuxta limites iustitiae et aequitatis, ita regatur et moderetur, ut nemo se gravatum iuste asseri possit; quin potius praetensi gravaminis rationem ministri pra-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

dicti reddentes, iustam suam palam faciant administrationem.

§ 1. Cupientes igitur gubernio et regi-
mini tam civitatis Avenionensis quam comitatus Venaissini et illarum personarum, ob fidelitatis et devotionis eorum erga hanc Sedem Apostolicam merita, praefici personas quae suae administrationis scientes se rationem reddituras, a recti tramite discedere vereantur; motu proprio, non ad praedictarum personarum, civitatis et comitatus huiusmodi aut alicuius pro illis nobis desuper oblatae petitionis instantiam, sed ex mera deliberatione, et ex certa scientia nostris, ac de apostolicae potestatis plenitudine, quod de caetero, perpetuis futuris temporibus, noster et Sedis Apostolicae in civitate et comitatu praedictis nunc et pro tempore existens vice-legatus ac illius locumtenens et auditor seu etiam legati locumtenens, praeterea etiam Rotae Avenionensis auditores ac alii magistratus seu iudices, quomodolibet nuncupati et qualificati, in fine eorum et cuiuslibet ipsorum officiorum, sindicatui nunc et pro tempore existentis venerabilis fratris archiepiscopi Avenionensis, aut in eius absentia seu recusatione vel suspicione, alicuius ex infrascriptis episcopi.

Vice-legatus
caeterique offi-
ciales sindicatui
sistere debent
coram archiepi-
scopo Avenion.
vel alio episco-
po.

§ 2. Rector quoque comitatus praedicti, ac eiusdem rectoris auditor et locumtenens caeterique omnes et singuli ipsius comitatus et iudices ac iustitiae ministri, quavis auctoritate et potestate fungentes, peracto administrationis eorum officiorum tempore, pariter sindicatui, venerabilium etiam fratrum Carpentoractensis, Cavallicensis et Vasionensis episcoporum nunc et pro tempore existentium, seu alterius eorum, expensis tamen dicti comitatus, sese omnino respective subiicere et supponere debeant.

Eidem sin-
dicatui subiicere
debent rector
caeterique offi-
ciales comitatus
Venaissini.

§ 3. Quem quidem sindicatum et vice-
cesgerens Avenionensis iudex camerae et

Tempus ra-
tionum reddenda-
rum praedictum.

comitatus et legationis praedictae civita-
tis Avenionensis, et alii officia perpetua
de triennio in triennium; caeteri vero ad
tempus triennio brevius in civitate et
comitatu praedictis obtinentes, statim de-
curso administrationis eorum tempore,
per quinquaginta dies, quibus duranti-
bus, ab exercitio iurisdictionis omnino
abstinere debeant, prorsus subire, illique
etiam se se subicere teneantur.

§ 4. Et in eventum, in quem dicti vice-legati, locumtenentes, auditores Rotaе, rector, iudices, vicesgerens, iudex camerae aliique auditores tam vice-legati quam rectores supradicti huiusmodi syndicatum subire recusaverint, seu ab eo, quavis occasione vel causa, etiamsi ex apostolico seu alio quopiam quantumvis generali privilegio, se se subducere tentaverint, eo casu, quod dicti archiepiscopus et episcopi, etiam talibus recusantibus absentibus, eis tamen prius per publicum edictum citatis ad huiusmodi syndicatum ex officio devenire, ac elapso triennio vel tempore administrationis huiusmodi, omnia bona mobilia et, si quae possideant, immobilia, Camerae Apostolicae nomine sequestrare, et illa retinere, donec indicium integre paruerint, libere et licite possint et debeant, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo statuimus, ordinamus et mandamus.

§ 5. Nos enim dictis archiepiscopo et episcopis computa et rationes videndi et revidendi, delinquentes castigandi et puniendi pro delicti qualitate, tam poenis ecclesiasticis quam temporalibus, ac alias animadvertendi in bonis ac in personis, etiam citandi et inhibendi, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, nec non poenas per eos statutas executioni demandari faciendi, declarandi et decernendi, omniaque et singula alia, quae ad huiusmodi syndicatum et alias in praemissis necessaria fuerint

et opportuna, faciendi, dicendi, gerendi,
mandandi et exequendi plenam, liberam
et omnimodam facultatem et auctoritatem
tenore praesentium damus, concedimus
et impartimur.

§ 6. Et easdem præsentibus nullo umquam tempore revocari aut eis in aliquo derogari posse, sed illas semper et perpetuo validas et efficaces existere et fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere debere; irritum quoque et inane decernimus quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 7. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac civitatis et communitalis praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; nec non erectionibus et institutionibus officiorum huiusmodi, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eisdem officiis, et illa obtinentibus seu in illis deputatis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu simili et consistorialiter ac alias in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis, ac concedendis, confirmandis et innovandis; quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaeris alia expressio ad hoc habenda, aut exquisita forma ad hoc servanda foret, illorumque tenores, ac si de verbo ad verbum praesentibus insererentur, pro plene et sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, latissime, hac vice, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Aut si aliquibus communiter vel divi-

Cláusulas per-
petuas han
sido considera-
das limitadas.

3. Obtaining data

sim a dicta sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae apud S. Petrum, sub
annulo Piscatoris, die xv maii MDXCI,
pontificatus nostri anno i.

Dat. die 15 maii 1592, pontif. an. 1.

XX.

Ampliatio prohibitionis editae a Gregorio XIII contra fratres Praedicatoris Ordinis S. Dominici, favoribus cuiuscumque personae, extra ipsum Ordinem, utentes ad dignitates et officia obtinenda¹.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium

Religiosos viros, sicut honorum gradus, cum ad eos assumuntur, obedienter suscipere, susceptosque humiliter administrare oportet, sic ad eos, mendicatis secularium praesertim personarum studiis, aditum sibi patefacere minime convenit.

Gregor. XIII fa-
vorem extra Or-
dinem quater
prohibuit.

§ 1. Cum itaque felicis recordationis Gregorius Papa XIII, praedecessor noster, per suas in forma brevis litteras, die primo iunii MDLXXX, pontificatus sui anno nono, datas magistro generali ac provincialibus et reliquis Ordinis fratrum praedicatorum praelatis, tunc et pro tempore existentibus, in virtute sanctae obedientiae mandaverit ne ad instantiam et requisitionem quarumcunque personarum, tam laicarum quam ecclesiasticarum, extra supradictum Ordinem constitutarum, etiam cardinalatus honore ac quacunque seculari dignitate et excellentia, etiam ducali,

1 Haec prohibitio Gregorii est in eius Constit. CXVI: *Cum nihil*, tom. VIII, pag. 335.

Bull. Rom., Vol. IX

71

regali et imperiali, fulgentium, cuiusdicti Ordinis religioso ullam gratiam concedere vel poenas aliquas remittere auderent: quinimmo quoscumque dicti Ordinis fratres et religiosos, qui contra decreta suarum constitutionum, hac via et aliis mediis, per conquisitos favores et suffragia, aliquid sibi procuraverint, ad talia et similia ac etiam maiora in eodem Ordine consequenda, perpetuo inhabiles etiam declaraverit, prout latius in eisdem litteris continetur.

§ 2. Cumque, ut accepimus, a nonnullis ambigatur an sub gratiarum vocabulo, gradus, honores, dignitates, officia et munia Ordinis praefati comprae-hendantur, nos Ordinis praedicti quieti ac religiosorum illius saluti opportunius consulere aliasque in praemissis providere volentes, ac aliarum praefatarum, necnon decreti, capituli generalis eiusdem Ordinis in exequutionem earundem litterarum facti, quod incipit: *Quamobrem singulos nostri Ordinis praelatos admonemus*, veniores ac totos tenores praesentibus pro expressis ac ad verbum insertis habentes, motu proprio, ex certaque nostra scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, litteras ac decretum huiusmodi ac in eis contenta quaecumque, apostolica auctoritate, tenore praesentium, confirmamus et approbamus, ac illis perpetuae et inviolabilis firmitatis robur adiicimus, omnesque et singulos tam iuris quam facti et alios defectu, si qui in eis intervenierint, supplementis. Et nihilominus praefatam Gregorii, de gratiis, ut praesertur, per mendicatos favores minime concedendis prohibitionem, ad quoscumque gradus, honores, dignitates officia, munia, administrationem functiones, praelaturas eiusdem Ordinis perpetuo extendimus et extendi debere decernimus. Et propterea dilectis filiis magistro generali, provincialibus et aliis praelatis ac superioribus

- Et hoc Pontificatus amplius.

eiusdem Ordinis, ne posthac aliquod praemissorum cuiquam ad instantiam seu requisitionem vel contemplationem personarum superius expressarum quarumcumque, quovis modo concedere; religionis vero ac fratribus eiusdem Ordinis quibuscumque, non solum in praemissis omnibus saecularium favorem minime procurari, sed nec etiam sponte oblatum aut ab eis minime procuratum recipere; et similiter, ne ad hunc effectum munera aliqua saecularibus impendere vel exhibere audeant vel praesumant, auctoritate apostolica, tenore praesentium, in virtute sanctae obedientiae, ac sub eisdem poenis in dictis Gregorii litteris contentis praecipimus, eisdem auctoritate et tenore statuentes, quod omnes et singuli in praemissis delinquentes, nulla alia monitione praecedente, et absque processu desuper habendo, sententias et poenas praemissas irremissibiliter eo ipso incurrant.

Contraventionem eorlo modo probari decernit.

§ 3. Quodque ad illos sententias et poenas huiusmodi damnabiliter incurrisse legitime probandum, et omnino convincendum, solae praemissarum personarum instantiae, favores et preces, etiam oretenus porrectae, plenam, indubiam et sufficientem, in iudicio et extra, fidem faciant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Sicque ab omnibus eiusdem Ordinis superioribus, praelatis et personis ac aliis iudicibus, ordinariis et delegatis, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, ubique iudicari et diffiniri ac interpretari debere; ac irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, perpetuo decernimus et statuimus.

Derogat contrariis

§ 4. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, dictique Ordinis statutis et consuetudinibus, etiam

iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; ac omnibus illis, quae dictus Gregorius praecessor in praefatis litteris voluit non obstare, caeterisque contrariis quibuscumque.

§ 5. Volumus autem ut praesentes litterae in quibuscumque Capitulis, tam generalibus quam provincialibus, et conventibus, ut ad singulorum notitiam facilius deveniant, publicentur, et inter statuta et ordinationes ipsius Ordinis perpetuo observanda describantur, earumque exemplis, etiam impressis, manu secretarii et sigillo magistri generalis vel manu alicuius notarii publici et sigillo alterius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem fides, quae praesentibus adhiberetur, ubique adhiberi debeat.

Datum Romae apud S. Petrum, sub anulo Piscatoris, die xxiii maii MDXCII, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 23 maii 1592, pont. an. I.

XXI.

Indictio visitationis omnium ecclesiarum et locorum piorum almae Urbis.

Clemens episcopus, servus servorum Dei.

Dilectis filiis universo clero

et populo Romano,

salutem et apostolicam benedictionem.

Speculatores domus Israel, quae est Ecclesia Dei viventis, mirabili Eiusdem providentia constituti, Qui in humilitate nostra ostendere dignatus est divitias bonitatis suae, admonemur debito creditae dispensationis officio, et charitate Christi urgemur ut ministerium nostrum, divina gratia adiutrice, implere studeamus. Quare in hoc ipso apostolatus nostri initio, con-

Hanc bullam publicari et registrari iubet.

Prooemium et causas huiusmodi.

Pontificis cura in omnes ecclesias, praecipue in Romanam.

sine intimo doloris sensu, calamitates atque incommoda populi christiani, cum ad caeteras afflictas reipublicae partes, quantum cum Domino licet, sublevandas animum adiicimus, tum potissimum ab hac alma et nobis maxime dilecta Urbe nostra oculos numquam deflectimus. Sic enim intelligimus quam ecclesiis omnibus pastorem sollicitudinem deberemus, eam nos tanto impensius huic S. R. E. debere, quanto nobis propinquior et pluribus charitatis vinculis est coniuncta, quam merito, et in oculis et in corde et in visceribus Christi praecipuo quodam ac vero paterno affectu gerimus. Itaque non solum de eius temporalibus commodis laboramus, sed multo magis, ut par est, de eiusdem Urbis spiritualibus bonis augendis atque amplificandis solliciti sumus, quibus scilicet et humana felicitas solidius continetur, et vera ac sempiterna beatitudo comparatur. Quod certo dum facimus, etiam aliarum ecclesiarum, quamvis illae locorum intervallo sint disiunctae, rectam administrationem earum opera procuramus. Nam cum omnes unum corpus simus in Christo, membra cum suo capite copulata, eodem spiritu pietatis ali et recreari necesse est. Quemadmodum igitur stabilis illa catholicae fidei petra, adversus quam inferorum portae praevalere non possunt, divino consilio in hac Urbe, quae prima sedes est, consurgit; hic beatissimi apostolorum principis Petri cathedra collocata, unde omnis existit Ecclesiae unitas et communio; hic orthodoxae fidei integritas et sana doctrina et verus Dei cultus semper viguit ac viget, atque ab hac Ecclesia, omnium matre et magistra, tamquam ab ipso fonte, in alias ecclesias promanat; sic vicissim summopere cupimus ut omnis ex Urbe auferatur iniquitas, et ut clerus et populus Romanus, vitae innocentia, ecclesiastica disciplina, omni denique christianae

pietatis exemplo caeteris praeluceat. Illudque in primis optamus ut in religiosissimis Urbis basilicis nulla in divinis laudibus et precibus, ab ecclesiastico ordine Deo persolvendis, negligentia appareat, nemo opus Dei negligenter faciat, ne horribili maledictione feriatur, nulla sit divini cultus perturbatio, nulla sacrorum rituum ac caeremoniarum ignoratio aut neglectus, quin potius decor domus Dei in Urbis ecclesiis ubique eluceat, omniaque ordinate, decenter et religiose fiant, ut fideles populi aedificentur et glorificent Patrem nostrum, qui in coelis est. Etenim, qui in sortem Domini vocati sunt, qui a communi populo segregati in loco excelso sunt positi, meminisse debent, se a Domino vocari sal terrae et lumen mundi, ut omnium virtutum sapore et luce populos condiant atque illustrent, ne peccatorum tabe putrescant, neve sempiternae mortis tenebris obruantur; alioquin sanguis pereuntium animarum de eorum manibus a iusto iudice requiretur. Quare cum fideles omnes, tum potissimum clericos, ea sanctimonia et morum integritate praeditos esse decet, ut re ipsa de eis dici possit quod est in divinis Scripturis: *Genus electum, gens sancta, regale sacerdotium*; de quibus et illud quoque scriptum est: *Sancti estote, quoniam ego Sanctus sum, dicit Dominus*. Caeterum, cum eadem sit hominum, quae et agrorum, natura, qui nisi crebro excolantur, nullum aut perexiguum fructum ferunt, magnamque spinarum copiam profundunt; contra vero, si cultura et diligentia adhibeatur, et steriles agri saepe fructuosi evadunt, et natura boni meliores et fecundiores fiunt. Ob eas causas iure optimo a sacris canonibus, et praesertim a sancta Tridentina Synodo, tantopere commendatur episcopalis visitatio, quae veluti spiritualis quaedam cultura est populi christiani, qua divinarum rerum

Personarum Deo inservientium in ecclesiis officia fuisse enumerat.

veneratio augetur, boni mores conservantur, pravi corriguntur, instaurantur ecclesiae, populus ad pietatem accenditur, et alia complura ex visitantium zelo et prudentia ad Dei gloriam et fidelium utilitatem constituuntur.

In ista visitatione ecclesiarum, monasteriorum, priorumque Urbis locorum.

§ 1. Quae cum ita se habeant, statuimus, pro nostro pastoralis officio, Deo bene iuvante, hunc peculiarem agrum et gregem nostrum recognoscere, et romanae Urbis omnes, tam patriarchales quam collégias et parochiales ecclesias, earumque Capitula et personas, item monasteria, conventus et ecclesias quorumvis Ordinum, tam virorum quam mulierum, hospitalia, collegia, confraternitates laicorum, montem pietatis et omnia, quocumque nomine censeantur, loca pia, per nos ipsos visitare. Ad hoc autem salutare opus pie sancteque exercendum atque exequendum, fideles operarios, nostros et adiutores delegimus nonnullos ex venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus et episcopos aliquos ut, eorum consilio et adiumento, tanto fructuosius in hoc salutari visitationis officio versemur, quod certe necessario duximus suscipiendum, summi et aeterni Pastoris exemplo excitati, cuius sunt illa: *Eccce ego requiram oves meas, et visitabo eas, sicut visitat pastor gregem suum.* Et nobis a Domino dictum videtur: *Intende ad visitandas omnes gentes, non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem.* Et alibi Sapiens nos admonet: *Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera.* Et Salvator noster boni pastoris esse ait proprias oves cognoscere et vocare nominatim. Ad laudem igitur et gloriam omnipotentis Dei et S. R. E. exaltationem vobis visitationem nostram indicimus, quam proximo dominico die, qui etiam S. Basilii, optimi et sanctissimi episcopi atque Ecclesiae doctoris commemoratione celebris est, in sacrosancta pri-

maria Lateranensi incohabimus, et statutis diebus, Deo adiutore, prosequemur.

§ 2. Omnes autem, *per viscera misericordiae Dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto*, paterne hortamur et monemus ut, memores vocationis suae, et tempus huius sacrae visitationis agnoscetes, vitae ac morum emendatione, et vera tam interiori quam exteriori reformatione, visitationem nostram praeveniant, quod certe libenter praestabunt, si, praeter caetera, illud ad animum revocaverint se esse clerum romanum, quem beatissimi apostolorum principes Petrus et Paulus instituerunt atque erudierunt, seque in ea Urbe clericalis officii munera obire, quae tot fortissimorum martyrum sanguine in Christo plantata et irrigata est, in qua domicilium fidei et visibile Ecclesiae caput a Deo positum est, ut hinc omnes, non solum doctrinae, sed vitae et totius ecclesiasticae disciplinae exempla petant, et bonus odor Christi ad vitam ex Romana Ecclesia ad omnes ecclesias diffundatur.

§ 3. Quia vero infirmitatem nostram agnoscimus, et plane scimus nihil nos boni cogitare, nedum efficere posse sine divino auxilio; ideoque, ad coelestem opem implorandam, volumus ut proxima sexta feria in nonnullis ecclesiis Urbis, patriarchalibus, collegiatis et aliis praecipuis sacrosancta Eucharistia solemniter in altari proponatur, et quadraginta horarum oratio celebretur.

§ 4. Universos autem christifideles in hac ipsa alma Urbe existentes hortamur atque in Domino requirimus ut sollicitudinem nostram suis orationibus sublevent et laborem adiuvent, quae, ut gratae et efficaces sint in conspectu Eius, Qui cor contritum et humilitatum non despiciit, dignis poenitentia fructibus Eum placare studeamus, Quem peccatis nostris ad iracundiam provocavimus.

Hortatio ad omnes ut, praevia morum reformatione, visitationem hanc praeveniant.

In isto celebrandi orationem quadraginta horarum ad divinum implorandum auxilium pro bona directione huius visitationis.

Hortatio ad ferventer orandum.

Indulgentia pro ibi orantibus.

§ 5. Quod quidem ut libentius et salutarius fiat, omnibus et singulis christifidelibus utriusque sexus Romae degentibus, qui eodem ipso proximo dominico die, post diligentem suorum peccatorum confessionem, sacram Eucharistiam sumpserint, ut haec nostra visitatio ad Dei gloriam et animarum salutem feliciter eveniat pie in quavis ecclesia oraverint, plenariam peccatorum suorum indulgentiam concedimus atque elargimur.

Alia adhortatio ut quisque Deo ferventer inserviat.

§ 6. Omnes igitur simul, dilecti filii, sive ex clero sive ex populo, veterem hominem exuentes, in novitate vitae ambulemus, nos sollicitudine non pigri, spiritu serventes, Domino in toto corde serviamus, ut Eiusdem misericordiam copiosam, cum ad hoc sanctae visitationis opus, tum ad caeteras necessitates nostras fratribus nostrorum, bonis operibus et sedulo pietatis cultu, impetremus.

Datum Romae in Monte Quirinali, die viii iunii MDXCII, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 8 iunii 1592, pontif. an. I.

XXII.

Unio Sancti Spiritus terrae Chierii, Taurinensis dioecesis, officio sanctissimae Inquisitionis civilis Taurinensis.

Clemens Episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Provenum.

De circumspecta Romani Pontificis providentia provenire dignum est, ut Officii Inquisitionis haereticae pravitatis, ad contagiosam haeresum passim pullulantium zizaniam salubriter amputandam, constitutis, ac illorum ministris et personis in oneribus sibi commissis facilius supportandis, ac, ne personae ipsae, pro defectu temporalis substantiae, in eorum officii executione retardentur aut alias quomo-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

dolihet impediatur, de congruae subventionis auxilio ministretur.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, Officium sanctissimae Inquisitionis haereticae pravitatis in civitate Taurinensi, apostolica auctoritate erectum et institutum, aliquibus redditibus et proventibus, pro maintenance dilectorum filiorum illius officialium et inquisitorum pro tempore existentium, onerumque illis incumbendum supportatione, nequaquam suffultum existat; pro illius tamen subsistentia et stabilimento plurimum necessarium sit de aliqua reddituum et proventuum subventionem illi providere: si igitur sine cura ecclesia Sancti Spiritus prope et extra muros terrae Chierii, Taurinensis dioecesis, quam dilectus filius Cathalanus Pargaglia, rector dictae ecclesiae, obtinet, cuiusque fructus, redditus et proventus, benedicente Domino, satis pingues et uberes existunt, dicto Officio, ex nunc prout postquam illam quovis modo vacare contigerit, perpetuo uniretur, annecteretur et incorporaretur, exinde ipsi Officio satis opportune, aliqua saltem ex parte, in praemissis provisum foret.

§ 2. Nos, qui dudum inter alia volumus quod semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interesset, eidem Officio ac dilecto filio moderno et pro tempore existenti inquisitori sanctissimae Inquisitionis haereticae pravitatis Taurinensis huiusmodi, ut onera officii huiusmodi sibi pro tempore incumbantia facilius commodiusque sustinere possit, de alicuius subventionis auxilio providere cupientes, ipsumque inquisitorem a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum se-

Officium Inquisitionis Taurinense redditibus sufficientibus destituebatur.

Clemens et univit ecclesiam S. Spiritus terrae Chierii.

rie absolventes et absolutum fore censentes; motu proprio, non ad dicti inquisitoris aut alterius pro eo nobis oblatæ petitionis instantiam, sed ex certa scientia meraque deliberatione nostris, deque apostolicae potestatis plenitudine, ecclesiam praedictam, quae sine cura est, ac cuius et illi forsannorum fructus, redditus et proventus octuaginta ducatorum auri de Camera, secundum communem aestimationem, valorem annum, ut etiam accepimus, non excedunt, cum primum illam per cessum, etiam ex causa permutationis, vel decessum aut privationem, vel quamlibet aliam amissionem vel dimissionem dicti Cathalani, seu alias quovis modo, etiam apud Sedem Apostolicam, etiam in aliquo ex mensibus nobis seu Romano Pontifici pro tempore existenti et dictae Sedi reservatis, aut ordinariis collatoribus, etiam per constitutiones apostolicae editas seu pro tempore edendas, seu litteras alternativarum, vel privilegia et indulta alia concessa hactenus aut imposterum concedenda, vacare contigerit, etiamsi actu nunc quovis modo, etiam ex dicti Cathalani vel alterius cuiuscumque personae, seu per liberam eiusdem vel cuiusvis alterius de illa in Romana Curia vel extra eam, etiam coram notario publico et testibus sponte factam resignationem aut assequutionem alterius beneficii ecclesiastici, quavis auctoritate collati, vacet, etiamsi tanto tempore vacaverit quod eius collatio, iuxta Lateranensis statuta Concilii, ad Sedem praedictam legitime devoluta, ipsaque ecclesia dispositioni apostolicae specialiter vel alias generaliter reservata existat, et super ea inter aliquos lis, cuius statum praesentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa, cum annexis huiusmodi ac iuribus et pertinentiis suis quibuscumque, eidem Officio:

§ 3. Ita quod liceat dicto inquisitori

per se vel alium seu alios, suo et dicti officii nomine, corporalem, realem et actualem possessionem ecclesiae et annexorum, iuriumque et pertinentiarum praedictorum, propria auctoritate libere, etiam ex nunc, apprehendere et perpetuo retinere: necnon fructus, redditus, proventus, iura, obventiones et emolumenta quaecumque illius percipere, exigere, levare, locare, arrendare, ac in suos et dicti Officii usus ac utilitatem convertere, dioecesani loci vel cuiusvis alterius licentia desuper minime requisita, tenore praesentium, perpetuo unimus, annectimus et incorporamus.

§ 4. Decernentes easdem praesentes litteras, etiam ex eo quod dictus Cathalanus aliique interesse habentes seu praetendentes ad hoc vocati non fuerint, nec praemissis consenserint, aut alias ex quocumque capite vel causa de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio aut intentionis nostrae vel quovis alio defectu notari, impugnari aut alias quomodolibet infringi vel retardari seu in ius vel controversiam vocari nullatenus unquam posse, sed illas semper et perpetuo validas et efficaces existere, suosque plenarios et integros effectus sortiri et obtinere; neque sub quibusvis similibus vel dissimilibus gratiarum revocationibus, suspensionibus, derogationibus aut aliis contrariis dispositionibus per quascumque regulas vel constitutiones apostolicas, seu Cancellariae Apostolicae regulas, etiam per nos et successores nostros, etiam motu, scientia ac potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter, ac sub quibuscumque tenoribus et formis, necnon cum quibusvis clausulis pro tempore, etiam in crastinum assumptionis ad summum apostolatus apicem quorumcumque successorum nostrorum factis et concessis, comprehendere, sed semper ab illis exceptas, et quoties illa revocari vel limitari

Inquisitori facultatem concedit realem illius capiendi possessionem.

Præsentibus litteras nullo unquam vitio notari posse declarat.

aut suspendi vel eis derogari contigerit, toties in pristinum statum, etiam sub data posteriori, etiam adversus Cancellariae Apostolicae regulas huiusmodi restitutas et plenarie reintegratas ac de novo concessas et revalidatas esse et censi.

Et sic in quolibet tribunal esse declarandum.

§ 5. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, ubique iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Obstantia tollit.

§ 6. Non obstantibus priori voluntate nostra praedicta, et Lateranensis Concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis; ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, contrariis quibuscumque. Aut si aliqui super provisionibus sibi faciendis de huiusmodi vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales dictae Sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem et decretum aut alias quomodolibet sit processum; quas quidem litteras et processus habitos per easdem et inde sequuta quaecumque ad dictam ecclesiam volumus non extendi; sed nullum per hoc eis, quoad assequutionem beneficiorum aliorum, praedictum generari; et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, quorumcumque tenorum existant, per quae praesentibus non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

Dictae vero ecclesiae onera adimplenda per inquisitorem.

§ 7. Volumus autem quod, propter unionem, annexionem et incorporationem huiusmodi, dicta ecclesia debitis non

fraudetur obsequiis, sed eius congrue supportentur onera consueta.

Nulli ergo, etc.

Clausulae.

Datum Romae in Monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo nonagesimo secundo, quinto idus iunii, Pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 9 iunii 1592, pont. an. 1.

XXIII.

Erectio seminarii Ordinis Minorum Sancti Francisci de Observantia in civitate Tornacensi pro missionibus in Germania et Belgio exercendis.

Clemens Papa VIII,
ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Romanus Pontifex circa Dominici gregis curam sibi divinitus commissam sic invigilare debet, ut qui omnia ad ipsius gregis universi salutem pertinentia per se ipsum et venerabiles fratres episcopos, in partes suae sollicitudinis vocatos, gerere non valet, bonos ad id operarios, religiosos nimirum viros, adhibeat, utque ii in operibus non deficient, seminaria quaedam, unde, quasi nova germina, novi quotidie operarii in decedentium locum succedant, defessisque opem ferant, instituat.

§ 1. Quod quidem nos, ad tantae sollicitudinis fastigium evocati, quantum cum Domino poterimus, exequi, et provinciis Belgicis et Germanicis, in quibus hoc potissimum tempore similibus operariorum ministerio ad reparandam et restituendam ibidem collabentem catholicam fidem et religionem maxime opus esse, non sine animi nostri dolore reminiscimur, simile aliquod subsidium quamprimum afferre cupientes, motu proprio, et ex certa nostra scientia ac de apostolicae

Collegium de quo in rubrica praeiungitur.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

potestatis plenitudine, in domo seu conventu fratrum Minorum Sancti Francisci de Observantia civitatis Tornacensis, provinciae Sancti Andreae nuncupatae, quae convicinis provinciis maxime commoda existit, unum seminarium pro fratribus earundem provinciarum et Ordinis, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo erigimus et instituimus.

A superiori-
tate provincia-
lis provinciae
S. Andreae exi-
mitur.

§ 2. Et ad hoc, eundem conventum a iurisdictione et superioritate ministri provincialis provinciae S. Andreae eximimus et liberamus, nobisque et apostolicae Sedi, necnon protectori ac ministro generali eiusdem Ordinis immediate subiicimus et supponimus.

Qualitates re-
ligiosorum in eo
admittendorum.

§ 3. In eo vero conventu seu seminario religiosos Ordinis praefati ex quibusvis conventibus, etiam utriusque provinciae, scilicet inferioris Germaniae et Flandriae, qui vigesimum quintum suae aetatis annum attigerint, et ad sacrarum litterarum studia proclives et idonei, ac in his et philosophia praesertim non omnino rudes fuerint, sed aliquos progressus fecerint, ac vitae morumque honestate praediti sint, uno vel duobus aut tribus annis, prout superiores eiusdem seminarii magis expedire iudicaverint, institui et ali posse, ut exinde ad salutem infidelium procurandam aptiores evadant, discernimus et statuimus.

Provinciali-
bus praecipitur
ut aptiores sele-
gant.

§ 4. Praecipientes in virtute sanctae obedientiae ministris provincialibus et guardianis in eisdem provinciis existentibus, ut huiusmodi religiosos ex eorum conventibus et provinciis ad haec aptiores deligant, et ad dictum seminarium et conventum, ibi erudiendos, transmittant, atque inibi instrui et exerceri permittant et faciant, et ad hunc effectum, litteras, ut vocant, obedientiales concedant.

Qui postea ad
suas provincias
revertantur.

§ 5. Postquam autem bene instructi et exercitati fuerint, in suam quemque provinciam et domum, ut in illis fructuosum

et Deo gratum ministerium ad Divini Nomini laudem, et populorum salutem, catholicaeque fidei propagationem exhibeant, remitti et reverti cureant, nisi forte ob eximiae charitatis fervorem magis arduum opus aggredi voluerint, quo casu ad illud sanctum opus ab illo vel illis, quem vel quos eiusdem Ordinis protector deputaverit, mitti volumus.

§ 6. Si autem provinciales, ministri, et superiores conventuum huiusmodi, obedientiales huiusmodi litteras concedere renuerint, illas concedendi superioribus eiusdem seminarii facultatem tribuimus.

Recusanti-
bus provinciali-
bus obedientia-
les eis tradere,
eas concedendi
superioribus se-
minarii facultas
datur.

§ 7. Insuper, quia pro servitio eiusdem seminarii necessarii erunt aliquot fratres laici conversi, volumus et concedimus ut ex provinciis praedictis aliquot fratres huiusmodi laici, non tamen ultra octo, in dictum seminarium transire, et ibidem, si per superiores idonei et apti iudicati fuerint, recipi et morari possint.

Octo laici ad
Seminarii ser-
vitium seligen-
di.

§ 8. Quocirca venerabili fratri episcopo Tornacensi per praesentes committimus et mandamus ut praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ad effectum deduci, auctoritate nostra curet et faciat; contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Commissio
Tornacensi epi-
scopo praedicta
exequendi.

§ 9. Non obstantibus quibusvis apostolicis, ac in provincialibus, synodalibus et universalibus Conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus, ac dicti Ordinis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis quibusvis superioribus et personis in contrarium praemissorum quomodolibet concessis, approbatis et innovatis, cacterisque contrariis quibuscumque.

Derogatio con-
trariis.

Transumptis
danda fides.

§ 10. Volumus autem ut provinciales dictarum provinciarum praesentium litterarum transumpta in eorum provinciis et conventibus, infra quindecim dies postquam ad eorum notitiam devenerint, publicari faciant, utque eisdem transumptis, etiam impressis, manu notarii publici subscriptis, et sigillo ipsius episcopi Tornacensis vel alterius personae in dignitate ecclesiastica constitutae, munitis, eadem fides, quae ipsis praesentibus, adhibeatur.

Datum Romae in Monte Quirinali, sub annulo Piscatoris, die decima sexta iunii, millesimo quingentesimo nonagesimo secundo, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 16 iunii 1592, pont. an. I.

XXIV.

Suppressio monasterii monialium Sancti Salvatoris Ordinis Sancti Benedicti Massiliensis, cum erectione collegii et unione trium prioratuum ab eodem monasterio dependentium, cuius collegii regimen abbati Sancti Victoris eiusdem Ordinis committitur.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Prooemium.

Circa curam pastoralis officii nobis desuper, meritis licet imparibus, commissi, quantum nobis ex alto permittitur, invigilantes, ad ea, per quae sacrarum reliquiarum conservationi ac iuventutis instructioni, et optimarum disciplinarum propagationi consulitur, scandalisque et periculis ex bellica calamitate contingentibus obviatur, libenter annuimus, et, ut praemissa facilius optatum sortiantur effectum, nonnunquam monasteriorum et aliorum regularium locorum, praesertim sanctimonialium, debita clausura ca-

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

Bull. Rom. Vol. IX

72

rentium, statum alteramus et commutamus, ac alias eiusdem officii partes desuper interponimus, prout, locorum et personarum conditionibus et qualitatibus diligenter pensatis, conspiciamus in Domino salubriter expedire.

§ 1. Sane pro parte dilectorum filiorum conventus monasterii Sancti Victoris extra muros civitatis Massiliensis, Ordinis Sancti Benedicti, ac communitatis et hominum dictae civitatis nobis nuper exhibita petitio continebat quod, cum dictum monasterium, extra muros huiusmodi, ut praefertur, positum, et ad celeberrimum portum maris Mediterranei constructum, hostilibus incursionibus et depredationibus in his turbulentis et aliis bellorum temporibus ita subiacet, ut etiam de mense novembris novissime praeteriti, a quibusdam militibus vi occupatum, ac pro maiori parte, depredatum fuerit, unde maximum imminabat et adhuc imminet periculum ne quamplures venerandae reliquiae inde auferantur; ac non solum expediat eidem monasterio locum aliquem in praedicta civitate habere, in quem huiusmodi periculosus temporibus, et quoties opus fuerit, sacrae huiusmodi reliquiae transportari et tuto conservari valeant, sed et ipsi civitati, ut in ea unum collegium, ad iuventutis eruditionem, erigatur: propterea in monasterio monialium Sancti Salvatoris Massiliensis, dicti Ordinis, in quo quatuor tantum moniales professae et duae novitiae, sine clausura, de praesenti degunt, nomen et titulus monasterii perpetuo superprimerentur, ac ibidem unum collegium, in quo iuventus, huiusmodi litterarum studiis vacare possit, erigeretur, et institueretur, illudque sic erectum et institutum ex nunc, et Sancti Michaelis de Affuello, Sanctarum Perpetuae et Facilitatis de Articella Aquensis, in provincia Provinciae, necnon eiusdem San-

Monasterium
S. Victoris mi-
litum incursio-
nibus exposi-
tum.

Monasterium
autem monia-
lium S. Salvato-
ris sine clausura
erat, ibi colle-
gium pro iuven-
tibus instruendis
erigi petebat.

cti Michaelis de Grimaldo, Foroliviensis dioecesis, dicti Ordinis prioratus ab eodem monasterio Sancti Victoris dependentes, ac cura, per vicarios perpetuos exerceri solita et conventu carentes, etiam ex nunc, si vacent, vel cum primum vacaverint, mensae conventuali eiusdem monasterii S. Victoris perpetuo unirentur, aliaque infrascripta fierent, ex hoc profecto, cum de opportuno loco ad reliquiarum huiusmodi, in periculosis temporibus, conservationem provideretur, tum bonarum artium et litterarum propagationi ac iuventutis eruditioni maxime consuleretur, ipsiusque conventus onera, tam in erectione et fabrica dicti collegii, quam illius ac magistrorum et lectorum ibidem pro tempore introducendorum manutentione necessaria, facilius supportari valerent.

Communitatis
Massiliensis ad
id proce.

§ 2. Quare pro parte conventus ac communitatis et hominum praedictorum asserentium monasterii S. Salvatoris centum et sexaginta, singulorum vero prioratum praedictorum et illis forsan annexorum viginti quatuor ducatorum auri de Camera fructus, redditus et proventus, secundum communem aestimationem, valorem annuum non excedere, nobis fuit humiliter supplicatum quatenus praemissis et aliis infrascriptis annuere, et alias desuper opportune providere, de benignitate apostolica dignaremur.

Titulum di-
gnitatis abba-
tialis in mona-
sterio S. Salva-
toris Clemens
supprimit.

§ 3. Nos igitur, qui dudum inter alia volumus quod petentes beneficia ecclesiastica aliis uniri, tenerentur exprimere verum annuum valorem; secundum aestimationem praedictam, etiam beneficii cui aliud uniri peteretur, alioquin unio non valeret, et semper in unionibus commissio fieret ad partes, vocatis quorum interesset, singulares personas conventus ac communitatis et hominum praedictorum a quibusvis excommunicationis, suspensionis, et interdicti aliisque ecclesia-

sticis sententiis censuris et poenis, a iure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatae existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum harum serie absolventes et absolutas fore censes, huiusmodi supplicationibus inclinati, in praedicto monasterio S. Salvatoris ex nunc nomen et titulum monasterii S. Salvatoris, ac statum et essentiam dignitatis abbatialis et conventus monialium, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo supprimimus et extinguimus.

§ 4. Necnon dictis monialibus, etiam invitis, ad aliud monasterium monialium dictae civitatis, eiusdem vel alterius Ordinis, per loci Ordinarium translatis, quibus conventus monasterii S. Victoris huiusmodi, earum vita durante, portionem per quamlibet ipsarum hactenus percipi solitam, pro illarum victu et vestitu, quamdiu vixerint, persolvere; ipsae vero moniales inibi recipi et admitti, et quatenus monasterium huiusmodi, ad quod transferentur, alterius Ordinis fuerit, se in illius habitu et institutis regularibus conformare debeant.

§ 5. In monasterio suppresso huiusmodi, illiusque aedibus, aedificiis et pertinentiis adiacentibus, unum collegium per abbatem et conventum dicti monasterii Sancti Victoris regendum et gubernandum, cum onere ibidem tres magistros seu lectores, qui pueros in artium liberalium et decretorum ac theologiae studiis instruant et exerceant, manutendi, auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo erigimus et instituimus.

§ 6. Ipsumque collegium sic erectum et institutum, cum dicti suppressi monasterii S. Salvatoris aedificiis, hortis, hortaliis et dependentiis adiacentibus, necnon censibus, directis dominiis, actionibus, praesentationibus, nominationibus, annexis, iuribus, obventionibus, emolu-

Moniales ad
aliud monaste-
rium per ordi-
narium trans-
ferri mandati,
redditis mo-
nasterii S. Vi-
ctoris susten-
tandas.

Collegium in
suppresso mo-
nasterio erigit
ab abbate S. Vi-
ctoris regen-
dum.

Dictum colle-
gium et priora-
tus de Affuello,
de Articella et
de Grimaldo mo-
nasterio S. Vi-
ctoris unit.

mentis, pertinentiis et bonis quibuscumque, etiam ex nunc, necnon prioratus praedictos, cum primum per cessum vel decessum seu quamvis aliam dimissionem illorum ad praesens obtinentium aut alias vacaverint, mensae conventuali monasterii S. Victoris huiusmodi, eisdem auctoritate et tenore, similiter perpetuo unimus, annectimus et incorporamus, ita quod liceat praedicto conventui illorum omnium corporalem, realem et actualem possessionem per se vel alium seu alios eorum, et dictae mensae conventualis nominibus, propria auctoritate libere apprehendere et pariter perpetuo retinere, necnon fructus, redditus, proventus, iura, obventiones, emolumenta, pertinentia et bona ac alia suprascripta in ipsius collegii illiusque magistrorum et aliarum personarum inibi pro tempore degentium usus, utilitatem et necessitates convertere.

Illae reliquias
et localia mona-
sterii S. Victoris
imminente
aliquo periculo
transferri iubet.

§ 7. Necnon ipsius monasterii S. Victoris reliquias ac localia, ornamenta et paramenta, quando et quoties evidens periculum aut necessitas ita postulaverit, in dicti suppressi monasterii S. Salvatoris ecclesiam transferre ac ibidem recondere et conservare.

Prioratibus
unitis per pro-
prios ab abba-
te eligendos
inserviri prae-
cipit.

§ 8. Necnon, tam ecclesiae quam prioratibus per aliquot presbyteros saeculares, ab eodem Ordinario approbandos, vel de superiorum suorum licentia, per praedicti vel cuiusvis alterius Ordinis regulares, ad eorum nutum ponendos et amovendos, in divinis deserviri facere, praedicti Ordinarii vel cuiusvis alterius licentia desuper minime requisita.

Praesentium
litterarum fir-
mitas.

§ 9. Decernentes praesentes litteras, etiam ex eo quod interesse habentes seu praetendentes ad haec vocati, et causa vel causae, propter quam seu quas praemissa emanarunt, etiam coram eodem Ordinario, etiam tamquam a Sede Apostolica delegato, aut alias quomodolibet examinatae et iustificatae non fuerunt, de

subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel quovis alio defectu notari, impugnari, revocari, suspendi, restringi, limitari, modificari aut eis in aliquo derogari non posse, et nihilominus sub quibusvis illarum aut similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, limitationibus, restrictionibus, modificationibus, derogationibus vel aliis contrariis dispositionibus, etiam per nos vel successores nostros Romanos Pontifices pro tempore existentes aut Sedem praedictam pro tempore quomodolibet factis, et etiam per quemlibet Romanum Pontificem successorem nostrum in crastinum suae ad summi apostolatus apicem assumptionis aut alias quomodocumque fieri solitis ac etiam pro tempore faciendis, nullatenus umquam comprehendi, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties in pristinum statum restitutas ac de novo concessas, ac etiam ex nunc suum plenarium et integrum effectum sortitas esse et censi; sicque per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores eorumque locatenentes, ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos eorumque vice-legatos, iudicari et definiri debere; necnon irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Exequutores
deputat.

§ 10. Quocirca dilectis filiis praeposito et sacristae maiori ac decano saecularis et collegiatae B. Mariae de Accolis, ecclesiarum Massiliensium, per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte conventus et communitatis ac hominum praedictorum vel alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter

ter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant, auctoritate nostra, praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi ab omnibus, ad quos spectat et pro tempore spectabit, observari; ipsosque conventum et communitatem et homines illis pacifice frui et gaudere, non permittentes illos desuper per quoscumque contra earundem praesentium tenorem quomodolibet indubitate molestari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, necnon legitimis super his habendis servatis processibus, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Contraria omnia tollit.

§ 11. Non obstantibus praedicta voluntate nostra priori, necnon Lateranensis Concilii novissime celebrati, uniones perpetuas, nisi in casibus a iure permissis, fieri prohibentis, aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon monasteriorum et Ordinis praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eisdem monasteriis eorumque conventibus, superioribus et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere et in specie ac alias quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis; quibus omnibus, etiamsi alias pro eorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quacvis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso,

et forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter et plene expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse derogamus, contrariis quibuscumque.

Aut si aliqui super prioratibus huiusmodi speciales vel aliis beneficiis ecclesiasticis in illis partibus generales dictae Sedis vel legatorum eius litteras impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reservationem et decretum vel alias quomodolibet sit processum; quas quidem litteras et processus habitos per easdem ac inde sequuta quaecumque ad dictos prioratus volumus non extendi, sed nullum per hoc eis, quoad assequutionem prioratum vel beneficiorum aliorum, praeiudicium generari; seu si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, et quibuslibet aliis privilegiis, indulgentiis et litteris apostolicis, specialibus vel generalibus, quorumcumque tenorum existant, per quae non expressa vel totaliter non inserta, effectus earum impediri valeat quomodolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus habenda sit in nostris litteris mentio specialis.

§ 12. Volumus autem quod propter unionem, annexionem et incorporationem praedictas, collegium ac prioratus huiusmodi debitis non fraudentur obsequiis, sed eorum congrue supportentur onera consueta.

§ 13. Quodque earundem praesentium transumptis, etiam impressis, ac sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, etc.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc
† Addendum forte praesentibus. (R. T.).

Prioratum onera adimplenda.

Transumptorum fides.

paginam nostrarum absolutionis, suppressionis, etc.

Datum Romae in Monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicae millesimo quingentesimo nonagesimo secundo, quarto decimo kalendas iulii, pontificatus nostri anno 17.

Dat. die 18 iunii 1592, pont. an. 1.

XXV.

Hortatio pastoralis ad alumnos seminariariorum Sedis Apostolicae et alios, ut in studiorum cursu, catholicae fidei omniumque virtutum generis progressu perseverent, et in dies magis ferventiusque intendant.

Clemens Papa VIII

Dilectis filiis rectoribus, praefectis et alumnis seminariariorum nostrorum et Sedis Apostolicae atque quibuscumque aliis, qui catholicorum regum, principum, episcoporum aut aliorum opera ac liberalitate ad christianam religionem informantur, salutem et apostolicam benedictionem.

Pia pastoris enarratio.

Ea semper fuit Sedis Apostolicae pro salutis animarum cura et in omnes universi terrarum orbis homines charitas, ut illos, licet longissimis locorum intervallis distentos, ac vitae etiam ratione et sermonis genere inter se maxime differentes, aequalibus tamen paterni amoris sui officiis ad catholicae religionis cultum alliciendos et sibi adiungendos perpetuo aestimaverit. Id cum permulta Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum de catholica ecclesia benemerenda studia et praeclara rerum ab eisdem gestarum monumenta declarant, tum pleraque adolescentium natura et ingenio praestantium, recenti memoria, ad religionis et bonarum artium cultum pie

liberaliterque instituta seminaria clarissime ostendunt. Quibus quidem seminariis stabilitis iam et firmatis, ipsi etiam, pro pastoralis nostri munere, quantum cum Domino possumus, favere cupientes, ut qui in illis exercentur, eo magis catholicae religionis propagandae desiderio accendantur, quo clarior est crescentium quotidie in eos nostrorum et Sedis Apostolicae beneficiorum magnitudo; idcirco inter alia, quae gravissimum apostolicae servitutis onus (divina disponente clementia, tenuitati nostrae nuper itopositum) a nobis exigit, et nostri etiam muneris hoc tempore esse duximus ut ad vos Sedis Apostolicae alumnos scriberemus.

§ 1. Quocirca, cum seminariariorum erectio et omnis, quae in ipsis adolescentibus pie sapienterque instituendis, cura hactenus suscepta est et adhuc suscipitur, eo praesertim spectet ut Sedis Apostolicae regendarum animarum munus, sociatis sibi multorum studiis atque laboribus, facilius exequatur; propterea vos omnes et singulos paterne monemus ac in Domino hortamur ut, facta in primis omniumstrarum cogitationum summa, animum statim ad ea consilia traducatis, quae nationumstrarum bene et catholice vivendi rationes, ob haeresum pravitatem gravissimis antea difficultatibus implicatas, hactenus vobis expeditas reddiderunt. Hisce enim propositis diligenterque vobiscum consideratis, illud etiam, quod est proximum, satillime intelligetis, nihil videlicet maiori studio nos et Sedem Apostolicam a vobis expectare quam ut, iactis firmissimis eiusdem catholicae fidei pietatis et doctrinae fundamentis, omni-que studiorum cursu plene absoluto, tales vos praebeatis ut quantum ipsi et Sedes Apostolica de uniuscuiusque vestrum salute laboramus, tantum etiam vos de vestra et eorum, qui vestrae fidei committentur, salute laboretis; quod tum pro

Hortatio do qua in rubro.

singulari vestra in Romanam Ecclesiam fide et in nos observantia, tum pro beneficii, quo cumulati estis, magnitudine et muneris vobis iniuncti administratione vos omnino praestatueros esse confidimus. Neque enim in eo dumtaxat tota officii vestri ratio consistit, ut ipsi in propria benevivendi disciplina constanter persistatis, sed illud praeterea a vobis optimo iure exigitur, ut singuli privatos, tum in studiis, tum in omni virtutum genere progressus, ad publicam eorum, quibus profuturi estis, utilitatem ac salutem, etiamsi maximi propterea cruciatus subeundi, ac certissima ipsiusmet vitae pericula sustinenda sint, libenti pioque animo (quod aetate nostra plerique collegae vestri ad divini nominis gloriam, pie ac fortiter fecerunt) studiose conferatis. In primis vero omni studio danda est vobis opera, maximeque curandum ne, humani generis adversario instigante, detestandam paucorum quorundam perfidiam proiectamque impudentiam ullo umquam tempore imitandam statuatis, qui, obliti promissorum, ac violata fide, qua se atque operam suam Deo ac Romanae Ecclesiae addixerant, ad miserrimas voluptatum illecebras et ad saecularia desideria, elusa, quam in seminariis concitaverant, spe, turpissime sese converterunt. A cuius sanae infamiae periculo ac suspicione, quo longius abesse vos certo scimus, eo impensius etiam unumquemque vestrum diligimus, hunc ipsum amorem libentissimo officio ac re ipsa testaturi, quotiescumque vestra studia piosque conatus iuvandi aliqua sese obtulerit occasio.

Dei auxilium
ab ipsis alumnis
implorandum.

§ 2. Caeterum, quoniam ea est humanarum virium imbecillitas ut plane infirmi simus ad omnia, nisi divina in primis ope fulciamur, propterea, quo munitiora vobis praesidia comparetis, vehementer cupimus, atque vos etiam in Domino valde hortamur, ut aliquot dies

(eos nimirum qui vobis a moderatoribus praescribentur) in ea cognitione impendatis, ex qua cognitae vobis ac perspectivae reddantur causae, ob quas in hanc lucem vos Deus produxerit, quantam ad felicitatem creaverit, quid perpetua moderatorum, sub quorum disciplina degitis, de pietate ac virtutibus vestris cura et sollicitudo a vobis eposcat, ut deinceps, peccatis omnibus expiatis, et nos et reliquam christianam rem apud Dominum Deum iuvetis.

§ 3. Propterea hebdomada ea, quam praefecti eorumdem seminariorum vel collegiorum et scholarum semel acceptis hisce nostris litteris, aut saltem, si quod per eos dies impedimenti acciderit, proxima hebdomada, tribus diebus, quarta scilicet et sexta feria ac sabbato ieiunetis, et facta sacramentali confessione, die dominico dictum sabbati diem proximo subsequente, vel alio dictae sequentis hebdomadae die, arbitrio confessarii, sanctissimum Eucharistiae Sacramentum devote percipiat. Interea vero pro sanctae Matris Ecclesiae exaltatione, haerensum extirpatione, catholicorum principum concordia, pace, tranquillitate, salute, Deum oretis, eiusdem quoque gratiae praesidium nobis imploretis, postuletisque ab Eius bonitate ut dignetur suo Sanctissimo Spiritu in tot tamque grandibus curis-infirmis nostram adjuvare, operariosque quamplurimos et tanto ministerio dignos in vineam suam mittere. Qui autem, vel propter corporis infirmitatem vel propter aliud quodvis impedimentum, superius expressa facere tunc temporis nequiverint, confessarii arbitrio, ea ipsa in aliud proximum tamen tempus differre valeant.

§ 4. Quae omnia, ut eo libentius praestare studeatis, quo uberius spiritualibus muneribus et gratiis animas vestras refectas esse cognoveritis, de omnipotentis

M. d. n. imploratio
rationis praescribitur.

Elargitio proponitur indulgentiarum.

Dei misericordia, ac beatorum Petri et Pauli apostolorum Eius auctoritate confisi, vobis omnibus et singulis praedictis, qui praemissa adimpleveritis, plenissimam peccatorum vestrorum indulgentiam, veniam et remissionem, tenore praesentium, damus, concedimus et elargimur. Qua indulgentia frui volumus catholica seminaria omnia, sive ab episcopis sive a principibus saecularibus instituta, egentium etiam studiosorum domos, sive huius sanctae Sedis sive aliorum catholicorum benignitate atque eleemosynis sustententur, horumque item seminariorum domorumque praefectos ac ministros omnes, eos etiam quorum hactenus opibus atque eleemosynis sustentari consueverunt, iis scilicet, quas praescripsimus, rebus peractis, ea hebdomada aut proxima, ut dictum est, qua huius nostrae concessionis litterae ad eos pervenerint.

Fides exemplorum
huius Bullae.

§ 5. Quia vero difficile esset has ipsas nostras litteras ad eos omnes, ad quos pertinent, deferri, volumus ut earum exemplis, etiam impressis, notarii publici manu subscriptis, et alicuius in ecclesiastica personae dignitate constitutae sigillo obsignatis, eadem omnino fides adhibeatur, quae his ipsis litteris, si ad eos perlatae essent, tribueretur.

Datum Romae in Monte Quirinali, sub annulo Piscatoris, die XXIII iunii MDXCII, pontificatus nostri anno I.

Dat. die 23 iunii 1592, pont. an. I.

XXVI.

Confirmatio decretorum factorum a Congregatione Rituum super associatione archiepiscopi Hispalensis, et servitio eidem praestando a canonicis et Capitulo eiusdem ecclesiae.

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

Clemens Papa VIII.

ad perpetuam rei memoriam.

Ad Romanum Pontificem spectat differentias quascumque inter ecclesiarum praesertim insignium praesules et Capitula vertentes praecidere, ut, iis sublati, praesules nimirum capitulares personas suae dilectionis filios, paterna benevolentia; capitulares vero praesules, patres scilicet benevolos, tamquam filii, pietate et observantia prosequantur.

§ 1. Dudum siquidem, sicut accepimus, cum inter dilectos filios nostros Rodericum, basilicae duodecim Apostolorum presbyterum cardinalem de Castro nuncupatum, ac ecclesiae Hispalensis ex dispensatione apostolica praesulem, ex una, et Capitulum eiusdem ecclesiae Hispalensis ex altera partibus, nonnullae differentiae super modo et forma ac solemnitate inserviendi dictae ecclesiae, ac standi, eundi, assistendi et concomitandi eundem Rodericum cardinalem, pro tempore existentem archiepiscopum Hispalensem, ac aliis forsitan rebus, subortae fuissent, felicis recordationis Sixtus Papa V, praedecessor noster, huiusmodi differentias congregationi venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. cardinalium super sacris ritibus et caeremoniis deputatorum, per eos diligenter audiendas, cognoscendas, declarandas ac mature terminandas commisit; ipsique cardinales, auditis pluries utriusque partis procuratoribus et advocatis, visisque diligenter eorum iuribus ac praetensionibus, ac consideratis et mature discussis omnibus considerandis et discutiendis, et post longas et maturas disputationes superinde in pluribus congregationibus, adhibitis etiam peritissimis viris, per duorum fere annorum spatium factas, ad singula dubia tunc, prout infra, responderunt et decreverunt.

§ 2. Deinde cum responsionibus et decretis huiusmodi Capitulum praedictum

Exordium.

Subortas lites inter archiepiscopum et Capitulum super ecclesiae servitio et forma archiepiscopum concomitandi.

Congregationi rituum Sixtus PP. V commisit, quae sua edidit super his decreta.

Capitulum tamen non quiescente.

Eadem con-
gregatio non-
nullas addidit
declarationes.

minime acquiesceret, iterum sub eodem Sixto V iidem cardinales ad ipsius Capituli instantiam propositas difficultates, prout infra dicetur, declararunt.

Qua una
cum decretis ad
archiepiscopum
pro exequutio-
ne transmissis.

§ 3. Decreta vero, responsiones et declarationes huiusmodi praedicto Roderico cardinali per litteras significarunt, ut iuxta illarum seriem ipse procederet, et a Capitulo observari curaret.

Super his li-
tulis, ac prae-
sertim super de-
creto associa-
tionis archiepi-
scopi iterum au-
diri petiit Capitu-
lum.

§ 4. Sed cum Capitulum obedire recusasset, contra illos monitoriales litterae a dilecto filio causarum Curiae Camerae apostolicae generali auditore, pro decretorum et declarationum congregationis huiusmodi observatione, transmissae fuerunt; quibus tamen non obstantibus, idem Capitulum sub pia memoriae Innocentio Papa IX, etiam praedecessore nostro, denuo reclamavit, et iterum super huiusmodi decretis et declarationibus, et signanter super decreto associationis Roderici cardinalis a domo archiepiscopali ad ipsam ecclesiam Hispalensem, ex ipsarum praetensa distantia, audiri petiit.

R. huc exa-
minatis, congregatio standum esse censuit in
decretis.

A. Idem aliqui
super forma as-
sociationis archie-
piscopi ad
concionem pro-
cedentem.

§ 5. Horum itaque petitioni cardinales dictae congregationis satisfacere cupientes, allegatis pro ipsorum parte rursus auditis et examinatis, demum in priorem sententiam devenerunt et concordarunt, atque emanata, ut praefertur, decreta et declarationes, iuxta et observanda nihilque in eis immutandum esse censuerunt, unum tantum addentes circa associationem archiepiscopi ad concionem tantum audiendum ad ecclesiam accedentis, quod et inferius inseretur.

Clement ut
omnia discre-
diae causa sub-
novetur non-
nulla condit.

§ 6. Nos autem, attendentes quod nisi praemissis debitis auctoritate apostolica modus apponatur, perpetuae dissensionis materiam inter archiepiscopum et Capitulum huiusmodi suggerere facile possent, in non modicum divini cultus detrimentum et fidelium scandalum, cupientesque ut archiepiscopus ipse et Capitulum, mu-

tua charitatis et dilectionis vicissitudine devincti, divinorum curam alacrius suscipiant, et divinis laudibus promptius vacare contendant, nullaue deinceps inter eos contentionis suboriatur occasio, differentias huiusmodi et superinde ortas seu oriundas, ac motas seu movendas lites et causas, quarum statum et merita praesentibus pro expressis haberi volumus, ad nos harum serie avocantes, illasque penitus cassantes et extinguentes, perpetuumque partibus praedictis silentium imponentes, illisque super his omnibus et singulis os claudentes, motu proprio, ex certa nostra scientia ac deliberatione matura, deque apostolicae potestatis plenitudine, iuxta tamen sententiam praedictae congregationis circa dubia proposita et discussa, ac per ipsam congregationem determinata et declarata, quae hic pro sigillatim et ad verbum expressis haberi volumus, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo statuimus, decernimus et declaramus quod quicumque archiepiscopus Hispalensis nunc et pro tempore existens, solemniter celebrabit vel alia pontificalia munera exercebit, possit, iuxta decretum sacri Concilii Tridentini (sess. xxiv, cap. xii) dignitates, canonicos et universum Capitulum ecclesiae suae Hispalensis compellere ut sibi assistant et inserviant; modus autem assistendi et inserviendi is esse debeat, quem regulae pontificalis romani praescribunt.

Pontificali
vero exercens
extra cathedra-
lem curabit, ne
ipsa cathedralis
omnibus mini-
stris destitua-
tur.

§ 7. Quandocumque vero idem archiepiscopus ad alias eiusdem civitatis et suburbiorum ecclesias pontificale aliquod munus ministraturus accedet, liceat illi easdem dignitates, canonicos et Capitulum compellere ut sibi inserviant et assistant; tunc tamen curabit, ut par est, ne metropolitana ecclesia ministris omnibus destituatur, debitoque cultu et officio defraudetur.

Lites causas
ad se avocant,
partibusque
silentium imponunt.

Declarat quod
ab archiepiscopo
possit Capitulum
compelli ad pontificalia
exercenda iuxta
S. Conc. Tridentinum.

In ecclesia
ubi sint aliae di-
gnitates, cano-
nici cathedralis
praecedere de-
bent.

§ 8. Accedens vero ad ecclesias, in quibus aliae adsint dignitates et canonici, provideat, pro sua prudentia, ut omnes confusiones et perturbationum occasiones removeantur, et sciat dignitates et canonicos metropolitanae debere omnino praecedere dignitates et canonicos ecclesiae collegiatae.

Forma asso-
ciandi archiepi-
scopum.

§ 9. Quod iidem dignitates, canonici et Capitulum, quando archiepiscopus iturus est ad ecclesiam, debeant ad cubiculum, ubi ipse archiepiscopus induitur cappa, accedere, ut inde illum ad ecclesiam euntem, debito cum honore comitentur; redeuntem vero saltem usque ad ostium domus ipsum archiepiscopum associare teneantur. Sed si archiepiscopus privatim ad ecclesiam accesserit, nonnulli ex dignitatibus et canonicis illi ad ostium ecclesiae obviam ire, et illuc usque redeuntem comitari debeant.

Nemo ad la-
tus archiepiscopi
nisi vocatus
potest incedere.

§ 10. Nullus omnino, sive dignitatem obtinens, sive canonicus aliave persona, propria auctoritate vel vigore cuiusvis consuetudinis, archiepiscopo, cum pontificali cappa vel sacris vestibus incedente, ad eius latus, nisi ipse ex sua humanitate aliquem vocaverit, se adiungere vel incedere audeat: magis enim decet archiepiscopum solum incedere, quam aliquos ex dignitatibus vel canonicis, qui eius membra sunt, ad latus suum habere.

Qui debeat ei
aspersorium of-
ferre.

§ 11. Ipsi autem archiepiscopo ecclesiam ingredienti, primam dignitatem obtinens aspersorium offerre, eoque legitime impedito, alius praestantioris dignitatem obtinens, vel alia persona ex Capitulo, quae dignior aderit, munus hoc subire debeat; legitimi autem impedi-menti causa non censetur quod aliquis in choro sit occupatus, nisi iam sacris vestibus ad missam maiorem celebrandam sit indutus. Sed in collegiata ecclesia aspersorium porrigat praepositus, sive quocumque nomine vocetur is, qui prin-

cipalem ibidem dignitatem obtinet vel digniorem substat personam, ut tam ecclesiae quam personae porrigenti, ea ratione, honor tribuatur.

Modus ei
assistendi dum
exerret pontifi-
calia.

§ 12. Archiepiscopo solemniter celebrante, sive alias pontificales functiones exercente, qui primam dignitatem in ordine presbyterali obtinet, pluviali indutus, assistentis munere fungatur, eidemque archiepiscopo de libro serviat, naviculam in throno existentem porrigat, eundemque ibi thurificet: eo autem legitime impedito, dignior de Capitulo in ordine etiam presbyterali praesens et legitime non impeditus, in illius locum succedat; sed munus assistendi ad archiepiscopi latera, fimbrias elevandi, imponendi et deponendi mitram aliave in pontificali descripta agendi, ad archidiaconum et antiquiorem diaconum canonicum pertineat, qui ambo dalmaticis induti existant; et si canonicus diaconus nullus aderit, ultimus presbyter canonicus, in diaconali tamen habitu, succedat; is vero a sinistris archiepiscopi, et archidiaconus a dextris, licet ipse archidiaconus in diaconatus ordine tantum sit constitutus, stabunt; epistolam vero et evangelium duo canonici ex ordine diaconorum et subdiaconorum, modo sint in dicta Ecclesia huiusmodi ordines distincti, inter canonicos, sin minus duo ex ordine presbyterali, cantare debeant; illudque munus singuli per turnum, cuiuscumque ordinis sint, peragere teneantur. Diaconus autem evangelii archiepiscopo ad altare existenti naviculam ministret, et eum ibi thurificet.

Horum ac-
cessus cum ad
ecclesiam ebeat
archiepiscopus,
et congruo tem-
pore, significet
Capitulum.

§ 13. Insuper, ut omnes super praemissis difficultates et dubitationes penitus removeamus, motu et scientia ac potestatis plenitudine similibus, atque auctoritate et tenore praemissis, ex eorundem cardinalium sacrorum rituum sententia, declaramus quod archiepiscopus ad ec-

clesiam cum cappa pontificali accessurus, ut solemniter celebret, vel si assistat divinis officiis, concioni aut processioni, vel ut aliud quicquam ex pontificalibus exerceat, curare debeat ut Capitulo congruo tempore intimetur hora eius accessus ad ecclesiam, ad hoc ut idem Capitulum commode se ad eius occursum accingere possit; archiepiscopus vero convenientem et opportunam horam eliget, verbi gratia, si missam solemnem in aliquo die festo sit celebraturus, tunc post primam in choro finitam, antequam tertia inchoetur, ad ecclesiam accedere poterit, quo casu dignitates, canonici caeterique capitulares statim post primam completam, facto modico intervallo, prodire obviam debent archiepiscopo ad eius cubiculum, eumque ad ecclesiam venientem deducere. Cum archiepiscopus ad ecclesiam venerit, tertia suo tempore inchoanda erit, iuxta praescriptum Pontificalis Romani: idque omnino fieri volumus, non obstante quacumque contraria, etiam immemorabili consuetudine praedicti Capituli. Cum enim pastor teneatur ad suam ecclesiam accedere, ut ex eius praesentia divinus cultus augmentum, ecclesia ipsa splendorem et decorem non modicum recipiat, non est ei praebenda occasio vel non accedendi, ex quo debita cum decencia id facere nequeat, vel indecenter accedendi. Quando autem archiepiscopus, finita missa vel aliqua hora canonica, est ab ecclesia discessurus, tantisper cessandum est a reliquis horis decantandis, quousque capitulares abeuntem archiepiscopum reducere valeant: ut in omnibus congrua obedientia praelato, et debitum Deo obsequium reddatur, Cui sacrificium sine obedientia non placet.

§ 14. Sed quando archiepiscopus solam concionem auditurus ad ecclesiam accedet, etiamsi cappa pontificali indutus

eam concionem auditurus sit, non omnes capitulares, sed aliqui dumtaxat, videlicet saltem duo ex dignitatibus, et sex ad minus ex canonicis, archiepiscopum venientem ad ostium ecclesiae excipiant, redeuntemque illuc usque comitentur.

§ 15. Si quandoque etiam contingat archiepiscopum, vel processione vel aliqua hora canonica nondum finita, abire compelli ob aliquam sui necessitatem, tunc opus non erit ut omnes capitulares cum eo discedant, sed satis erit si quatuor de Capitulo eum domum reducant, ita ut processioni vel divinis officiis impedimentum aut perturbationis occasio non praebeatur; quamvis haec, quae raro eveniunt, minime considerata sint, cum leges ad ea quae frequentius accidunt accomodentur.

§ 16. Ad evitandas autem perturbaciones et confusiones in iis diebus in quibus archiepiscopus divinis officiis est interfuturus, campana aliquanto citius solito pulsetur, ut tempore et rebus agendis simul consideratis, cuncta rectius fiant, et horis congruis expleantur.

§ 17. Archiepiscopo ad chorum accedente cum cappa pontificali, capitulares eum associantes eundem habitum gestare debeant, quem in choro deferre solent. Omnes dignitates, omnesque capitulares, qui ad chorum vadunt, teneantur omnino associare archiepiscopum; qui autem sint legitimo impedimento detenti, dispositioni iuris communis relinquantur. Tunc vero dicitur archiepiscopum privatim ad ecclesiam accedere, cum sine cappa pontificali accedit. Declaramus item quod archiepiscopo celebranti librum manibus sustinere debeat aliquis capellanus vel portionarius ad id deputatus. Primam vero dignitatem obtinens vel alius, qui, ipso impedito, in eius locum assistentis officio, pluviali indutus, fungetur, debeat ad dexteram archiepiscopi celebrantis

Vel si necesse sit, statim causa ab processione discedat.

De pulando campana.

Circa servitium et praestandum reliqua declarantur.

parumper caput supponere ad librum, quem cappellanus aut portionarius manibus sustinebit, dum ipse archiepiscopus in sede eminenti intonat hymnum: *Gloria in excelsis*, cantat *Orationem*, *Credo* et *Dominus vobiscum* ad Offertorium; sed quando archiepiscopus leget Epistolam, Graduale et Evangelium, ipse assistens, nil aliud agens, stabit in loco suo erectus, digito autem indicabit legenda in libro, quando archiepiscopus est ad altare; neque dedignari debeat prima dignitas quod iis muneribus fungatur, quandoquidem maxime honorifica sunt, et eadem omnino facit prior episcoporum cardinalium dum assistit Summo Pontifici celebranti. Primae autem huiusmodi dignitatis vel alterius assistentis propria sedes sit scabellum ligneum etiam depictum vel aliqua pulchra forma factum, dummodo sit nudum, nullo scilicet panno vel alia re coopertum, in plano solii ad partem dexteram archiepiscopi praeparatum, atque eo loco et ordine situm, ut ipsa prima dignitas assistens, ad altare et ad faciem archiepiscopi respirare possit, qui locus dignior reputatur locis diaconorum ministrantium.

§ 18. Mandantes propterea in virtute sanctae obedientiae ac sub excommunicationis latae sententiae poena eo ipso incurrenda, praedictis decano, canonicis et Capitulo ecclesiae Hispalensis aliisque, ad quos praemissa quomodolibet pertinent, ut, quavis appellatione et reclamatione prorsus cessante et omnino sublata, praemissa decreta et declarationes perpetuo inviolabiliter observent, illaque inter caetera eiusdem ecclesiae statuta describi curent et faciant; nec ullo unquam tempore, quavis occasione vel causa seu praetextu, contra illa venire, dicere, facere aut aliquid attentare seu quoquo modo reclamare audeant seu praesumant; irritum nihilominus et inane decernentes

quidquid secus super his per eosdem aut quoscumque alios, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 19. Praesentes quoque litteras nullo unquam tempore de subreptionis vel obreptionis vitio, etiam ex eo quod praedicti decanus, canonici et Capitulum aut alii quicumque interesse habentes seu auditi non fuerint; aut intentionis nostrae seu quocumque alio defectu notari, impugnari aut quomodolibet infringi, rescindi, retractari, in ius vel controversiam revocari, aut adversus illas quodcumque gratiae vel iustitiae remedium impetrari non posse; sicque per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac S. R. E. cardinales, etiam de latere legatos, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari, definiri et interpretari debere; ac irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, pariter scienter vel ignoranter, contigerit, attentari.

§ 20. Quocirca praedicto Roderico cardinali et pro tempore existenti archiepiscopo Hispalensi per easdem praesentes committimus et mandamus, quatenus praesentes litteras et omnia in illis contenta solemniter publicari, ac inter dictae ecclesiae Hispalensis statuta describi et annotari curet, faciens auctoritate apostolica praedicta per dictos decanum, canonicos et Capitulum ac omnes alios, ad quos quomodolibet spectat, ad unguem inviolabiliter perpetuo observari; non permittere quempiam contra illa, ausu temerario, aliquid attentare; contradictores quoslibet et rebelles ac praemissis non parentes per praemissas et alias censuras ecclesiasticas excommunicationis, suspensionis et interdicti, nec non pecuniarias, ac privationis suorum beneficiorum et of-

Clausulae pro latusse constitutionis perpetua firmitate.

Archiepiscopus huiusmodi declarationem exequatur constituitur.

ficiorum ecclesiasticorum quorumcumque, inhabilitatisque ad illa et alia imposterum obtinenda, aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

§ 21. Non obstantibus, si opus sit, nostra de iure quaesito non tollendo, aliisque apostolicis constitutionibus et ordinationibus, ac dictae ecclesiae Hispanensis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere vel in specie et aliis in contrarium quomodolibet concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua mentio, seu quaevis alia expressio habenda foret, illorum tenores, ac si ad verbum insererentur, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, caeterisque contrariis quibuscumque.

Aut si decano et Capitulo praedictis vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romae in Monte Quirinali, sub annulo Piscatoris, die xii iulii MDXCII, pontificatus nostri anno 1.

Dat. die 13 iulii 1592, pontif. an. 1.

*Secularizatio et extinctio Canoniorum Regularium Ordinis S. Augustini in principatu Cathaloniae et comitatibus Rossilionis et Caeritaniae*¹.

Clemens episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Vineae electae Domini exercituum, Ecclesiae Sanctae, custos et cultor Romanus Pontifex, inter caeteras apostolicae suae servitutis sollicitudines, sacrorum Ordinum religiones, Spiritus Sancti afflatu a Sanctis Patribus institutas, praecipua cura complectitur, et veluti vites, ex quibus sanctitatis liquor suavissimus exprimitur, et quasi arbores pulcherrimas et fructuosas in hoc paradiso deliciarum Dei manu consitas, omni studio et diligentia excolere non cessat; et quidem Illius exemplo, Qui vitis vera est et agricola, modo serit et plantat, modo extirpat et evellit, et nunc palmites fructum ferentes putatione purgat, ut fructum plus afferant, nunc steriles et infructuosas tollit atque amputat; et denique spiritualis culturae varietati, et ipsorum Ordinum utilitati, et illorum, qui Religionem aliquam professi sunt, animarum saluti consulit, quemadmodum in Domino salubrius conspiciat expedire.

§ 1. Sane, non sine gravi animi nostri molestia accepimus quod, cum annis proximis rumor percrebuisset Canoniorum Regularium Ordinis S. Augustini, disciplinam in principatu Cathaloniae et comitatu Rossilionis et Caeritaniae vehementer esse collapsam, ipsosque canonicos, latam liberioris vitae viam ingressos, a regularis observantiae semitis longius admodum recessisse; malumque hoc in dies ingravesceret, et plis hominibus offensionis ac publici scandali materiam

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

Exordium.

Canonici Lateranenses a regulari disciplina delapsi, Summi Pontificis de his reformationis cogitant.

Apostolicus nuncius dictos canonicos visitavit per viros ad hoc selectos.

praeberet, ea de causa factum fuit ut venerabilis frater noster Caesar, episcopus Cremonensis tunc Novariensis, et in Hispaniarum regnis Apostolicae Sedis nuntius, eosdem canonicos in supradictis principatu et comitatibus existentes apostolica auctoritate curaverit visitandos, delectis ad eam rem viris insigni doctrina et pietate, ac eorum, quae ad religiosos pertinent, multo usu praeditis, qui quidem visitatores, cum munus illud visitationis magna cum diligentia et charitate obiissent, quemadmodum ab eodem Caesare episcopo relatum extitit, re ipsa deprehenderunt canonicos ipsos gravissimis morbis laborare, ac vitam licentius agere, multaque passim contra Regulae observantiam admittere, ac denique canonicalis disciplinae, nedum normam, sed ne quidem ullum illius vestigium usquam retinere. Quae, cum ad felicitis recordationis Sixtum V, Gregorium XIV et Innocentium IX, Romanos Pontifices praedecessores nostros, allata essent, caeperunt ipsi praedecessores, pro eorum pastoralis officio, de adhibendo remedio cogitare. Movebantur etiam non mediocriter assiduis precibus charissimi in Christo filii nostri Philippi Hispaniarum regis catholici, qui, pro sua excellenti pietate, nil magis cupit quam ut in suis amplissimis regnis, una cum fidei catholicae integritate, vitae quoque sanctimonia, praesertim in hominibus religiosis, eluceat, ac propterea magno studio eisdem praedecessoribus nostris saepius supplicavit ut ad afflictum iamdiu et graviter perturbatum eorumdem canonicorum regularem statum oculos providentiae suae converterent, et diuturnis morbis medicas tandem manus admovent.

§ 2. Quare, tam iustis religiosissimi regis supplicationibus permoti, iidem praedecessores mandarunt nonnullis S. R. E.

Nullam tamen reformationis superesse

cardinalibus, de quorum numero etiam nos eramus, ut visitationis acta ex Hispania transmissa examinarent quam diligentissime, totiusque negotii naturam, conditiones rationesque omnes prudenter perpenderent, atque ad eos diligenter de omnibus deinde referrent, ut ipsi, Dei gloria et animarum salute sibi ante oculos praeposita, quae magis probanda viderentur, accuratius deliberarent. Qui iussa huiusmodi sedulo exequentes, cum postea ad praefatos Gregorium XIV et Innocentium IX, praedecessores, distincte atque accurate de omnibus retulissent, multaque vicissim consideratione cuncta excussa essent, tandem inventum est (quod ipsi magno etiam cum dolore recensemus) eo loco rem esse, ut in illis, quas supra nominavimus, provinciis, quod pertinet ad canonicos regulares, qui inibi sunt, iam nulla prorsus supersit spes fructuosae reformationis; cum eius neque efficiendae neque exequendae iam via ulla, etiam cuivis oculatissimo ac diligentissimo negotium hoc perscrutanti, appareat. Quamobrem unicum remedium relictum esse, ut scilicet religio atque Ordo canonicorum Regularium S. Augustini particulariter, in supradictis tantum principatu et comitatibus, supprimeretur atque extingueretur; quod idem a diversis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris non semel, sed saepius, neque in aliqua tantum parte, sed in integris Ordinibus supprimendis et abolendis, etiam in conciliis generalibus, simili necessitate et rerum conditione ita postulante, factum est.

§ 3. Cum vero iidem Gregorius et Innocentius, praedecessores, eorum superveniente obitu, ad suppressionem et extinctionem huiusmodi devenire minime potuerint, nos, ad summi apostolatus fastigium, ita divina favente clementia, assumpti, eisdem rationibus adducti, op-

Quibus morte praeventis, Clemens eos monasteris privat in locis in rubrica indicatis.

spem cum adinvenirent, actum est de his supprimendis.